

Deze film is beschikbaar gesteld door het KITLV, uitsluitend op voorwaarde dat noch het geheel noch delen worden gereproduceerd zonder toestemming van het KITLV. Dit behoudt zich het recht voor een vergoeding te berekenen voor reproductie. Indien op het originele materiaal auteursrecht rust, dient men voor reproductiedoeleinden eveneens toestemming te vragen aan de houders van dit auteursrecht.

Toestemming voor reproductie dient men schriftelijk aan te vragen.

This film is supplied by the KITLV only on condition that neither it nor part of it is further reproduced without first obtaining the permission of the KITLV which reserves the right to make a charge for such reproduction. If the material filmed is itself in copyright, the permission of the owners of that copyright will also be required for such reproduction. Application for permission to reproduce should be made in writing, giving details of the proposed reproduction.

**SIGNATUUR
MICROVORM:**

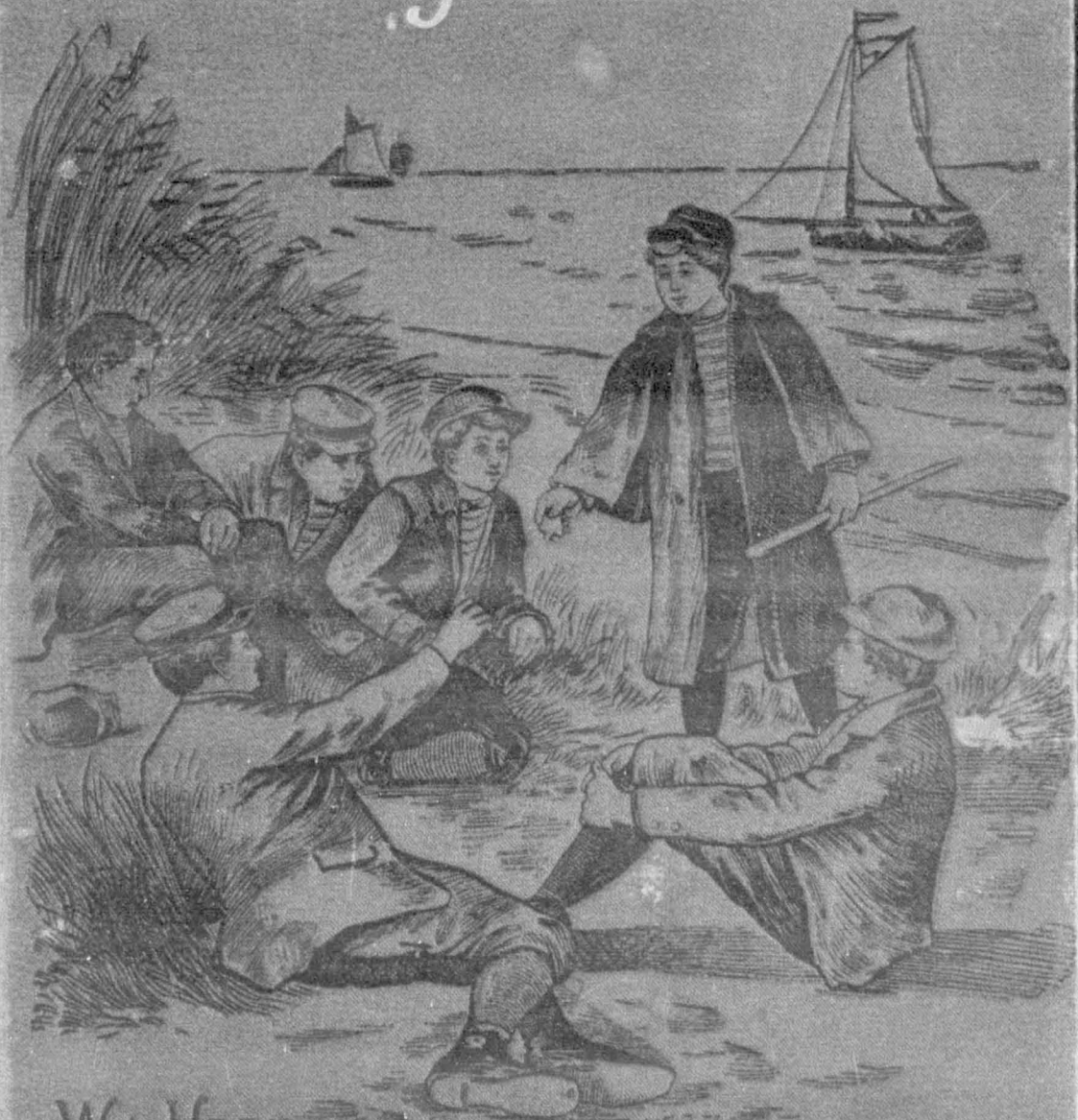
***SHELF NUMBER
MICROFORM:***

M META 0466

DRIEVRIENDEN

DOOR

Johan van Loenen.

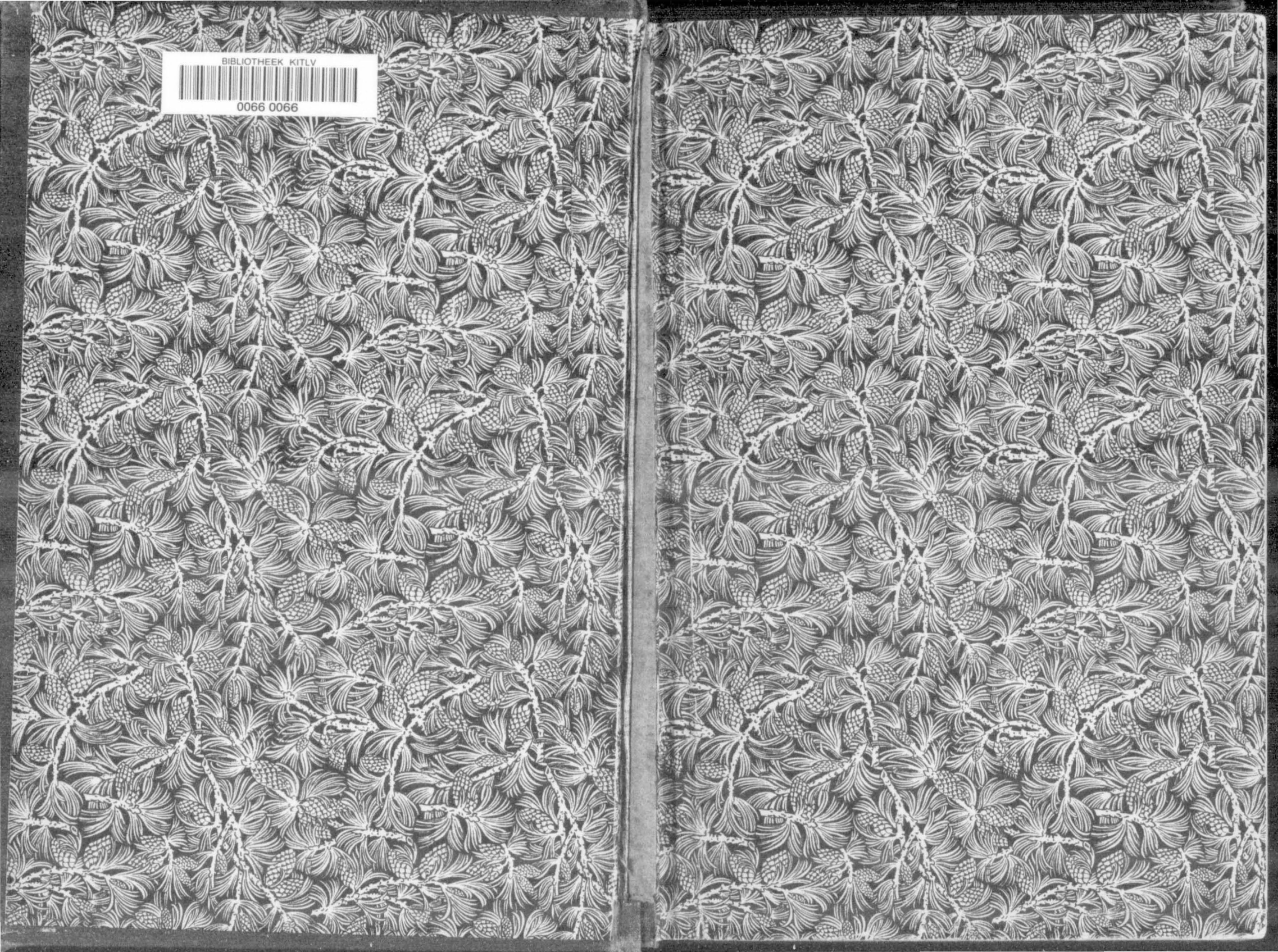

W. de Haan
Utrecht

BIBLIOTHEEK KITLV

0066 0066

PPN 082 577 172

*Over een Indisch jongetje in Nederland;
Indische representatie.

DRIE VRIENDEN.

Dit is van
CHARLES.

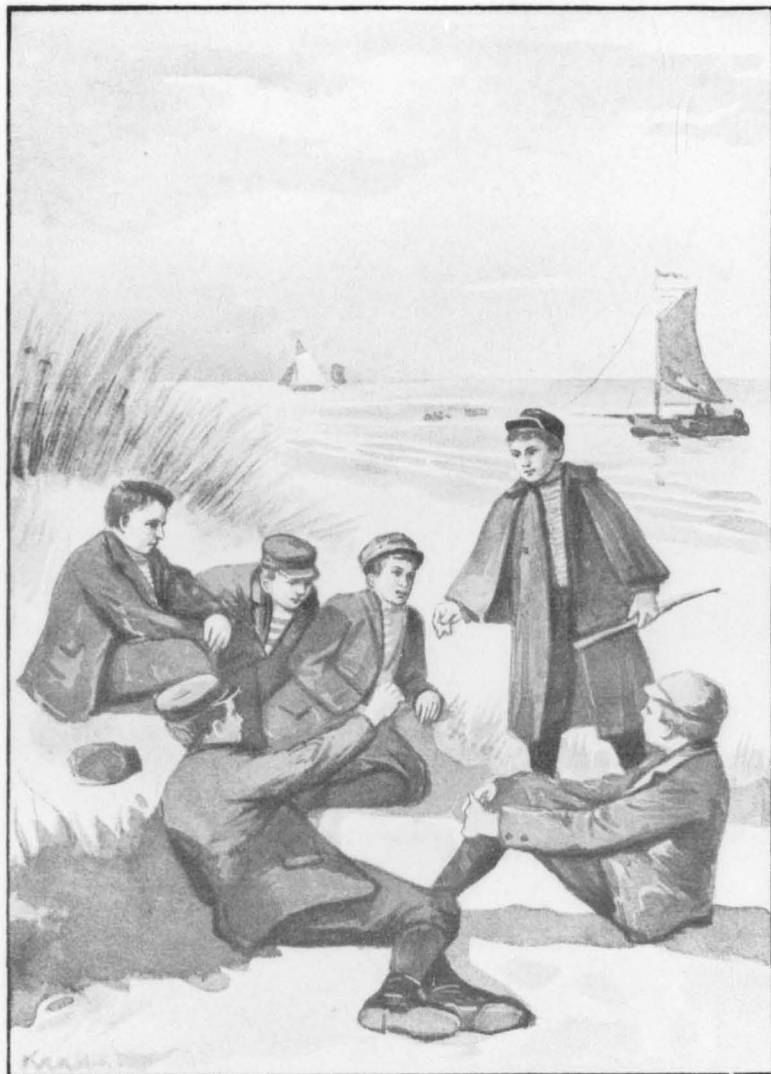

CC-2469 -N

DRIE VRIENDEN

DOOR

JOHAN VAN LOENEN.

Met 4 platen.

UTRECHT,
W. DE HAAN.
[1898]

HOOFDSTUK I.

Met verblindend licht weerkaatste de zon op Texels reede en scheen op de witte zeilen van eenige botters, die vóór den havenmond op en neer hielden. De zacht grijsblauwe lucht vertoonde zich als een onmetelijke koepel, zoover het oog reikte. Aan de overzijde zag men over het breede watervlak duidelijk de huizen, kerken en molens, ja zelfs een groep hoge boomen van het eiland Texel, en de kleine visschersbooten daar aan de overzijde onder de kust geleken streepjes.

Af en toe verscheen, uit de wijde verte van de Zuiderzee opdoemend, een torpedoboot, als een monsterachtige visch, donker van kleur, bliksemsnel door het water schietend en links en rechts het witte schuim opjagend, met onbegrijpelijke vlugheid keerend en wendend, rondom drie groote oorlogschepen, die langzaam onder stoom kwamen, nu voor, dan achter een dier schepen langs schietend, onder het uitstooten van een gillend gefluit.

De steiger, aan het begin van de haven, stond stampvol met nieuwsgierigen, dicht opeen gedrongen, om getuige te zijn van het vertrek van het eskader. Bij den vlaggestok, waaraan de blauwe vlag vroolijk wapperde, stond de kapel der Marine opgesteld, om den vertrekkenden het laatste vaarwel te brengen; en daar aan de overzijde van de haven blonken de groote metalen koepels van het fort „De Harsens” in het zonlicht en keerden dreigend hunne reusachtige stukken geschut naar de reede.

Wat een gejoel en gedrang op dien steiger! Jongens klommen in de palen, op de schutting, op het groote bord bij de aanlegplaats der loodskotters, op de palissaden van de batterij „Wierhoofd”, lieten zich weer afzakken om een beter plaatsje op te zoeken, of zaten onder aan „de steenen” met reusachtige, zware hengels naar pietermannen te hengelen.

Op den dijk bij de batterij „Wierhoofd”, vlak bij den steiger, stond een open rijtuig, waarin eene slanke, bleeke dame van middelbaren leeftijd zat, terwijl drie jongens er in stonden te kijken naar de drukte op den steiger en op den dijk. De dame staarde, want staren was het wat hare wanhopig droeve, in tranen zwemmende oogen deden, in de richting van de haven, waar het kolossale gevaarte van een groot schip met zijn slanke masten, stengen, ra's en touwwerk zich scherp tegen den helderen hemel afteekende en langzaam nader kwam. Aan den zwarten romp vielen de witte openingen der geschutpoorten, de beide witte lijnen daaronder en

daarboven en de vuurroode waterlijn van het groote schip terstond in het oog. Boven de verschansing staken de witte uniformen der matrozen, die mannetje naast mannetje stonden, helder af tegen den donkeren achtergrond. Verscheidene van die witte figuren zag men in het want en marsen en ra's zaten vol. Van den gaffel wapperde de groote driekleur lustig uit, als wuifde zij het vaarwel toe aan de menigte.

Plotseling ontstond er stilte onder de saamgepakte menschenmassa aan den wal. Aller oogen waren op het schip gericht, dat nu juist, den havenhoek inbuigend, als werd het door een onzichtbare hand voortgestuwd, zacht voortgleed, de reede te ontmoet. Slechts het schelle fluiten der bootsmansfluitjes aan boord was het eenige geluid dat de diepe stilte verbrak.

Daar hief de kapelmeester van de stafmuziek der Marine de hand op en luid maar indrukwekkend klonk het „Wilhelmus” den vertrekkenden tegen.

Als op commando vlogen aan boord alle mutsen en petten af; en vol geestdrift klonk driemaal een daverend hoera van boord de menigte op den wal tegen. In het want wuifden matrozen met hun mutsen; op de brug zag men de officieren met de petten wuiven; adelborsten salueerden en wenkten en als antwoord daarop klonk eenzelfde geestdriftig hoera van dijk en steiger en smolt ineen met het hoerageroep aan boord en de tonen der muziek.

Maar de bootsmansfluitjes riepen aan boord spoedig alle hens tot hun plicht. Het schip verliet de haven en daar hadden gezagvoerder en loods al

hunne aandacht noodig om het ongehinderd op de reede te brengen.

De menigte op den steiger kwam in beweging; alles golfde naar den zeedijk, om daarlangs de schepen te volgen tot zij om den hoek bij Kaaphoofd verdwijnen zouden.

Statig zette het admiraalschip zijn tocht tot midden op de reede voort; toen ging het vlaggenspel van seinen zijn gang en het geheele eskader van vier schepen stoomde de reede af. De visschersschepen, nu de kust weer vrij ziende, daar de blauwe vlag aan den steiger was neergehaald, haastten zich om binnen te loopen. Want wanneer te Helder een groot oorlogsvaartuig de haven in- of uitgaat, wordt aan het uiteinde van den steiger of aan den ingang van de haven, een blauwe vlag geheschen en zoolang die vlag daar wappert mag geen schip de haven in of uit. Een stoombarkas haastte zich nog naar de vloot, om den vertrekkenden nog eenige brieven of pakketten na te brengen en de op de reede zijnde torpedobooten dwaalden als zeemonsters rondom het eskader, den vertrekkenden vrienden uitgeleide doende tot het laatst. Als dertel spelende monsterachtige visschen beschreven zij groote kringen rondom de vier schepen, lieten het schuim in hun pijlsnelle vaart hoog opstuiven, den kop in het water gedoken, om straks de schepen te naderen, een laatste gesprek aanknoopend van boord tot boord, een laatste boodschap opvangend, een laatste groet brengend, om dan plotseling

terug te keeren en met razende snelheid de haven in te loopen, onder een oorverdoovend gegil der stoomfluit.

En die honderden menschen aan boord van de schepen staarden hen na, hen en den meer en meer verdwijnenden Helderschen zeedijk, om daarginds in het verre Atjeh de plichten te vervullen, die van hen gevorderd werden. Velen zouden hunne betrekkingen nimmer wederzien; velen zouden met een gebroken gezondheid terugkomen . . . . maar eerst na jaren.

HOOFDSTUK II.

De steiger en de zeedijk bij het havenhoofd waren spoediger *ontvolkt* dan zij *bevolkt* waren geweest; de menigte begaf zich voor een deel stadwaarts, maar volgde voor een groot deel den zeedijk, waar zij nog wel een half uur ver de schepen kon volgen.

De langs het rijtuig stroomende menigte, die druk pratend voorbij ging, wekte de dame daarin uit hare droevige, starende beweegloosheid en een hoofdknik aan het adres van den koetsier, die zijne orders bleek te hebben, was het sein het rijtuig in beweging te doen komen en in flinken draf ging het langs den dijk.

De dame, die daar straks bij het passeeren van het schip was opgestaan, en met haren zakdoek, zoolang hij daar stond, een der hoofdofficieren op de brug van het schip had toegewuifd, was, evenals de drie jongens, weer gaan zitten. Hare betraande oogen waren strak op de schepen daar op de reede

gevestigd en zij sprak geen woord, want zij had genoeg aan hare gedachten.

En die waren nu juist niet van de aangenaamste.

Want deze reis, die zij gedacht had dat haar man niet meer zou gedaan hebben, had haar met de bange vrees vervuld, dat zij haar echtgenoot nimmer meer terug zou zien. Zij had het duidelijk te kennen gegeven, dat zij liever had dat hij zijn pensioen nam, maar de kolonel Van Galen was een te goed marine-officier, om zoo jong nog den dienst te willen verlaten. Hij hoopte schout-bij-nacht misschien nog wel vice-admiraal te worden. Maar daartoe was het noodig dat hij nogmaals een reis naar Oost-Indië deed en zoo had hij er dan om verzocht, met het eerst vertrekkend eskader mede te gaan.

„En dat gaat naar Oostinje toe,
En dat voor zeven jaren!”

zong een jongen, terwijl hij zijn onmetelijk lang vischsnoer met een behendige zwaai over zijn hoofd zwaaide en toen in zee liet plompen.

Dat gezang verbrak de stilte, die in het rijtuig heerschte.

— Ma, hoelang blijft Pa nu weg? vroeg een der jongens.

— Drie of vier jaar, Gerard.

Gerard keek zijn ma aan, toen zij dit antwoord gaf, en toen zij hem aankeek en bespeurde dat het

schreien hem nader stond dan het lachen, wischte zij snel hare oogen af en zeide :

— Maar vier jaren zijn gauw om.

Het was alsof zij zichzelf moed in wilde spreken, zoo klonk haar stem.

Nu geraakten ook de tongen der andere jongens los.

— Wat was dat prachtig, Ma! zei een magere bruine knaap, die met fonkelende oogen daar straks de schepen en de torpedobooten had gevolgd. Wat zeg jij, Hein?

— Ja, 't was mooi, zei Hein. Maar wat *ik* 't mooiste vond, dat was toen het Wilhelmus gespeeld werd, niet waar tante?

Mevrouw Van Galen knikte.

Intusschen was men den „windwijzer”, zooals men te Helder den observatiepost voor meteorologische waarnemingen noemt, gepasseerd en reed nu langs de dreigende rij kanonnen van „Fort Erfprins” tot het rijtuig aan den hoek van „Kaaphoofd”, waar men de ruime zee voor zich ziet, halt hield. De schepen kwamen nu achter hen aan en moesten nog de reede verlaten.

Daar kwamen zij aan in een rechte lijn, het vlaggeschip met den standaard van den schout-bij-nacht voorop, de andere op prachtig mooie gelijke afstanden in zijn kielzog. En zoo stoomde het eskader naar buiten, van de vlakke stille reede in het woelige water van de Noordzee. Een, twee, driemaal werd aan boord met de vlag gesalueerd; dat gold het rijtuig dáár bij „Kaaphoofd”, en mevrouw Van Galen stak, zich in het rijtuig oprich-

tende, door een onweerstaanbaar verlangen gedreven, de beide armen naar de schepen uit, alsof zij hem, die haar zoo dierbaar was, met geweld terug wilde houden. Toen zonk zij bedroefd snikkend in de kussens terug, hare oogen afvegend en toen met haar zakdoek wuivend, evenals de jongens met hunne mutsen.

— Wat gaan ze daar mooi, hè! riep Wim.

Gerard knikte; zijne aandacht was verdeeld tusschen de vertrekkende schepen en de achterblijvende vrouw; het was hem aan te zien, dat hij in hare droefheid deelde. De beide andere jongens hadden alleen oog voor de schepen en de uitgestrekte zee met in de verte „Onrust”, de noodlottige strandingsplaats van zoovele schepen, waar ook nu breede streepen en hooge koppen wit schuim de felle gevaarlijke branding aanduidden.

— Ma, mogen wij er uit? vroeg Wim.

Mevrouw knikte en in een oogwenk was hij met zijn kameraad over het lage portier op den dijk gesprongen en liep nu de steenglooiing af. Strand was daar niet, zoodat zij over de vrij hobbelige steenen naar beneden liepen, een kunststuk; voor een echten Helderschen jongen niets waard, maar voor een oningewijde een halsbrekende toer.

Gerard deed, toen zij er uit waren, voorzichtig het portier open en bleef, na te zijn uitgestegen, nog een wijle naast het rijtuig staan, maar hij vond geen woorden om iets tot zijne moeder te zeggen. Hoe jong hij ook nog was, toch stak er in hem meer ernst, dan men gewoonlijk in een jongen van

dien leeftijd aantreft. Hij herinnerde zich thans dat hij eens had gelezen, wáár wist hij niet, dat de scheiding het ergste is voor de achterblijvenden, en nu moest hij bekennen dat hij dat thans eerst begreep. Zijn Pa had terstond daar aan boord voor allerlei te zorgen, had allerlei bezigheden, die hem geen tijd lieten zijn droefheid den vrijen loop te laten; morgen was hij in het Engelsche kanaal, waar weer van alles te zien was, dat afleiding gaf, maar Ma, voor *die* was het 't ergst.

— Neen, ik word geen zeeman, mompelde hij, terwijl hij een eindje opliep. Ik zou niet weg kunnen gaan als er menschen zoo bedroefd om mijn vertrek waren; dat zou mij onmogelijk zijn.

Mevrouw Van Galen keek onafgebroken de zich verwijderende schepen na. Met elke polsslag van haar onrustig jagend bloed verwijderden zij zich verder. Zij zag dat de figuren der menschen verdwenen, ineensmolten met den romp en het touw-werk; nu en dan bespeurde men nog een enkele kleine vlek hier en daar in het want, een vlek die zich bewoog, maar ook dat was weldra niet meer te onderscheiden; toen verdween ook langzamerhand de romp en waren de masten alleen nog zichtbaar.

Het duurde lang, zeer lang, eer ook die masten aan den horizon verdwenen en mevrouw bevel gaf naar huis te gaan. Als in een laatste blik omvatte zij die lijn, waar lucht en water ineensmolten en waar die stippen verdwenen alsof de zee ze verzwoegen had en toen ontsnapte haar een diepe zucht.

HOOFDSTUK III.

Dien dag liep het middagmaal bij mevrouw Van Galen stil en spoedig af. Niemand had de rechte eetlust, want eenmaal binnenshuis, kwam de opgewondenheid van mevrouws jongste, Willem, spoedig tot bedaren, vooral ook door de wenken, welke Gerard in den beginne had gegeven.

Daar de jongens dien dag, wegens het vertrek van het eskader, vacantie hadden gehad, was er geen huiswerk te maken en vermaakten zij zich met spelletjes totdat het tijd van slapen was. Maar nog lang lagen zij dien avond wakker, pratend over het mooie gezicht van dat uitgaande eskader, gissend waar de schepen nu wel zouden zijn en of pa nu op het dek of in de „*longroom*” zou wezen.

Den volgenden dag was het Zondag en het liet zich aanzien, dat het een even mooie dag zou worden als gisteren. Het was in de eerste dagen van April, na een zeer strengen en langdurigen winter en de jongens zagen met genoegen dat het

mooi weer was en het zonnetje zoo uitnodigend scheen. Willem en Hendrik schenen echter iets op het hart te hebben; voortdurend wisselden zij blikken van verstandhouding en deelden elkander doortekens hunne meening mede.

Reeds eenige dagen geleden had men namelijk op school afgesproken, als het Zondag goed weer was, naar de duinen te gaan en nu vreesden Willem en Hendrik of Wim en Hein, zooals zij genoemd werden, dat er een kink in den kabel zou komen. Het was dan ook een pak van hun hart, toen mevrouw, na de koffie, te kennen gaf dat de jongens uit konden gaan, want dat zij dien dag niet naar het aangekondigde eerste zomerconcert van de marinekapel in *Tivoli* gingen.

Alleen Gerard keek ma min of meer bezorgd aan; doch Willem, die twee jaar jonger was, liet zijn blijdschap over ma's besluit bijna te goed merken. Hein, die een Oosterling was, een neef van de Van Galens, gaf hem nog ter juister tijd een stomp in de ribben, welke hem herinneren moest zich in te houden.

Gerard weifelde of hij wel mede zou gaan; hij was de geheele afspraak op school vergeten en vreesde dat het ma te eenzaam zou zijn, zoo alleen thuis, maar bij het eerste woord dat hij daaromtrent zeide, stelde mevrouw Van Galen hem gerust, met de verzekering dat zij een brief wilde beginnen aan Pa en dat er straks ook stellig wel visite zou komen. Zij kon echter niet nalaten haar lieve Gerard, die

zoo veel attentie voor haar bleek te hebben, eens hartelijk te omhelzen.

Toen Gerard eenigszins langzaam naar buiten ging, vond hij de jongens vol ongeduld op hem wachten.

— Jij ben ook een mooie, begon Wim terstond. Je zou alles bedorven hebben met je vragen om thuis te blijven!

— Wat bedorven? vroeg Gerard.

— Wel, weet je 't dan niet meer? We zouden immers naar de duinen gaan, om met de „schooiers” te vechten.

— O ja, da's waar ook, zei Gerard nu; dat had ik glad vergeten en ik heb er trouwens nu ook niets geen zin in . . . nu Pa zoo pas weg is.

— Nu ja, dat komt er nu heelemaal niet bij te pas, mopperde Wim, een weinig uit het veld geslagen over deze opmerking. Pa zou er ons niet van terug houden, als hij hier was. Hij heeft dikwijls genoeg gezegd, dat wij ons flink moesten houden, als we met de „schooiers” vochten.

— Jij praat altijd van je „schooiers” merkte Gerard geërgerd op.

Hein lachte luid.

— Zoo noemen zij ze allemaal hier immers, riep Wim uit. Wat beteekent dat nu? Zeur toch zoo niet! Laten wij liever wat opschieten, anders komen we nog te laat te Huisduinen. Ze noemen ons immers wel Fransche windzakken en kale bluffers!

— Dat raakt me wat, zei Gerard, de schouders ophalend.

— Nou, vooruit dan, riep Wim uit, één, twee — één, twee! En hij zette er den militairen versnelden pas in.

Zij liepen stevig door en hadden weldra den Huisduiner straatweg bereikt, waar tal van wandelaars van het fraaie weder en van Helders éénigen buitenweg genoten.

— Het zal van middag op het Badhuis wel stampvol zijn, merkte Gerard op.

— En in de „Tuintjes” dan! riep Wim. Kijk, je ziet hier vandaan de schommel al gaan boven de schutting.

De geheele weg was gevuld met wandelaars, soldaten en matrozen met hunne meisjes niet het minst. Een enkele fietser baande zich met moeite een weg door die menigte en nu en dan passeerde hen een open rijtuig, waarin matrozen languit, de sigaar tusschen de vingers, lagen en zongen en rookten. Luidruchtige gezelschappen „burgers” met hunne „dames” noodzaakten hen dikwijls ter zijde uit te wijken en op den berm van den weg te gaan.

Zoo waren zij reeds voorbij den weg naar het kerkhof gekomen en de hooge duintoppen, waarop hier en daar de kleine popachtige figuren van jongens zichtbaar werden, namen hunne aandacht geheel in beslag, toen zij plotseling op een troepje jongens stieten, dat, voor hen uitgaande, de geheele breedte van den niet te breeden weg in beslag nam.

— Ha, de Fransche windzakken! klonk het op eens; niet doorlaten jongens, niet doorlaten!

Er waren er een stuk of zeven, met vreeselijk lange stokken en even lange touwen met steenen er aan gebonden, welke zij als slingers gebruikten.

Het zevental maakte eensklaps front en versperde onzen drie vrienden den weg in dreigende houding, de stokken opgeheven tot slaan, de slingers rond hunne hoofden zwaaiend. En die lange stokken en die zwaaiende slingers noodzaakten tot stilstand.

— Wil je ons er doorlaten? riep Gerard, dreigend.

Wim's oogenschoten vuur en in plaats van, evenals zijn broer, eerst te onderhandelen, bukte hij snel, schoot op den middelsten jongen toe, ontrukte hem met een krachtigen ruk zijn stok en gaf er hem een striem mede over de schouders, dat hij luid schreeuwend zijn toevlucht achter zijn makkers zocht.

Hein liep op een anderen toe, die echter aan den haal ging en toen wendde hij zich tot een tweeden, wiens stok hij juist op tijd greep om een slag te voorkomen. Bij de nu volgende worsteling brak de stok door en ieder hield een eind in de hand, waarmee zij op elkander insloegen. Gerard had een jongen, die hem een steen naar het hoofd wierp, aangegrepen en op den grond geworpen en zette hem juist de knie op de borst, toen opeens een stoere matroos hem van den jongen wegtrok en met een: „Wille jullie wel eens maken dat je wegkomen, voor den duvel!” Gerard omdraaide en in de richting van de duinen voortdewde, terwijl hij den ander den anderen kant uitwees.

— Zoo, zoo, dat zijne nog wel *onze* jongens!

riep het meisje van den matroos nu uit, die niemand anders bleek te zijn dan Grietje, de keukenmeid van mevrouw Van Galen; „ja Jan, dat zijne bolleboozen, hoor je!”

— Zoo, zei Jan, zijn dat jullie jongens!

— Van wien? vroeg een andere matroos.

— Van kolonel Van Galen.

— Nou, dat zit 'r al vroeg in, merkte deze op.

De rest van den troep was inmiddels aan den haal gegaan, deels door het woest optreden van Willem, die met zijn veroverde stok als een razende lossloeg op elkeen die niet uit den weg ging, deels door de tusschenkomst der matrozen. Zij hadden de baan vrij gemaakt en konden den weg vervolgen naar hunne kameraden. Hijgend en met als bloed zoo rood gekleurde gezichten, met horten en stooten sprekend over hunne heldendaden, tornden zij terwijl aan hunne plunje, die hier en daar in de war was geraakt, of wreven het vuil van mutsen en jassen.

HOOFDSTUK IV.

Toen zij het pad insloegen dat langs de theetuin „de Tuintjes” naar de duinen voerde, klonk hun het gejuich hunner kameraden, die van de hooge duintoppen gezien hadden dat het drietal aan het „kloppen” was geweest, reeds tegen. Men wachtte met ongeduld op een drietal, dat meerekende onder de strijdkrachten, welke de school in het vuur kon brengen en zij werden met vroolijke uitroepen welkom geheeten.

— Zoo, zijn jelui al aan 't kloppen geweest?

— Ja, ze wilden ons er niet doorlaten, verbeeld je! Net alsof wij terug zouden gaan!

— Hoeveel waren er wel?

— Ik geloof een stuk of acht, zei Wim.

— Neen, zeven, zei Gerard.

— Zeven? Ook goed.

— En hebben jelui ze geklopt?

— Ja, dat spreekt, anders waren we niet hier, zei Hein.

— Zeg, zei Willem, die ééne had een stok tweemaal zoo lang als ik, wed ik. Ik sprong boven op hem en trok hem de stok uit z'n handen en ranselde hem er mee, tot hij hard schreeuwend wegliep. En als er geen Jantjes (matrozen) tusschenbeide gekomen waren, hadden ze er nog meer van langs gehad. Maar, wat ik zeggen wilde, hoe is het hier? Zijn jelui er maar alleen?

— Neen, we hebben al posten uitgezet.

Op dit oogenblik klonk een luid geroep.

— Er wordt geroepen.

Op den tegenover liggenden duintop, van dien waar de jongens zich bevonden door een kolossale diepte gescheiden, een diepte van geel-wit zand, dat op zijn gladde oppervlakte talrijke sporen van voetafdrukken vertoonde, verschenen een paar jongens, waarvan één in de diepte afdaalde.

— Daar komt al een ordonnans! riep Wim. Zeg, wie is er kapitein?

— Ik, zei Leo Jordens, een verbazend lange, uit zijn kracht gegroeide jongen, die meer dan een hoofdlenge boven alle anderen uitstak. Ga jij maar eens hooren, Wim, wat er is, want jij bent luitenant.

— Best, kapitein, zei Wim en zakte met groote sprongen langs den steilen duinwand in het zand, telkens weer een potsierlijke sprong makend om er uit te komen.

Beneden ontmoetten de ordonnancen elkaar, praatten een oogenblik onder heftige gebaren en scheidten toen.

Wim kwam met een vuurrood gelaat boven en deelde mede dat men aan de overzijde hulp noodig had, want dat de „schooiers” al nader en nader rukten.

— Ga jij er dan maar heen met zes man, beval de kapitein, maar voorzichtig hoor, want de „baas” (de Instituteur) zou komen kijken hebben ze gezegd.

— De „baas”, vroeg Wim verwonderd?

— Ja, klonk het van alle zijden; de „baas” heeft het tegen de kostjongens gezegd, dat hij eens zou komen kijken.

— Mij goed, riep Wim. En voort vloog hij.

— Aan de overzijde vond hij een luitenant met tien jongens. Zij hadden zich achter een „kopje”, zooals de Transvalers het zouden noemen, een heuveltje, geborgen tegen de kluiten aarde, die rondom hen regenden en toen Wim goed uitkeek, zag hij een troep schooljongens en jeugdige visschers, waarbij zich zelfs groote lummels hadden aangesloten, die zooden uit den grond rukten, om de „Fransche bluffers” uit hunne stelling te verdrijven.

— Hier breng ik u versterking, luitenant, zeide Wim. Nu gaan we er zeker vlug op los?

De luitenant keek naar de zeven man en trok een benauwd gezicht.

— Ze zijn met z'n zooveelen, mompelde hij.

— Zooveel, riep Wim uit, wat zooveel! Ze zijn hoogstens tweemaal zoo sterk als wij!

— En er zijn verscheidene groote jongens ook bij, zeide de voorzichtige luitenant.

— Hola, „Fransche bluffers”, waar zijn jullie nou, kom er nou eens uit! klonk het van de zijde van den vijand.

— Hoor je, luitenant, ze tarten ons!

— Laat ze maar tarten, was het antwoord.

— Kom er dan 's uit, as je durft! klonk het weer. Ze durve niet, ze durve niet!

Wim stond te stampvoeten. Hein, die met de versterkingstroep was medegegaan, zag het en lachte.

— Laten *wij* er dan op afgaan, zeide hij.

— Ja, maar ik ben luitenant en mij moeten jelui gehoorzamen, merkte de bevelhebber op.

— Maar ik ben ook luitenant! Wie gaat er mee! riep Wim; denk je dat ik hier blijf zitten omdat jij te bang ben?

— Ja, ja, hij is te bang! klonk het van verschillende zijden.

— Bang? bang? riep de luitenant, protesteerend. Maar zijn geheele voorkomen toonde duidelijk de waarheid van de beschuldiging aan.

— Komme jullie haast, of moeten *wij* komen! schreeuwde de vijand.

— Neen, dan komen wij! riep Wim. Vooruit jongens!

Op een paar na, die het voorzichtiger oordeelden bij hun luitenant te blijven, volgde de geheele troep hem en met wilde onstuimigheid vielen zij de bende aan. Stokken werden opgeheven en daalden snel neer; touwen met steenen er aan gebonden werden gezwaaid; geschreeuw, gehuil, ruwe woorden en

vloeken somtijds, weerklonken, tot er van den vijand eenigen zich losmaakten uit dien verwarden hoop en op den loop gingen, eerst kleinen, toen grooteren, scheldend en schreeuwend, totdat zij zich ver genoeg achtten om te blijven staan, waar zij zich zoetjes aan weer verzamelden, totdat ten slotte de kern van de troep al vechtend terugtrok, op den voet gevolgd door Wim en de zijnen, die een volkomen zege bevochten hadden.

Toen de terugtocht zich in een wilde vlucht oploste, beval Wim den zijnen halt te houden.

— Ziezoo, Hein, ga jij nu den kapitein eens zeggen dat wij het gewonnen hebben, beval Wim.

Maar Hein behoefde niet ver te gaan, want de luitenant kwam reeds met zijn getrouwen hem opzoeken, op den voet gevolgd door den kapitein en de zijnen. De reden daarvan viel gemakkelijk te raden, want op korten afstand volgde eene afdeeling van den vijand, die, overmoedig geworden door hunterugtrekken, reeds de overwinning meende te hebben behaald.

— Wat? riep Wim uit, ga jij daarvoor op den loop?

En hij nam den kapitein van het hoofd tot de voeten op.

— Die flauwerd, zeide Gerard, is dadelijk teruggegaan. Die jongens zijn even sterk als wij en hij durft ze geen eens aan.

Een uittartend gejoel van de volgelingen van Wim en een algemeen: „flauwerd!” deed den kapitein woedend rondkijken.

— Waarom hebben jelui dan ook geen stokken

meegebracht? riep hij den kameraden toe; die „schooiers” hebben allemaal dikke stokken en jelu niks.

— We kunnen het met onze vuisten wel af, zei Wim. Ben jij een kapitein!

— Zet hem af! riepen er een paar.

— Ja, zet hem af! riep men van alle zijden.

— Wie zal onze kapitein zijn? klonk het.

— Wim zal het zijn, jongens, Wim!

— Ja ja, Wim moet het zijn, hoera, nou zal het er op losgaan!

— Mij goed, zei Wim, die niets liever wilde. Hier Gerard en Hein, jelui zijn mijn luitenants. Luister nou eens. Ga jij, Gerard, nu met tien jongens hier achter ons de duinen in naar beneden. Dan gaan jullie daar rechts langs de diepte en maakt dat je achter die „sloebers” daar komt, zooals Pa de Atjehers noemt. Zoodra je er bent fluit je op je vingers, zóó hard dat ik het hoor en dan vallen wij ze allebei te gelijk aan, hoor! We zullen ze zooveel geven dat ze genoeg hebben. En dan trekken we verder in de richting van het fort en gaan langs het strand terug.

— Best, zei Gerard en trok met zijn tien man behoedzaam af.

De „sloebers” zijn daar gebleven, merkte Wim op. Nu zachtjes aan terug, net of we bang zijn, anders ruiken zij lont.

Voetje voor voetje trok de kleine troep terug, waakzaam, de jongens daar voor hen in het oog houdend, maar evenzeer den vijand achter zich, die daarstraks was teruggedreven, gadeslaande. Zij zagen

dat van de zijde van fort „Kijkduin” telkens meer jongens kwamen opdagen, die, van het strand komend, den vijand te hulp kwamen. Men zag ze tegen de verwijderde duinhellingen opklauteren als mieren tegen een molshoop en men zag achter duinkammen de lange stokken voortbewegen als de lansen van vijandelijke benden. Kregen zij geen versterking, dan zag het er slecht voor hen uit, nu bovendien een vijftal, dat, evenals de afgezette kapitein, over den gang van zaken ontevreden was, afviel, want de „sloebers” overtroffen hen verre in aantal.

Daar klonk opeens een schel gefluit.

— Voorwaarts! kommandeerde Wim. En voort vlogen de jongens, op den vijand in, die terstond overhaast op de vlucht sloeg. Maar daar klonk achter hen het hoerageroep van Gerards afdeeling en verbijsterd bleven zij staan. Een paar der dappersten zwaaiden hunne lange stokken of touwen, maar Wim stoorde zich daar niet veel aan. Bukkend, de armen voor het hoofd, vloog hij, en op zijn voorbeeld anderen, er op in en nu regende het slagen op de ruggen en hoofden van den ijlings zijdelings vluchtenden vijand, die in de verte zijn hoofdtroep ontdekte, waarvan door luid schreeuwen hun werd te kennen gegeven daarheen te komen.

Reeds wilden sommigen van Wims troep de vervolging staken, toen deze riep:

— Neen, niet blijven staan, voorwaarts allemaal en recht op de anderen aan, anders komen wij er nooit door, jongens! Nu zit er de schrik in!

— Hoera! klonk het. Men begreep hem. En met vernieuwde moed vlogen zij verder. Duin op duin af ging het in snellen pas en vlugge sprongen, tot zij, te gelijk met den vluchtenden vijand, op diens hoofdtroep stieten.

De vijand was verrast door deze stoutmoedige manier van optreden. Voor hun vluchtende eigen kameraden moesten zij ruimte maken en de stokken laten zakken, de slingers laten hangen; doch te gelijk met de vluchtelingen zat de vijand hen op het lijf en nu begonnen de „Fransche bluffers” eerst recht van zich af te slaan. Menigeen rolde in het zand, menigeen werd van een helling naar beneden geworpen of met het gelaat in het mulle zand gedrukt, dat mond en neus vol zand geraakten. Stokken werden gebroken, slingers afgenomen, trappen, klappen en krabben uitgedeeld en een tijd lang was het een ware chaos van verwarring, tot beide partijen eensklaps als het ware bij onderlinge afspraak het gevecht staakten, om even op verhaal te komen.

Maar dit duurde slechts enkele oogenblikken en juist zouden de strijdenden zich weer op elkaar werpen, toen uit de achterhoede van den vijand plotseling de kreet klonk: „een smeris, jongens, een smeris!”

Dit werkte.

In een oogwenk wierp vriend en vijand zich in de duinen en trok, zonder aan vijandelijkheden te denken, deze dieper in, tot Wim, den weg achter het fort „Kijkduin” vrij ziende, daarheen zwenkte met zijn troep, teneindē op het strand te geraken.

HOOFDSTUK V.

De nikkelen helmkam van den agent flikkerde nog in het zonnige duin, toen onze jongens reeds onder aan den voet van het duin op het strand zaten uit te blazen, en onder geestdriftig gepraat hunne gehavende plunje in orde brachten, hunne verhitte gezichten met hunne zakdoeken afveegden en het zand uit hunne schoenen schudden.

— Ziezoo, dat hebben we hem mooi gelapt, zei Wim.

— Dat is nog eens vechten geweest, merkte er een lachend aan, wiens geheele blouse gescheurd was.

Als die „smeris” niet gekomen was, hadden we van voren af aan kunnen beginnen.

— Maar ze hebben nu toch goed gehad, zei Hein. Ik heb er ten minste zeker drie een blauw oog geslagen, die Heldersche moppen.

— En die eene dan, die lange lijs, 'k wed dat hij wel achttien jaar is, wat liet Gerard die netjes van de duinen vallen; hij rolde tot beneden toe en zag er niks in om weer naar boven te komen.

— Hij stond een heele poos het zand uit te spuwen, dat hij binnen had gekregen.

Zoo werden de heldendaden nog een tijd lang opgehaald, tot er één, die met een stok in het zand porde, een zeester op zijde wierp.

— Daar Hein, voor je verzameling, klonk het, terwijl hij met een behendige zwaai het dier tot vlak voor Hein wierp.

— 't Is geen schelp, zei deze lachend, de zeester terug kaatsend.

— Heb jij een schelpenverzameling? werd er van verschillende zijden gevraagd.

— Nou, en wat een mooie ook! zei Wim. Hij had er al een toen hij uit de „Oost” kwam.

— Verzamel je ze hier ook, Hein?

— Zeker, als ik ze nog niet heb.

— Misschien is er dat dan wel een voor je, riep de vrager, een groot stuk witte kalkachtige stof uit het zand oprapend en hem lachend overreikend.

Hij meende Hein eens beet te nemen met zoo'n stuk „zeeschuim”, maar deze bekeek het ding nauwkeurig aan alle kanten en zei toen: „merci, dat is de eerste die ik geheel ongeschonden krijg.”

— Maar dat is toch geen schelp?

— Een schelp en geen schelp, zei Hein, 't is het rugschild van een inktvisch of poliep.

— Wat! klonk het verwonderd.

— Ja, wisten jelui dat niet?

— Van een poliep, zoo'n beest met die lange

armen, waarvan ik gelezen heb in „*De Kampioen der Zee*”, van Victor Hugo?

— Juist, van een familielid van den reuzenpoliep. Niet van diezelfde.

— Neen, neen, maar van een neefje van hem.

— Of een nichtje.

— Nou ja, da's 't zelfde.

— Wie van jelui drieën houdt er nog meer verzamelingen op na. Jij Wim?

— Neen, zei Wim, ik niet; ik heb er geen geduld voor, maar Gerard heeft mooie dingen.

— Welke?

De jongens die wat verwijderd zaten schoven van lieverlede dichter bij.

— Postzegels, bij voorbeeld, zei Gerard, schedels....

— Schedels! klonk het in koor verwonderd.

— Ja, van dieren.

— O, ik dacht van menschen.

— Van menschen, zeg!

— Neen, die heb ik nog niet; die hoop ik later te krijgen, zei Gerard. Nu heb ik ze alleen van dieren.

— Van welke al zoowat?

— Van een rat, een muis, een hond, een kat, een paar vogels.

— En een van een schildpad, die heeft Hein hem uit de Oost bezorgd. Vertel het eens, Hein, zei Wim.

— Wel, er valt niet veel van te vertellen, zei Hein. Mijn Pa had hem gevangen, of liever zijn jon-

gens, zooals ze in de Oost de knechts noemen. In de kali of rivier hadden ze hem te pakken gekregen en brachten hem thuis op een wagen. Toen zij hem er af wilden laten glijden, door de wagen te laten wippen, klampte het dier zich vast aan den wagen en een van de jongens wilde hem toen er af duwen. De schildpad kreeg zijn duim echter te pakken en hield die zóó stevig vast, dat men z'n bek moest openbreken door er een ijzer tusschen te steken van een paar vingers dik. Toen kon de arme kerel zijn duim er uithalen, maar al het vleesch was er af.

— Hè, dat was dan ook een baas!

— Ja en toen heb ik aan Pa geschreven of hij den schedel van die schildpad soms nog kon sturen en ik kreeg hem met het ijzer er bij, dat ze gebruikt hadden om z'n bek open te breken. Het is een stuk zoo dik als wel drie vingers van mij en de kop is zoo groot als, ja, zooals mijn hand zoowat. Is 't niet, Gerard.

— Grooter, zei deze, zooals een manshand wel.

— Daaruit kun je dus wel afleiden hoe groot die schildpad was.

— Ja, zei Gerard, want die dieren hebben naar verhouding van hun lichaam een kleinen kop.

— Vogelnesten heeft hij ook nog, zei Wim, en vogels!

— Vogelnesten?

— Ja, een heele verzameling.

— Bestaan daarvan ook al verzamelingen? vroegen een paar jongens.

— Nou, en wat mooie ook, zei Gerard. Je moet zulke nesten eens zien! Bij voorbeeld van een vink en een lijster, die zijn zoo mooi gemaakt.

— En van een winterkoninkje, zei Hein, dat is net een grooten bal mos, met een klein gaatje in het midden.

— Welke vogels heb je, Gerard?

— O, van alles zoowat: sijsjes en kneuen, een paar kanaries en buitenlandsche vogels.

— Wat een kooien moet je daarvoor dan hebben!

— Ik heb er geen enkele, zei Gerard, lachend.

— Wat?

— Neen, zei Wim, ze zitten op een hoek van den zolder, daar heeft hij een heele volière gemaakt.

— Hoe dan?

— Wel, door een hoek af te schieten met fijn ijzergaas of vlechtwerk, hoe noem je dat?

— En vliegen ze daar allemaal door elkaar?

— Ja, daar heeft hij zand op den grond en takken langs de muren en de pannen en een groote bak met water in het midden, waarin ze een bad nemen.

— Zeg, dat moet je ons eens laten zien, riepen verscheidene jongens.

Gerard knikte.

— En als jelui nu weggaan — jelui gaan immers naar Gelderland — wat doe je er dan mee?

— Meenemen natuurlijk. Als wij daar zijn, mag ik een heelen zolder van een schuur gebruiken en dan kan ik daar vogels vangen, die je hier nooit ziet. We hebben daar ook de kleine dennenboompjes

maar voor 't wegnemen en dan zal ik nog eens een mooie volière maken, zei Gerard, waar de vogels broeden ook.

Zoo werd er nog een poos gepraat, totdat Gerard, op zijn horloge ziende, bespeurde, dat het tijd werd om naar huis te gaan.

— Kom, gaan jelui mee, zei Wim, 't is al vijf uur.

De troep brak op, om drúk pratend over de pret van dien dag, langs het strand naar Helder te wandelen en met hongerige magen deel te nemen aan het middagmaal, dat hen wachtte.

HOOFDSTUK VI.

Den volgenden dag was het fraaie Zondagsweer uit. De scheidende winter gaf tot afscheid nog eens feest op zijn manier, met een krachtigen wind uit het Westen, die vergezeld, van hagelbuien, den geheelen dag aanhield en tegen den avond in een storm overging, zooals alle inwonenden van Helder dien kennen. De op de reede liggende oorlogsschepen gingen bij tijds naar binnen, ten einde op de reede, waar het nu erg begon te spoken, geen averij te belooopen, en de visschersschuiten kwamen bij troepjes opzetten, om vóór den nacht de veilige haven nog te bereiken. Met strak gespannen zeilen, bol van den wind, zag men ze haastig aankomen. Zij waren des morgens pas uitgezeild en dus gelukkig nog niet ver van de kust, toen het weer veranderde en storm voorspelde.

Langs den zeedijk zag men de golven over de kribben slaan, die ver in zee uitsteken en deze steenen dammen met wit schuim overdekken. Ook

aan de steenen dijklooing krulde dit schuim overal tegen op. Tegen de loodblauwe donkere lucht, hier en daar met dof gele tinten, staken de sneeuw witte vleugels van meeuwen scherp af, nu over de golven scheerend, dan omhoog gaand, om in het volgende oogenblik als een steen uit de lucht in het water te vallen, zich op hun prooi werpend, welke het scherpziend oog daar boven ontdekt had.

Eenzamer en eenzamer werd de reede, de schepen verdwenen en alleen de elektrische lichten van de „*Bellona*”, het oorlogsschip, dat onder de Texelsche kust voor anker lag, begonnen tegen de meer en meer toenemende duisternis af te steken. Aan de zijde van de Noordzee, naar den duinkant toe, bespeurde men het licht van den vuurtoren van Huisduinen, dat de zeelieden voor de gevaarlijke kust van Noord-Holland waarschuwde en boven Texel zag men verschijnen en verdwijnen het draaiende licht van Eierland.

Langs de havenkade waarden donkere gestalten in doeken gehuld, rond: vrouwen, die kwamen zien of vragen of „UK. 121” al binnen was, of „HD. 17” of „UK. 12”, of eenig ander visschersvaartuig, waarop man of zoon of broeder dien morgen het zeegat uit was gegaan. Op den dijk schoolden oudloodsen, grijsaards, die hun geheele leven op de golven gesleten hadden, oud-gezagvoerders en vletterlieden samen, om te luisteren en met scherpe blikken te spieden of zij ook iets konden bemerken, elkaar afvragend of er nog geen schip „zat”.

Af en aan kwamen en gingen nieuwsgierigen uit de stad, de groepen naderend, even luisterend en dan weer langs de dijkellingen in de duisternis verdwijnend.

Tusschen het geraas van den storm door klonk de taptoe van het wachtschip, de marinierskazerne en van alle oorlogsschepen te gelijk als een zonderlinge muziek, die den storm begeleidde en de lichten van die talrijke schepen gloeiden als oogen van monsters in den duisternen nacht.

— Arme menschen op zee, zuchtte mevrouw Van Galen, in de gezellig verlichte huiskamer. Gelukkig dat wij weten, dat Pa veilig in Engeland is binnengeloopen.

— Ja, zei Gerard, dat is maar een geluk. Nu blijven zij daar zeker tot de storm over is?

— Natuurlijk, zei mevrouw — die in den loop van den dag het telegraphisch bericht had gekregen dat het eskader, den storm ziende aankomen, de Torbaybaai in Engeland was binnengeloopen —; natuurlijk blijven zij nu daar. Nu behoeven wij over Pa gelukkig niet ongerust te zijn. Maar bedenk eens hoeveel er misschien op 't oogenblik nog op zee zijn, die niet spoedig genoeg een haven hebben kunnen bereiken.

— O, riep Wim, ik wed, dat er morgen ochtend een schip zit!

— Stil toch, Wim, zei Mevrouw. Je zegt dat alsof je het bijna wenschte, foei! Bedenk toch eens hoeveel menschenlevens er dikwijls met zoo'n schipbreuk

gemoeid zijn, en, ja, misschien worstelen, terwijl wij hier rustig zitten, de schipbreukelingen in de golven.

Wim kleurde; hij was geen kwade jongen, maar hij dacht bij vele dingen niet diep na, en zooals zoo velen op zijne jaren zijn, dacht hij alleen aan de afwisseling welke het stranden van een schip in den gewonen gang van zaken gaf: het uitgaan van de reddingbooten, het terugkomen met de schipbreukelingen; dat waren voor jongens allemaal dingen van belang, waar zij gaarne bij waren en die dagen lang stof tot gesprekken gaven.

De jongens hielden zich een poos met hun werk bezig, tot een hevige rukwind de ramen deed rammelen in hunne sponningen, ondanks de gesloten blinden en de deuren in de gang deed openspringen. Dan keken zij even op, wisselden een paar woorden en verdiepten zich weder in hun werk.

Zij waren zeer verschillend van karakter, deze drie vrienden. Gerard, de oudste, thans vijftien jaar, was wat men noemt de soliedste. Hij was een ietwat gedrongen, meer breede dan groote jongen, met eene sterke neiging voor huiselijkheid. Over hem kreeg mevrouw nooit klachten, noch wat zijn gedrag, noch wat zijn werk betreft. Hij ging, zooals Wim zeide, „akelig” geregeld over, terwijl *hij* nogal eens zitten bleef.

Toch ontbrak het ook Wim, die een jaar jonger, maar een half hoofd groter dan Gerard was, niet aan de bekwaamheid om te werken, maar dikwijls

aan de rechte lust. Als b. v. het zonnetje zoo mooi daar buiten scheen en ook als de stormwind over de velden gierde, was het hem moeielijk zijn aandacht bij zijn werk te bepalen. Zijn gedachten dwaalden dan af naar buiten en herhaaldelijk moest zijne moeder hem dan vermanen toch aan zijn werk te denken. Hij was overigens een flink uit de kluiten gewassen knaap, met een open en zeer innemend, maar wel wat brutaal voorkomen.

Hein, een zoon en wel de eenige van een broeder van mijnheer Van Galen, was nog een jaar jonger dan Wim. Op zijn tiende jaar was hij naar Holland gekomen, om in het huisgezin van zijn oom zijn verdere opleiding en opvoeding te ontvangen. Zijne moeder was gestorven, toen Hein een zesjarig kind was en daar zijn vader in het binnenland van Sumatra in het pas voor de cultuur opengestelde Deli als controleur was geplaatst, was hij wel genoodzaakt zijn eenig kind naar het vaderland te zenden, ten einde daar de opvoeding en opleiding te ontvangen, welke zijn vader hem in Sumatra's binnenlanden niet kon verschaffen.

Hein was een echt Oostersche knaap en vereenigde met een flegmathiek karakter, dat hem onder zijne makers den naam van „den leuken” had bezorgd, een zeer tot studeeren geschikt hoofd. Wat zelfs den soliden Gerard moeielijkheid verschafte, dat was voor hem niets. Vandaar dan ook dat mevrouw Van Galen veel meer zorg had voor de toekomst van haar eigen kinderen, dan voor die van

Hein, die zonder bijzondere inspanning alles kon leeren wat hij met ernst wilde.

Was mevrouw Van Galen overigens zeer gelukkig in het bezit van hare beide lieve jongens, één ding ontbrak haar om haar geluk volkomen te maken, namelijk eene dochter. Dat was het eenige wat haar wel eens aan het peinzen bracht. De jongens gingen de wijde wereld in, als zij groot waren en voor alle drie zou spoedig de tijd aanbreken, dat zij alreeds de ouderlijke woning zouden verlaten, de eene om naar het Instituut te Willemsoord te gaan, de andere naar de landbouwschool te Wageningen, en Gerard, ja, dat was de eenige van wien het nog niet zeker was wat hij zou worden. Hij weifelde nog tusschen dominé of advocaat, maar in ieder geval, waarheen ook, haar verlaten zou hij. Vandaar dat zij steeds zoo vurig gehoopt had op een dochter. Doch de goede God had haar dié niet geschonken.

HOOFDSTUK VII.

Het nieuws: „Er zit een schip,” deed den volgenden morgen reeds vroeg de ronde door de stad en deed onze jongens met een haast, die gevaar voor hun leven opleverde, hun ontbijt verslinden, ten einde nog vóór schooltijd een kijkje te kunnen nemen. Brandend nieuwsgierig holden zij, de jassen nog maar half aan, de deur uit en den dijk op.

Overal menschen, bovenop alle wandelaars en menschen die vergeefsche moeite deden om in de richting van den „Razenden Bol” iets te ontdekken. Op de hooge batterijen stonden officieren en soldaten uit te zien en rondom sommigen, die een kijker bezaten, schoolden troepjes samen om op hun beurt eens te zien. De verlaten zee stuwde hooge rijen golven steeds verder de ree op, die braken op de steenen dammen, op het vooruitspringende havenhoofd en op den punt van het fort De Harsens. Het eenige vaartuig op de geheele reede was de „Bellona”, daar ver onder de Texelsche kust, op

dezelfde plaats waar men des avonds hare elektrische lichten zag schitteren. Krijschend vlogen groote aschgrauwe- en kleine witte meeuwen over die golvenrijen, onvermoeid, rusteloos.

Daar waar in de laagte de golven op de steenen dijkglooïing braken, liepen vletterlieden met lange haken en pikten balken, planken en andere stukken hout van het vergane schip op. Hier en daar bespeurde men een vat, een baal of kist, of eenig ander niet te onderscheiden voorwerp en dan sprongen, ondanks de hooge zee, fluks een paar vletterlieden in een vlet en roeiden naar het voorwerp heen om het op te pikken. Op de glooïing lagen overal stapels en hoopen planken en balken en andere dingen, buiten het bereik van de zee gebracht.

Een paar uitroepen, gewijs van handen, en alle oogen richtten zich op den mond van de haven, waar een stoomboot zichtbaar werd, die naar buiten ging. Het was de „*Hercules*”, de sterkste en grootste der sleepbooten en achter haar volgde aan een kabel de reddingboot en nog een paar kleinere vletten.

Men ging eene poging doen om de schipbreukelingen van het gestrande schip te redden. Van dat oogenblik konden de ongelukkigen zich als gered beschouwen, want als de Heldersche vletterlieden met hun reddingboot er op afgaan, is het zoo goed als beklonken.

Daar zaten zij, die eenvoudige kustvisschers, in hun oliejas en den zuidwester op het hoofd, kalm en bedaard, alsof het geen kamp met zee en wind,

geen strijd op leven en dood met de elementen gold, dien zij gingen ondernemen. Thans, nu de sleepboot hen trok, konden zij bedaard zitten en hunne krachten sparen, maar straks, in volle zee, bij de gevaarlijke strandingsplaats, dan zou het spannen.

De menschen op den dijk liepen mede om tot dezelfde plaats te gaan, waar Zondag mevrouw Van Galen het eskader had staan nastaren. Vandaar uit kon men de stoomboot en de redders gadeslaan, tot dicht bij de strandingsplaats en men wilde die kloeke redders zoover mogelijk naooogen. Maar de meeste nieuwsgierigen gaven het spoedig op, om bij dit weer zich lang aan regen en storm, hagel en wind bloot te stellen. Vooreerst zouden zij toch niet terugkomen.

Intusschen had de sleepboot haar weg door de onstuimige zee vervolgd, tot zoover de veiligheid van schip en manschap het gedoogde en nu kwam het er voor de redders op aan, te toonen wat zij vermochten.

En wel mochten die mannen kloeken moed aan doodsverachting paren, wel mochten zij volharding en stalen spieren bezitten, want het schip, dat daar vast zat, vastgeklemd op de ondiepte, de zandbank, en dat meer op een wrak dan een stoomschip geleek, was niet te naderen. Tot driemalen toe bogen zij zich over de riemen, tot driemalen toe waren zij het bijna genaderd, als de onverbiddelijke branding hen terugsloug. Een wijle uitgerust op de riemen

en opnieuw het beproefd, want die ongelukkigen, die zich in het want van het half gezonken wrak hadden vastgebonden, *moesten* geholpen worden, *moesten* aan den gapenden afgrond daar beneden hen ontrukkt worden. Alle krachten werden ingespannen; de lippen op elkaar geperst zaten zij daar diep voorover gebogen, zich schoorzettende om meer kracht te kunnen doen. Hoera, daar was men er door! Ook ditmaal zou men, als zoovele malen, der zee hare prooi ontrukken.

De „*Frederica Augusta*” was een Duitsch stoomschip, dat uit de Vereenigde Staten terugkeerde met lading en passagiers. Men bespeurde terstond, dat die menschen, daar in het want vastgebonden, geen zeelieden waren. De bemanning bewoog zich nog over het half gezonken schip en kon gelukkig de behulpzame hand bieden om de schipbreukelingen in de reddingboot te helpen. Maar spoedig moest er opgehouden worden met het overnemen van de ongelukkigen; men kreeg te veel. Eerst moest dit vrachtje aan boord van de sleepboot gebracht worden en dan moest men, in Godes naam, andermaal den tocht ondernemen.

Zwaar werk zou het worden, dat bespeurden de geoefende oogen der redders terstond, want ook in twee tochten waren al die menschen niet mede te nemen. Daarover zou men wel driemaal mogen doen. Maar, hoe zwaar het ook mocht zijn, geen enkele van die eenvoudige mannen zou er aan gedacht hebben het reddingswerk op te geven.

En zoo werd de tweede en daarna de derde tocht ook volbracht, in angstige spanning van hen, die reeds gered aan boord van de sleepboot vertoefden, en mocht er ook al bij het verlaten van het hevig stampende wrak een enkele gekwetst worden, geen enkele viel de zee ten offer, zelfs de mooie hond niet, die tot de schipbreukelingen behoorde, en toen de sleepboot terug keerde met de driekleur in top, als teeken dat allen gered waren, toen stroomde een onafzienbare menigte samen bij de landingsplaats aan het havenkantoor, om die flinke Heldersche vletterlieden te zien, die voor de zooveelste maal getoond hadden wat zij vermochten.

HOOFDSTUK VIII.

Mevrouw Van Galen had een rijtuig laten komen, was den dijk langs gereden en toen zij de sleepboot met de vlag in top terug zag komen, had zij de jongens van school gehaald en was met hen naar de „buitenhaven” gereden, om getuige te zijn van de aankomst der schipbreukelingen. Het rijtuig moest zich stapvoets een weg banen naar het havenkantoor, bij het gebouw van het Loodswezen en daar bleef het staan.

Er heerschte daar eene groote drukte. De boot had juist aangelegd en van alle kanten stroomden menschen er op, om de geredden te zien.

— Er is een meisje ook onder! riep Wim, die terstond uit het rijtuig was gesprongen, een meisje, zoowat zoo oud als wij en een prachtige hond, zoo een als de dokter heeft, weet u wel, Ma, met zulk dik haar, bruin met een witten ring om den nek.

— Een Collie? zei mevrouw.

— Ja juist; het meisje zal zoowat zoo oud als

wij zijn en de hond schijnt bij haar te hooren.

En meteen was hij weer weg.

De andere jongens werden nu ook nieuwsgierig; zij verlieten het rijtuig om ook een kijkje te nemen en verdwenen in de menigte.

Een oogenblik later dook Gerard op naast het rijtuig.

— Ma, Ma, de moeder van dat meisje is op reis gestorven en haar vader is in Amerika; vreeselijk he? Zij heeft niemand aan boord die voor haar zorgt, want de kapitein, aan wien hare moeder haar had aanbevolen, is gisteren bij de stranding over boord geslagen en verdronken.

— Arm kind, zei mevrouw en aan eene plotselinge opwelling van haar goed hart gehoor gevend, verliet zij het rijtuig, om zelf naar het kind te gaan zien.

De menigte maakte bereidwillig plaats voor haar, die men goed kende als de vrouw van een hoofd-officier van de marine, en de kapitein van de sleepboot bracht haar dadelijk beneden, waar het meisje op een der rustbanken in een hoekje zat gedoken, als een toonbeeld van wanhoop en stomme smart.

Zij kon ongeveer dertien of veertien jaar oud zijn en had een aardig gezichtje, dat met roodblonde lokken omlijst was. Dat haar was nu echter nat van zeewater en regen en kleefde aan hare slapen; een doek, welke zij buiten over het hoofd had gehad, was nu afgegleden en over hare schouders gezakt. De kleederen welke zij aan had waren doornat en

hare schoenen had zij naar 't scheen verloren.

Mevrouw keek met deernis het kind eenige oogenblikken aan en zette zich toen naast haar. Op hare eerste vraag, welke zij in de Duitsche taal deed, kreeg zij geen antwoord, op de tweede evenmin. Het kind keek haar aan met den onbestemden blik van iemand, die niets van hetgeen er om zich heen gebeurt, bemerkt en plotseling zag mevrouw hoe hare oogen zich sloten en eene doodelijke bleekheid zich over haar gelaat uitbreidde.

Snel stak mevrouw Van Galen de handen uit en toen viel het meisje plotseling machteloos tegen haar aan.

— Dat is de reactie, zeide de kapitein. Wacht mevrouw, wij zullen haar wel helpen.

Hij schonk wat wijn in een glas en voorzichtig bracht mevrouw het kind dezen drank aan den mond, haar verzoekende te drinken.

De eerste teug bracht weder eenige kleur op het bleeke gezichtje en langzamerhand herstelde zij zich een beetje.

— Als ik haar eens meenam, opperde mevrouw. Het kind is ziek, er moet voor haar gezorgd worden. Wat moet er nu met haar gebeuren, mijnheer.

— De consul van Duitschland moet er voor zorgen, mevrouw. Hij was vandaag juist uit de stad, anders was hij al hier geweest. In afwachting kan zij naar het hospitaal.

— Ik zou haar liever medenemen en dan kon ik meteen even aan het hospitaal aangaan, om te verzoeken of een der dokters even aankomt.

— Zooals mevrouw wil; niemand zal er op tegen hebben. En ik ben het volkomen met u eens, dat het kind direct zorg noodig heeft.

— Ja, zij moest terstond te bed en droge klederen hebben. Nu, als er geen bezwaar tegen is, neem ik haar maar mede.

— Best, mevrouw, ik zal het den consul laten weten.

Mevrouw Van Galen pakte het kind in den doek, welke het om had gehad, strikte dezen goed vast en nam haar toen bij de hand. Zij volgde gewillig en steeg in.

— Dadelijk naar huis, zei mevrouw tot den koetsier; — en Wim, loop jij even aan het hospitaal aan en vraag of er dadelijk een dokter komt; zeg maar dat het voor haar is.

Wim vloog als een pijl uit den boog voort; de beide anderen volgden hem op een afstand en mevrouw reed met het meisje heen.

Gelukkig kon de dokter, die terstond kwam, mevrouw de verzekering geven, dat de ongesteldheid van het meisje slechts van voorbijgaanden aard was; het was een eenvoudig gevolg van de angst en de vermoeienis, welke het kind in de laatste vier en twintig uren had uitgestaan, gevolgd door uitputting; want men had aan eten noch drinken kunnen denken. Op zijn raad werd voor haar wat licht verteerbaar voedsel gereed gemaakt; mevrouw had snel bij een harer kennissen wat goed voor het kind geleend en nu werd het vreemde meisje te bed gebracht.

— Laat haar maar eens goed uitslapen, mevrouw, was de raad van den dokter, en dan sta ik u borg, dat zij morgen geheel is opgeknapt. Intusschen zal ik eens voor u informeeren of men ook iets van dit kind weet.

— O ja, heel gaarne, zei mevrouw. Ik heb in de ontroering vergeten daarnaar te vragen; het moet een kind van landverhuizers zijn, die uit Amerika terug kwamen. De jongens vertelden, dat zij onderweg op reis haar moeder heeft verloren en door deze onder de hoede van den kapitein was gesteld. De kapitein schijnt echter verdronken te zijn tijdens de schipbreuk.

— Nu, er zijn nog meer passagiers gered en van de bemanning het grootste gedeelte; die zullen er toch wel wat van weten. En gesteld dat ware niet het geval, is dan zij zelf oud genoeg om te kunnen vertellen hoe zij heet. Als zij morgen maar is opgeknapt, zal zij u alles wel vertellen.

Hij gaf, zonder te spreken, mevrouw een wenk en wees op het meisje, dat in mevrouws slaapkamer te bed was gelegd.

— Zij slaapt al! fluisterde hij. Ziet u wel, 't kind is totaal op, — enkel vermoeienis. Zoo'n stumper krijgt een pak aan met zoo'n affaire. Nu, mevrouw, dan kom ik van avond nog even terug, om te vertellen wat ik ontdekt heb.

En beleefd groetend, nam de marine-dokter afscheid.

HOOFDSTUK IX.

Brandend nieuwsgierig zaten de jongens in de huiskamer te wachten.

— Zij slaapt, zeide mevrouw, toen zij aan hunne gezichten zag dat zij verlangend waren iets te hooren.

— Gelukkig, zei Gerard. Wat zag zij er vermoeid uit!

— Zoo wezenloos, merkte Wim op.

— De dokter zegt dat het alles een gevolg is van de vermoeienis en den schrik, maar dat zij morgen wel beter zal zijn. Hij komt van avond nog even terug, om te vertellen hoe zij heet en wat het voor een kind is.

— O ma, geen mensch weet iets van haar! riep Wim uit.

— Kom jongen, zei mevrouw, hoe weet je dat dan?

— We hebben het gehoord van iemand van de boot, toen u met haar weggereden waart; niemand weet wie zij is of waar zij thuis hoort. Haar moeder was alleen met haar op de boot en die is gestorven.

— Ja, zij zeiden het allemaal, bevestigde Gerard, niet waar Hein?

Hein knikte.

— En... houdt u haar nu, Ma? vroeg Gerard eensklaps, ietwat onzeker.

-- Haar houden? vroeg mevrouw. Bedoel je voor altijd?

— Ja, Ma.

— Welneen, jongen... of liever, daaraan heb ik nog in het geheel niet gedacht, zeide mevrouw. Maar dat gaat ook zóó maar niet, jongen. De consul van Duitschland moet beslissen wat er met het kind gebeuren moet. Die schipbreukelingen worden dan opgezonden naar hun land en dan begrijp je toch, dat de familie zoo'n kind wel tot zich neemt.

— Maar als ze nu de familie niet kunnen ontdekken? vroeg Wim; als zij zelfs niet weten wie zij is?

— Maar Wim, hoe heb ik het nu, met je! zei mevrouw lachend. Dat meisje weet toch zelf wel wie zij is en naar wien zij zou gaan in Duitschland.

— Da's waar ook, zei Wim.

— Zij is ten minste groot genoeg om te weten hoe zij heet, merkte Gerard op.

De jongens lachten luid.

— Nu, dat geloof ik ook, zei Hein, ze is stellig veertien.

— Dat denk ik ook wel, zei mevrouw.

Over tafel liep dien middag het gesprek uitsluitend over de schipbreukelinge en toen des avonds

de dokter verscheen, was zij al weder het onderwerp van het gesprek.

Wat hij te weten was kunnen komen, door onderzaging van de geredde passagiers en de bemanning, kwam hierop neer:

Mevrouw Steinmacher, zooals de moeder van het meisje heette, was te New-York aan boord gebracht door haar man; zij zag er toen reeds ziek uit en men had gaandeweg van haar vernomen dat zij tot herstel van gezondheid haar vaderland, Hannover, weer wilde opzoeken. Het scheen echter, ten minste dit vermoeden had zich bij de passagiers spoedig gevestigd, dat tegenspoed in de kans een redelijk bestaan te verwerven in de nieuwe wereld, ook haar deel had in dien terugtocht van mevrouw en haar dochttertje. Zóóveel had men ten minste, uit hetgeen toevallig loskwam, afgeleid, dat de heer Steinmacher eigenlijk vrouw en kind naar verwanten in Duitschland had gezonden, ten einde alléén beter pogingen te kunnen doen ergens anders zijn fortuin te beproeven. Mevrouw Steinmacher was, na een geduldig en onpijnlijk lijden, echter, kort nadat men vertrokken was, overleden. Op haar sterfbed had zij den gezagvoerder belast met haar uiterste, wil, die daartoe met twee der mannelijke passagiers een soort van testament had opgemaakt. Bij die gelegenheid had de gezagvoerder ook de verdere zorg voor Elsje, zooals het meisje heette, op zich genomen, tot zij bij eene zuster van hare moeder, die in Hannover woonde, zou bezorgd zijn; de stervende

vrouw had hem ook het overschot van het weinige geld, dat zij haar eigendom kon noemen, toevertrouwd, ten einde dat aan hare bloedverwanten te overhandigen, te gelijk met een brief, waarin zij hare zuster uitvoerig op de hoogte had gebracht van hare treurige omstandigheden.

Van de drie personen, die bij dit treurige sterfgeval waren tegenwoordig geweest, was slechts één, een der passagiers, over; de andere en de kapitein hadden bij de schipbreuk het leven verloren, en die overgebleven passagier wist alleen dat de stervende den kapitein een bedrag van duizend mark (f 600) had ter hand gesteld, benevens eenige papieren. Dat alles was echter bij de schipbreuk verloren gegaan, zooals alles verloren was en Elsje Steinmacher stond dus als een arm en berooid kind op de wereld: de vader, men wist niet waar, in de uitgestrekte republiek der Vereenigde Staten ronddolend en zijn fortuin zoekend, de moeder overleden, rustend op den bodem der zee, en familie te Hannover, waarbij zij misschien niet eens welkom zou zijn.

Intusschen schoot er niets anders over dan naar die familie te schrijven, ten einde die op de hoogte te brengen van den toestand en de dokter bood mevrouw aan, dit voor haar met den consul, die den volgenden dag terug zou komen, in orde te maken, een aanbod dat mevrouw gaarne aannam.

Na nog even naar Elsje te hebben gezien, die nog steeds sliep, vertrok de dokter.

De jongens hadden in ademlooze stilte naar het

verslag van den dokter zitten luisteren en nu wisselden zij, terwijl zij zich te slapen legden, druk van gedachten over de geheimzinnige geschiedenis.

Ook mevrouw Van Galen was vroeger dan gewoonlijk naar hare slaapkamer gegaan, doch zij maakte nog geen aanstalten om zich ter ruste te leggen.

Bij het zachte schijnsel van de mat brandende nachtlamp zat zij bij het bed van het kind, ten prooi aan allerlei gedachten.

Welk een treurige geschiedenis had dit nog zoo jonge kind reeds. Wat moest er van haar worden, als die familieleden in Hannover zich eens niet met de zorg omtrent haar wilden belasten? Haar vader in het groote Amerika uit te vinden, zou wel nagevoeg onmogelijk zijn. En gesteld men vond hem, zou dan nog die man, die vrouw en kind naar Europa had gezonden, hoogst waarschijnlijk omdat het hem bijna onmogelijk viel in hun onderhoud te voorzien, zich opnieuw met de zorg voor Elsje kunnen belasten. Zou hij, al wilde hij dit, of liever als beschouwde hij het als niet anders kunnende, het bedrag kunnen verzenden, noodig voor haren overtocht? Dat was niet te verwachten.

En dan kwam haar weer in gedachten hetgeen Gerard dien middag had gevraagd. „En houdt u haar nu, Ma?” en dan bleven zij daarbij verwijlen.

Had God haar, die zoo vele jaren naar een dochter had verlangd, dit meisje misschien toegezonden om de plaats van de zoo vurig begeerde dochter bij haar in te nemen? Was dit toeval of was het

eene besturing van het Opperwezen? Kon, ja mocht zij het kind wel van zich laten gaan, dat op zoo zonderlinge wijze in hare woning was gekomen?

Maar die familie in Hannover had recht op haar, die kond het kind opeischen, verzoeken het kind op te zenden en dan moest men dat doen, daar hielp niets aan. Misschien echter waren zij wel arm en zouden zich liever niet zien belast met de zorg voor een kind. Het was best mogelijk. In ieder geval moest dat worden afgewacht.

Met een zucht gaf mevrouw dit zichzelf toe en er was een stille hoop in haar hart, dat die familie het kind liever niet tot haar last zou zien komen. Dan zou zij wel genoodzaakt zijn haar bij zich te houden. Met deze hoop in het hart legde zij zich ter ruste.

HOOFDSTUK X.

Zooals de dokter had voorspeld, ontwaakte Elsje Steinmacher den volgenden morgen pas en nog niet eens vroeg. Mevrouw, die opzettelijk wat vroeg was opgestaan, vond haar nog slapend en juist toen het tijd voor het ontbijt was en mevrouw nog eens even ging kijken, zag zij het meisje recht overeind zitten, met de grootste verbazing rond kijkend.

— Zóó, mijn kind, ben je eindelijk wakker? begon mevrouw Van Galen vriendelijk, nu, nu, je hebt het er van genomen, hoor. Ik dacht dat je er nog een dagje bij wilde nemen.

Verbaasd en verlegen staarde het kind haar aan.

— Maar waar ben ik toch? vroeg zij eindelijk zacht, meer tot zichzelf sprekend dan tot mevrouw Van Galen.

— Ja, zei mevrouw lachend, ge zijt bij mij, mijn kind. Je heet immers Elsje, nietwaar? Nu, Elsje, weet je dan niet meer dat ik gisteren bij je ben

gekomen. op de boot, die je met de andere schipbreukelingen aan wal had gebracht.

Verrast keek Elsje op.

— Mijn God, riep zij uit en ik dacht dat het een droom was? Nu herinner ik mij alles weer. De schipbreuk is dan toch waar. O, hoe gelukkig dat ik gered ben!

— Ja, kind, dat is wel een geluk, want er zijn er, ondanks de stoutmoedige pogingen van de vletterlieden, toch nog verdronken. En hoe gevoelt ge u nu? Gisteren waart ge niet erg wel.

— O, mevrouw, ik ben heel wel.

Zij toonde dit door terstond op te staan.

— Nu, als ge dan wèl genoeg zijt, kleedt u dan; we zouden juist gaan ontbijten, maar dan wachten we nog even. Kijk eens, daar ligt goed, dat u wel zal passen en daar is de waschtafel met hetgeen ge noodig hebt.

— Ben ik bij onzen consul, mevrouw? vroeg Elsje nu.

— Neen, kind, ik heb je maar medegenomen, totdat men bericht van je familie heeft.

— Van tante, ja, in Hannover, zei zij nadenkend.

Mevrouw sloeg haar nog een oogenblik gade en ging toen heen, bij zichzelf denkend, dat zij òf veel ouder moest zijn dan men gedacht had, òf een buitengewoon vlug ontwikkeld kind, want zij had eene vrijmoedigheid en handigheid over zich, gewoonlijk niet aan meisjes van haar leeftijd eigen.

— Nu, zei mevrouw, de huiskamer binnenkomend, zij is wakker, hoor jongens, en bezig zich te klee-

den. Als jelui nu geen erge haast hebt, zullen wij nog even met het ontbijt wachten. Weet je wat ik daar net dacht, jongens: dat jelui nu een mooie gelegenheid hebt om je in je Duitsch te oefenen.

De jongens keken elkander plotseling met zulk een komieke verbazing aan, dat mevrouw hartelijk begon te lachen.

— Sapperloot, zei Wim, dat is waar ook!

En nu begonnen zij ook te lachen.

— Hoe staan jelui er mede? vroeg mevrouw.

— Ik niet erg best, zei Hein.

— Ik heb het wel eens gesproken, merkte Gerard op, verleden jaar, toen dat groote Duitsche oorlogsschip hier was.

— Nu, maak je begroeting alvast maar gereed, zei mevrouw, ik ga eens kijken of zij klaar is.

— Daar boffen we ook mee! riep Wim, zoodra mevrouw de kamer verlaten had, ik ken er zoowat niets van.

— En ik dan! zei Hein.

— Donnerwetter! riep Wim opspringend, daar had ik in 't geheel niet aan gedacht.

Gerard lachte.

— Als dat al 't Duitsch is wat je kent, mag je 't vooreerst ook wel voor je houden, zei hij.

Men hoorde mevrouw in de gang praten, Duitsch natuurlijk en de jongens zetten zich zoo ordelijk neer, alsof er hoog bezoek moest komen.

— Ziedaar, jongens, daar heb je nu onze schipbreukeling, Elsje Steinmacher, zei mevrouw en dat

zijn mijn jongens, Elsje : Gerard, Willem en Hein, met wie ik hoop dat je spoedig goede maatjes zult zijn.

Verlegen traden de jongens één voor één nader, gaven het vreemde meisje ietwat onbeholpen de hand en mompelden eenige woorden, die niet veel van goed Duitsch hadden. Elsje daarentegen toonde eene groote mate van vrijmoedigheid, toen zij de jongheeren begroette en toen nam men onder algemeene stilte plaats.

De kamer zag er zoo recht gezellig uit, met die zingende theeketel, de dampende thee en melk en het smakelijke ontbijt, dat Elsje, die in geen paar dagen haast iets noemenswaard genuttigd had, zich niet liet noodigen, maar dapper toetastte, wat door mevrouw lachend werd aangemoedigd, onder opmerking dat zij hare schade maar moest inhalen.

Langzamerhand kwamen ook de tongen los, dank zij den takt van mevrouw Van Galen, om het gesprek gaande te houden en Elsjes onbevangenheid en het kind schilderde den vreeselijken storm en de schipbreuk met levendige kleuren.

Opeens bleef zij midden in haar verhaal steken, keek mevrouw met een paar verschrikte oogen aan en mompelde : „Mein Gott, Wolf, wo ist Wolf?“

Allen keken verbaasd op.

— Wolf? vroeg mevrouw.

— Ach, bitte, klonk het vleiend, Wolf, der Hund.

— De hond! riep Wim uit, die is op de boot gebleven. Ze hebben hem in een hok gesloten.

— Is die van u? vroeg mevrouw.

Elsje knikte. Haar eetlust scheen opeens verdwenen.

— Ach, die arme Wolf, mompelde zij weder.

— Weet je wat, Wim, zei mevrouw, loop jij er even heen en zeg dat wij den hond straks zullen komen halen en of zij zoolang voor hem willen zorgen.

Wim vloog weg.

— Hij is toch niet lastig? vroeg mevrouw.

— O neen, het is zóón lief dier, mevrouw, dat het niet te zeggen is, zei Elsje met vuur. En trouw! zonder voorbeeld!

— Nu dan zullen we hem straks halen, zei mevrouw.

Wim kwam buiten adem geloopt terug, met de mededeeling dat er goed voor den hond gezorgd werd.

— Gelukkig, zei mevrouw. Nu, jongens, nu vlug naar school hoor; het is hoog tijd, anders komen jelui nog te laat.

HOOFDSTUK XI.

De dagen gingen voorbij en werden weken, maar nog altijd kwam er geen bericht uit Duitschland. Elsje had zich bij mevrouw Van Galen geheel ingeburgerd en het was alsof zij en Wolf al ik weet niet hoe lang tot de familie behoorden. Mevrouw, die al heel spoedig aan Elsje gehecht was geraakt, was geëindigd met haar lief te hebben, alsof het hare dochter ware en de jongens vonden dat er met haar eene aangename gezelligheid de woning was binnen gekomen, die iedereen genoeg deed.

Het vermoeden van mevrouw, dat Elsje een buitengewoon vroeg ontwikkeld kind was, had zich spoedig bewaarheid. Van den eersten dag af, toen na de kennismaking in de huiskamer, welke wij schetsten, de jongens naar school waren gegaan, had zij mevrouw het gewone lichte werk, hetwelk deze verrichtte, uit de handen genomen en het voor haar gedaan. Geen dochter kon meer zorg toonen voor hare moeder, dan Elsje voor mevrouw Van Ga-

len en de smart over het vertrek van haar man werd veel verzacht door de afleiding, welke mevrouw door de komst van Elsje in hare woning had gekregen. De stilte en eenzaamheid als de jongens naar school waren en mevrouw anders zoo alleen was, had nu opgehouden, want Elsje was daar en wist, nu zij eenmaal op de hoogte van den toestand was gebracht, door haar gezellig onderhoud mevrouw eene afleiding te bezorgen, die zeer gewenscht was.

Ook de jongens waren met hun nieuw zusje erg ingenomen. Zij gingen vlijtig bij haar te leer, en konden weldra den invloed daarvan door eene betere uitspraak van hun Duitsch bemerken; veel vlugger dan zij, leerde Elsje intusschen de Nederlandsche taal aan.

Eindelijk echter verscheen op zekeren middag de consul en toen deze zich liet aandienen, schrikte mevrouw Van Galen zóó, dat zij verbleekte.

Daar zou de lang verwachte tijding komen, dacht zij, de tijding, dat Elsjes tante haar opeischte en zij afstand moest doen van het kind, dat zij reeds zoo lief had. Ware dat nu maar vroeger geschied, toen zij pas bij haar was gekomen, maar *nu eerst*, na weken, dat was verschrikkelijk!

Met deze gedachte beziel, begaf zij zich naar den salon, waar de consul wachtte.

— Wel, mevrouw, begon deze, na de begroeting, dat is een gek geval, en ik vrees dat ik de overbrenger ben van eene voor u alles behalve aangename tijding.

Daar heb je 't al, dacht mevrouw.

— Na een, zooals men mij schrijft, *nauwgezet* onderzoek, is men tot de ontdekking gekomen, dat die mevrouw Kühn, zooals de tante van het bewuste meisje heette, benevens haar man, de heer Kühn, vroeger arts te Hannover, beiden reeds langer dan een jaar geleden zijn overleden.

— Wat? riep mevrouw uit, verbaasd opspringend.

— Ja, ik vreesde wel, dat het een onaangenaam nieuws voor u zou zijn, mevrouw, maar u moet daarom niet denken dat u verplicht zijt het meisje bij u te houden . . . .

— Onaangenaam nieuws? zei mevrouw verheugd, wel, mijnheer van Vliet, gij hadt mij geen aangenaamer tijding kunnen brengen. Ik wensch niets liever dan het kind bij mij te houden.

De consul keek verrast op en bleef mevrouw eenigen tijd verwonderd door zijn lorgnet aanstaren.

— Neen, u behoeft mij zoo verbaasd niet aan te zien, zei mevrouw lachend; heusch, u brengt mij eene aangename tijding.

— *Dat* verandert de zaak, zei de consul — en in dat geval doet het mij werkelijk veel genoegen, mevrouw, de overbrenger van die tijding te zijn. Maar ik kon niet denken . . . .

— O, 't is een engel van een meisje, zei mevrouw een beetje opgewonden, en wanneer mijn goede man er zijn zegel aan hecht, en ik verwacht niet anders, dan wensch ik niets liever dan haar bij mij te houden voor altijd.

— Zoo, zoo, *dat* verandert de zaak, zeide de consul weder.

De man kon maar niet begrijpen, dat iemand, die al twee kinderen had, zich nog de last van een geheel wildvreemd kind op den hals wilde schuiven. Hij zelf was ongehuwd en had een afschuw van kinderen, die hij in 't algemeen aanduidde met de benaming „levenmakers”.

Nu werden de maatregelen besproken, welke dienden te worden genomen om aan alle formaliteiten der wet te voldoen. De consul belastte zich daarmede gaarne en zoo was mevrouw van de zorg daarvoor ontheven. Zijzelf zou onverwijld aan haar man schrijven, ten einde hem om zijne toestemming te verzoeken, Elsje als haar kind aan te nemen.

Toen de consul afscheid had genomen, spoedde mevrouw zich naar de huiskamer, waar Elsje bezig was met een handwerkje.

— Wel, kind, eindelijk is er dan tijding uit Hannover gekomen, zeide zij, maar het is geen aangename. Heb je tante en oom Kühn gekend?

— Neen, mevrouw, ik ben in Amerika geboren, zei Elsje.

— Nu, dan kan ik je wel zonder voorbereiding mededeelen, dat zij al sinds langer dan een jaar overleden zijn, zei Mevrouw.

— Lieve Hemel, riep Elsje uit, waar moet ik nu heen? En dat waren de eenige verwanten, welke die arme Pa had!

— Wel, kind, zei mevrouw, die schelmsch lachend

naar het verslagen meisje keek, wat zou je er van denken, als je nu maar eens bij *ons* bleef?

Elsje keek verrast op.

— Bij... u...? zei zij haperend.

Maar toen zij het lachende gezicht van mevrouw Van Galen zag, sprong zij plotseling op en viel haar om den hals, weenend en lachend tegelijk en ook mevrouw weende en lachte en gaf zoo lucht aan haar overkropt gemoed.

— Heb je 't niet begrepen, mijn kind, dat ik al lang niets liever verlangde dan je bij mij te houden? zei mevrouw, het meisje tot zich trekkend.

— Ja, wel een beetje... zoo nu en dan... zei Elsje... maar heel zeker was ik er niet van... o, ik ben zoo blij... zóó blij... en wat zal mijn lieve Pa blij zijn, als hij 't hoort.

— Maar hoe kunnen wij hem dat dan ooit laten weten? zei mevrouw.

— O, ik heb een adres, waaraan ik hem kan schrijven, zei Elsje, wacht, ik zal het even halen.

Vlug was zij weg en even vlug terug, met een klein stukje papier, dat zij mevrouw overreikte.

William Steinmacher,

by John Paterson

New-York, 20ste Avenue U. S.

las mevrouw.

— Gelukkig dat je dit goed bewaard hebt, zei mevrouw Van Galen. Laat ik het maar voor je in mijn schrijfdoo's bewaren. En nu ga ik gauw aan

mijn besten man schrijven, om hem te vragen of hij mijn plan goedkeurt.

Elsje's gelaat betrok.

— Neen, heb maar geen vrees, kind. Mijn beste man zal mij niets weigeren, hoor.

Een oogenblik later was mevrouw ijverig aan het schrijven, terwijl Elsje heen en weer liep van de huiskamer naar de keuken, om voor het diner te zorgen.

HOOFDSTUK XII.

De jongens hoorden dien middag niet weinig verrast op van het nieuws, dat Elsje *voor goed* bij hen zou blijven, maar allen waren er zóó verheugd over, dat het wel scheen, alsof het dien dag een feestdag was.

Deze vroolijke stemming werd niet weinig verhoogd door de mededeeling van mevrouw, dat zij op het bericht omtrent Elsje slechts had gewacht om den datum van hun vertrek uit Helder te bepalen en dat men over veertien dagen zou verhuizen.

— Daar moeten we op klinken! riep Wim uit. En mevrouw gaf lachend vergunning een glas wijn te schenken, wat alleen bij feestelijke gelegenheden gebeurde.

— En nu ben je dus onze zuster, Els, zei Wim, en wij je broers. Nu, ik vind het zoo veel beter.

Gerard zat in gedachten; blijkbaar was er iets wat hem nog niet duidelijk was.

— Ma, zei hij eindelijk, krijgt Elsje nu onzen naam ook?

— Wel neen, Gerard, je moet niet vergeten, dat haar vader nog leeft en voor zoiets moet die zijn toestemming geven, iets wat hij zeker niet zal doen. Je zult wel zien, dat die op een goeden dag nog terugkomt.

— Schatrijk! riep Wim uit.

— Ja, zei Hein, ik wed, dat hij naar Klondike is gegaan, om goud te zoeken.

— Wat zou je ook, als je eenmaal in Amerika bent, anders doen, om gauw rijk te worden, merkte Wim aan.

— Net alsof er niets anders te doen is dan goud te graven, merkte Gerard op. Je kunt toch op een andere manier ook je brood verdienen.

— O, je brood verdienen, zei Wim, maar ik bedoel natuurlijk om gauw rijk te worden.

— Misschien weet Elsje het wel, zei Gerard.

— Neen, wat Pa voornemens was te gaan doen weet ik niet, zei Elsje. Vroeger dreef Pa handel...

-- Zeker met de Roodhuiden, viel Wim haar in de rede.

— Neen, niet met de Roodhuiden, zei Elsje, die drijven niet veel handel, dat volkje is zoo arm als Job. Maar het liep Pa dikwijls tegen, en daarom kan het best gebeuren, dat Wim gelijk heeft en hij naar de goudmijnen van Klondike is gegaan. Daar wordt veel goud gevonden en als je het treft, ben je in een paar maanden rijk. Zoodra wij verhuisd

en weer op orde zijn, zal ik dien armen Pa eens schrijven, dan hooren wij wel spoedig wat van hem.

— Ja, dan zal ik er een briefje bijvoegen, zei mevrouw. Maar nu van onze verhuizing gesproken, jongens, zullen jelui er nu vooral aan denken al jelui spullen van te voren goed in te pakken, zoodat je later alles bij elkaar hebt en direct weet waar je alles vinden kan? Er zijn op den zolder wel kisten te vinden. Nu moet je maar eens kijken of je er vindt, die net groot genoeg zijn voor ieder. En anders pak je ze met je tweeën of drieën bij elkaar. Jij zult het meest te doen hebben, Gerard, met al je verzamelingen.

— Daar zit ik over te denken, Ma, het zal een heele pakkerij zijn om die nesten- en eieren-verzamelingen heel over te brengen.

— En je vogels! zei Elsje.

— Dat is minder, die pak ik bij elkaar in één groote kooi . . . .

— Die je niet hebt, viel Wim hem in de rede.

— Da's waar ook, zei Gerard lachend.

— Weet je wat je doet, zei Hein. Je neemt een kist, maakt daar een paar stokken in en spijkert er een stuk fijn gaas voor. Dat is veel beter dan zoo'n teedere kooi.

— Daar zeg je zoo wat! riep Wim.

— Ja, knikte Gerard, dat is een goed idee. Wij nemen ze immers mede in den trein, Ma?

— Natuurlijk, de vogels en de hond gaan met ons mee. Die zouden met den verhuisboedel niet

mee kunnen, want die blijft wel een paar dagen onderweg. Wij gaan eerst en dan komen de menschen om alles in te pakken, dan zijn wij van die drukte af.

En zoo geschiedde het.

Wat hadden de jongens dien dag met ongeduld verbeid. Met welk een ongeduld hadden zij de dagen geteld, die hen nog scheidten van het vertrek naar Apeldoorn. Want in tegenstelling met het door de natuur misdeelde Helder, kan Apeldoorn bogen op prachtige omstreken. Apeldoorn, dat wekte bij hen de gedachte op aan heide, bosschen, prachtige lanen, heuvels, watervallen en wat al niet meer. Voor hen, die hun jeugd hadden gesleten afwisselend te Helder, Hellevoetsluis en Amsterdam, vertegenwoordigde Apeldoorn het Paradijs, een Eden, waarnaar zij altijd verlangd hadden, maar dat hun onbereikbaar scheen.

Dagen van te voren hadden zij reeds alles gereed gemaakt, wat zij zelf wilden medenemen. Gerard had, met behulp van Hein en Wim, een stevige kleine pakkist herschapen in een kooi, waarin al zijne vogels nu gehuisvest waren. Behoorlijk van voedsel en drinken voorzien, konden zij het daarin best eenige dagen uithouden. Deze kooi werd bij Wolf, die in een hok gesloten was, in den bagagewagen geplaatst en voort ging het.

De knapen dansten letterlijk in de coupé van pret. Onder het ophalen van al de heerlijkheden, welke hun wachtten, vloog de tijd voorbij en vóór men er aan dacht, was Amsterdam bereikt, waar men overstapte in den trein naar Apeldoorn.

Toen de heide in het gezicht kwam, keken zij teleurgesteld op. Was dat nu die hoog geroemde heide, die onafzienbare, kale, bruine, ledige vlakke, hier en daar heuvelachtig, maar overigens treurig verlaten en eentonig? Maar toen kwamen bosschen en vooral de dennenbosschen maakten indruk op hen. Daarin zouden zij nu toch eens van harte rondwalen.

Gillend stooft de trein het station langs en bleef daar met een krassend geluid en een schok staan. De weinige bagage was spoedig opgenomen door gediensstige handen en aan de overzijde op het peron gebracht, waar bij den uitgang het rijtuig van oom hen wachtte.

HOOFDSTUK XIII.

Oom Dekema, zooals de jongens gewend waren den oud-overste te noemen, woonde, sinds den tijd dat hij gepensionneerd uit Indië was teruggekomen, buiten Apeldoorn op de buitenplaats „*Insulinde*”. Hij was gehuwd met de eenige zuster van mevrouw Van Galen en tot zijn spijt was hun huwelijk kinderloos gebleven. Op nog tamelijk jeugdigen leeftijd met den rang van overste gepensionneerd, genoot hij thans buiten volop van de genoegens van het buitenleven, zonder van die, welke men in de steden het voorrecht heeft te genieten, verstoken te zijn. Want het dorp, dat wegens zijne uitgestrektheid, zielental en voorkomen gerust een stad kan genoemd worden, bood hem evengoed zijn *soos* als den Haag, zij het ook niet juist de „*Witte*” societeit, en ook op tijd de gelegenheid een mooi concert bij te wonen of eene goede comedie te zien; in 't kort, hij vereenigde daar al de genoegens van het buitenleven met een bescheiden maar vol-

doend deel van hetgeen groote steden verschaffen.

De buitenplaats „*Insulinde*” was niet te groot en niet te klein; zij hield zoowat het midden tusschen de uitgestrekte buitenplaatsen, welke men vooral in Gelderland nog veel aantreft en de meer moderne, maar beknoptere villa's. Maar zij bezat veel deugden, die men niet altijd vereenigd vindt.

Het huis, lang en smal, bevatte alle kamers gelijkvloers, met een heerlijke veranda langs de achterzijde. Het was droog, zonnig en licht en toch soliede genoeg gebouwd om des winters niet te vreezen, dat bij stormweer de deuren zouden openvliegen of dat men zelfs in de kamers de wind voelde. De kamers waren groot en hoog, sommige, zooals de salon, de huiskamer en oom's eigen kamer, geleken wel zalen.

De tuin vooral had veel aanlokkelijks; rondom het huis bevond zich de bloementuin, met flink hoog geboomte, mooie grasgazons en breede paden. Achter het huis lagen moestuin en boomgaard met stallen en koetshuis en het uiterste achtergedeelte werd gevormd door een schilderachtig woest bosch, waardoor slechts enkele breede paden zich kronkelden, die zorgvuldig schoon werden gehouden. Buiten die paden was alles eene dichte massa jong eikenhout, waarin des zomers de nachtegalen en lijsters nestelden. Het geheel was omgeven door breede slooten van helder stroomend water, beken, welke rondom de buitenplaats geleid waren, waarvan het water bijna nimmer bevroor, die zulk kristalhelder water be-

vatten, dat men de steentjes en de bladeren op den bodem kon zien en waarin oom's eenden, ganzen en zwanen een waar Paradijs vonden. Vóór het buiten vormden die beken een miniatuur waterval, waardoor men steeds het aardig geklater van het vallende water hoorde, wat vooral in de diepe stilte van de zomeravonden een eigenaardige bekoring aan de plaats schonk.

De trots van den ouden heer Dekema, een zwak waarvoor hij in den omtrek bekend was, waren zijne fraaie eenden, ganzen en zwanen, maar vooral zijne fasanterie, eene groote volière bij de stallen, met talrijke afdeelingen, waarin de fraaiste fasanten huisden. Daar waren zilver- en goudlakensche-, Reeves- en Argusfasanten, gewone- en Californische patrijzen, terwijl een prachtige pauw met zijn kolossale staart als het ware de paden van den voortuin veegde. In het bosch huisden reusachtige kalkoenen, Mammoeth-kalkoenen geheeten, die daar een heerlijk leventje hadden en welig tierden.

Daar men op *Insulinde* nogal ver van Apeldoorn verwijderd was, „een dik half uur”, zooals Janus, de koetsier-tuinman, zeide, had oom Dekema zich een wagentje aangeschaft, een zoogenaamd Utrechtsch wagentje, met een mooi, mak paard. Geregeld des Maandags bezochten mijnheer en mevrouw Dekema het dorp. Het was dan marktdag en dit veroorzaakte in de anders stille plaats eene eigenaardige drukte. Men deed dan eenige noodzakelijke inkoop, gebruikte de koffie in een der hotels en keerde weder

naar buiten terug met meer of minder pakjes in het rijtuig en zoo had men zich van het noodige voor een week voorzien en weder stof opgedaan voor discours.

Met de bureu, in zooverre men dien titel op hen kon toepassen, want sommigen woonden een half uur van „*Insulinde*” verwijderd, leefden oom en tante op den voet van goede kennissen. Af en toe bezocht men elkander korter of langer en zoo was men niet verstoken van het gezellig verkeer.

Over het algemeen was het leven op „*Insulinde*” een genotvol bestaan, kalm en zonder schokkende gebeurtenissen. Des zomers stond men vroeg op en bracht het grootste gedeelte van den dag buiten door. In de warme dagen begon dat reeds met den eersten kop thee, welken de heer Dekema in de veranda of onder de boomen gebruikte, bij het heerlijk gezang der vogels, die zich vooral in de vroegte van alle zijden deden hooren. Daarna stak de „overste”, zooals Janus hem nog altijd noemde, en in navolging van hem ook vele anderen, een sigaar op en wandelde zijne bezitting rond. Gewoonlijk werd hij op deze wandeling begeleid door de pauw, die als het ware op haar heer wachtte en naast hem medeliiep, statig en deftig haar breedden prachtigen staart over de paden sleepend. Zijn eerste bezoek gold dan het pluimgedierte. Janus mocht wel des morgens de hokken openen, opdat de dieren in hunne rennen konden komen, maar hen voederen, dat was iets wat de overste zelf

deed. Zij verdrongen elkaar dan ook achter het rasterwerk, als de overste naderde en de pauw pikte op wat er bij het voederen zoo al afviel. Fasanten, kalkoenen, watervogels, allen kregen hun beurt en als allen hun deel hadden gehad, keerde de overste terug. Dan werd meestal in de veranda, of, zooals de overste uit Indische gewoonte het noemde, de galerij, het ontbijt gebruikt en terwijl mevrouw dit opruimde, zette de overste zich op zijn gemak buiten onder de zware, misschien honderdjarige beuken, om de couranten, die de post gebracht had, te lezen. Gewoonlijk hield hij zich met zijne nieuwsbladen en de portefeuille van het leesgezelschap tot twaalf uur bezig, wanneer de koffie gebruikt werd. Tegen een uur of twee wandelden oom en tante den weg op, brachten soms een bezoek aan een der talrijke kennissen, of het wagentje werd ingespannen om een rijtoer te doen. Na het diner werd de avond gesleten met lectuur, een kaartje leggen of iets anders. Des zomers in de heerlijke avonden zat men meestal buiten en had veel „aanloop” van kennissen, die wel wisten, dat de overste liever bezoeken ontving dan ze zelf aflegde, vooral als men genoeg nam met een gezellig praatje in de zachte avondstonden in de galerij.

Deze dagverdeeling, regelmatig als de klok, met weinig verschil, weinig afwisseling, zou menigeen te eentonig, te saai hebben gevonden; de heer en mevrouw Dekema echter verlangden niets anders. Na jaren van een rusteloos leven in Indië, meestal

op het oorlogstooneel of, zooals de overste wel eens zeide, voor de afwisseling tusschen twee expedities een dienstreis, deed dit rustige, kalme leven hen aangenaam aan en hadden zij geen anderen wensch, dan nog lang voor elkander gespaard te blijven.

De opname van mevrouw Van Galen met hare kinderen had, ondanks de vrees dat die aangename rust daardoor wel eens op minder prettige wijze zou kunnen verstoord worden, geen langdurige overweging gevorderd. Beiden, oom en tante, vonden dat mevrouw Van Galen gedurende den tijd dat haar echtgenoot in Indië zou blijven, wat drie, maar ook wel vier jaren zou kunnen duren, niet zoo alleen te Helder kon blijven wonen en beter deed zoolang haar intrek bij hen te nemen. En wat de jongens betreft, nu, die zouden toch te Apeldoorn ter school gaan en bovendien was oom Dekema geen kinderenhater, geen oude brompot, maar hield veel van een flinken jongen. Wim b. v., die zijn peetekind was, kon een potje bij hem breken. In den opvliegenden, wilden, maar eerlijken knaap zag hij zichzelf terug en hij was op den jongen even trotsch, alsof hij zijn eigen zoon was. Toch zou hij, al gaf hij de voorkeur aan een karakter als dat van Wim, nooit den staf gebroken hebben over wat hij noemde de „soliditeit” van Gerard. „Onze lieve Heer heeft menschen van verschillend karakter en aanleg geschapen,” placht hij te zeggen; „wie voor advocaat of dominee in de wieg is gelegd, deugt niet voor militair en kan ook niet hetzelfde

karakter hebben als een toekomstig officier, maar zij zijn allen nuttig op de wereld.” Hein vond hij een „leuken Bram”, dien hij om zijn koelbloedigheid den anderen als een voorbeeld voor hield. „Daar zit het echte Indische bloed in,” zeide hij, „die Javanen en Maleiers zijn allemaal zulke leuke „Picters”, maar er zijn beste kerels onder, hoor!”

Wanneer wij nu nog mededeelen, dat Janus, de koetsier, een oud Indisch fuselier was, die jaren lang met den overste lief en leed had gedeeld, dan zullen mijne lezers vrij wel bekend zijn met „Insulinde” en zijne bewoners en voldoende op de hoogte om de helden van ons verhaal te volgen in hunne lotgevallen.

HOOFDSTUK XIV.

De aankomst van ons gezelschap „landverhuizers”, zooals Gerard hen had genoemd, op „Insulinde” veroorzaakte eene ongewone maar prettige drukte, die na de begroeting in de kamer aan de koffietafel werd voortgezet. Na afloop daarvan kregen de jongens en Elsje verlof om het buiten eens te gaan zien, en ofschoon Gerard en Wim geen onbekenden waren op „Insulinde”, kreeg Janus toch een wenk van den overste om mede te gaan en een oogje in 't zeil te houden.

Voor Hein en Elsje was alles nieuw wat men te zien kreeg. De eerste werd telkens aan het ouderlijk huis in Indië herinnerd, waar ook een groote tuin was, die aan bosschen grensde, waar ook fraai pluimvee in ruime hokken rondliep, terwijl bij Elsje, vooral in het woeste bosch, mede de herinneringen aan het ouderlijk huis in Amerika werden opgewekt. Het was daar woester en minder afgepaald en meer onbegrensd geweest, maar ook hier ademde zij de

frissche landlucht met zijn dennengeuren in; ook hier zag zij de bloemen bloeien en de heesters hunne takken buigen onder den last van siringen en gouden regen, jasmijnen en roode meidoorns.

Het meisje werd stil onder die herinneringen, die zich in haar hoofdje verdrongen en met Wolf naast zich scheen het werkelijkheid geworden. Peinzend dwaalde zij het bosch al dieper en dieper in. Daar speelden ook de eekhoortjes in de boomen boven haar en daar klonk het gefluit van een lijster, net zooals zij in de ouderlijke woning zoo dikwijls had gehoord.

Zij zette zich in het gras neer en Wolf vleidde zich naast haar op het pad, alsof hij dacht: ziezoo, hier zijn wij weer thuis. Hij spitste slechts nu en dan de ooren, als hij de eekhoorns langs de stammen der boomen zag klauteren, of ze als vogels zoo vlug van den eenen tak op den anderen zag springen en lichtte dan even den kop op, om ze met zijne verstandige oogen scherp op te nemen, maar bleef rustig. Wanneer er een stem klonk of sehreden gehoord werden van iemand daar buiten het bosch, op den grooten weg, die er langs liep, dan richtte hij den kop op en bromde zacht waarschuwend tegen den onzichtbaren vreemde, om niet te dichtbij te komen; net zooals hij daarginds altijd deed, dacht Elsje. En dan klopte zij hem even op den kop en zeide: „Houdt je maar stil, Wolf, we zijn hier veilig, hoor.”

Elsje plukte eenige bloemen af en vlocht er een

krans van, die zij Wolf om den hals hing; andere bond zij tot een ruikertje samen. Toen liep zij het bosch dieper in, dat haar, hoe verder zij kwam, steeds meer bekoorde. Vooral die zwarebeuken, die hunne machtige armen zoo wijd uitspreidden, die fraaie dennen, die haar aan reusachtige Kerstboomen deden denken en die zilverstammige berken!

Zoo was zij tot aan het einde van het bosch gekomen, al mijmerend en aan het verleden denkend, toen zij plotseling uit hare gedachten werd opgeschrikt door een woedenden uitval van Wolf.

Zij keek verschrikt op en bespeurde een man, die aan de andere zijde van de sloot stond. Zij had echter meenen te zien, dat hij er over sprong, maar daar zij wat laat opkeek, durfde zij daarop niet vertrouwen.

De man, die een erg dom en brutaal voorkomen had, keek haar nieuwsgierig aan en zeide toen, even aan de klep van zijn pet tikkend:

— De freule mocht haar hond wel bij haar houden.

— Wolf, kom hier! riep Elsje, die van hetgeen de boer zeide niets anders verstond dan de woorden „freule,” wat zij voor fraülein hield, en „hond.”

Wolf bromde, doch kwam gewillig naar haar toe; telkens echter draaide hij den kop om en bromde, terwijl hij zijne tanden liet zien.

Op dit oogenblik kwamen de jongens, die door het geblaf van Wolf aandachtig waren gemaakt op Elsje, het bosch in rennen, gevolgd door Janus, die, een of ander onheil vreezende, bijna even snel volgde.

— Wat is er aan de hand, freule? vroeg Janus.

— Ik weet het niet, zei Elsje; Wolf schoot opeens op dien man toe en ik meende, maar zeker weet ik het niet, dat hij over de sloot sprong.

— Ik zei, riep nu de boer, zich tot Janus wendend, dat de freule haar hond wel bij 'r mag houwen.

— Wat deed die hond je dan, Bas?

— Ie vloog op me an, zei de boer.

— Wat deed je dan hier? vroeg Janus, die inmiddels naar den slootkant was gegaan. Je weet wel dat je niet in ons bosch noodig hebt!

— Wel, daar was ik ook niet; 'k was an *deuze* kant en 'k vischte een ent van jullie uit de sloot, die de jongens zeker dood gegooïd hebben.

— Wat? Een eend? riep Janus uit.

— Ja, zei de boer, knikkend, *deuze*.

En hij hield een prachtige eend in de hoogte.

— Gooi over! zei Janus.

De boer deed dit en Janus bekeek het dier, dat nog warm was, maar geen kwetsuur vertoonde.

— Zoo, hebben de jongens die dood gegooïd? vroeg Janus. En heb jij dat gezien, Bas?

— Ikke, nee, dat *denk* ik; 'k zag 'm daar drijven en 'k vischte 'm op, om 'm je te brengen.

— Je bent allemachtig gedienschtig, zei Janus, maar 'k denk als die eend spreken kon, dat zij heel wat anders zou vertellen dan van jongens, die 'm dood gegooïd hebben.

— Wat meen je, man? riep de boer opstuiwend.

— Niks anders, als dat *jij* hem doodgeslagen hebt

en hem netjes meegenomen zoudt hebben, als je daarin toevallig niet verhinderd was.

— 'k Zal . . . .

— Vloek maar niet, man, ik geloof je toch niet, zei Janus, maar laat je dit gezegd zijn, Bas, laat die streken, want vroeg of laat loop je er in, en als ik je trappeer, pas dan op, hoor!

— 'k Zal 't je waar laten maken, dat *ik* 't gedaan heb! riep de boer dreigend.

— Ga je gang, zei Janus. Maar als ik je ooit op onzen grond aantref, dan sla ik je de beenen kapot, hoor, onthoud dat!

— Ik zal je wel vinden, mannetje, dreigde de boer, terwijl hij zich verwijderde.

— Een akelige kerel! zei Gerard.

— Wat een gemeen gezicht, zei Wim.

— Dat is een eerste schurk, zei Janus. Ik heb al lang dien vent in de gaten. Hij is zoo dom als een kip, maar zoo slim als een vos. Al menige eend is verdwenen, maar nog nooit heb ik den kerel kunnen betrappen.

— Gelukkig dat Wolf bij je was, Elsje, zei Gerard.

— Daar zie je weer het natuurlijk instinct, zei Janus, op zijn praatstoel geraakt. Zoo'n dier is niet valsch en 't is casueel, zooals ze 't aan iemand merken, wien ze voor hebben. Een hond liegt niet en dat zie je nu. Mij kijkt hij niet kwaad aan en op zoo'n schurk vliegt hij dadelijk af. Hij woont hier achter, dáár!

En hij wees hun het rieten dak van een boeren-

woning met een hoogen hooiberg er naast en een schuur.

— Maar je moet je maar niet met den vent inlaten, jonkers, zei Janus; hij deugt niet; dat heb je nu gezien, en ofschoon hij dikwijls zoo kruipend beleefd is, moet jelui hem toch maar links laten liggen.

HOOFDSTUK XV.

Het voorval met de eend zou in gewone omstandigheden den overste voor den geheelen dag uit zijn humeur hebben gebracht, nu echter was dit, tot groote verwondering van Janus, het geval niet. Wel toonde de overste zich zeer verstoord, maar hij schonk de eend aan Janus en beval hem aan, zooveel zijn werk hem veroorloofde, in het bosch te surveilleeren en de zaak eens aan den veldwachter te vertellen.

De reden hiervan was, dat de overste gewichtige dingen aan het hoofd had. Want zijne schoonzuster, zijne echtgenootte en hij hadden juist eene belangrijke zaak te bespreken, namelijk de verdere opleiding der jongens en ook van Elsje.

Gelukkig hadden alle drie hunne keus gevestigd. Gerard wenschte in de rechten te studeeren, want hij wilde advocaat worden, Wim zou zeeofficier worden en Hein's bestemming was die van ambtenaar bij het boschwezen op Java. Alle drie zouden

dus aan verschillende inrichtingen van onderwijs hunne opleiding moeten ontvangen, al kon ter voorbereiding, tot zij hun toelatings-examen aan de voor hen bestemde scholen deden, één en dezelfde inrichting voor allen gekozen worden. Zoo een bestond er te Apeldoorn en het was daar dat mevrouw Van Galen de drie jongens voorloopig wilde geplaatst zien. Gerard zou dan, zoodra er toelatingsexamen voor de Hoogere Burgerschool werd gedaan, daarheen overgaan, Hein naar de landbouwschool te Wageningen en Wim zou daar kunnen blijven tot hij op het Instituut voor de Marine te Helder kon komen. Later zou Gerard naar Leiden moeten, maar dat was nog ver; voorloopig zouden de knapen bij elkander blijven en dat vond mevrouw wel zoo aardig. Nu zou zij hun, en daarvoor was de overste ook, nog acht of tien dagen vacantie geven, om eens goed te kunnen genieten van Insulinde en de omstreken, maar dan was de pret uit en moesten zij naar school. De overste zou dat wel voor haar in orde maken en den Instituteur gaan bezoeken.

Meer moeielijkheid leverde de vraag op, wat er ten opzichte van Elsje moest gebeuren. Het was mevrouw reeds gebleken, dat zij het Engelsch even goed sprak, las en schreef als het Duitsch, iets wat bij nader inzien zoo vreemd niet was, omdat zij als Duitsche van afstamming en in een land wonend waar Engelsch de landtaal is, beide talen geleerd had. Nu zou mevrouw Van Galen liever gezien heb-

ben, dat zij de Fransche taal machtig was, maar daarvan kende zij niets.

— En ik vind toch, zeide mevrouw, dat voor eene beschaafde jonge dame, voor een meisje, dat voortaan in *onzen* stand zal worden opgevoed, de kennis der Fransche taal onontbeerlijk is.

De overste knikte.

— Je hebt gelijk, Marie, zeide hij; het spreekwoord zegt terecht: „Met Fransch komt men de wereld door”, en als er iets is wat zij moet kennen, dan is het Fransch.

— En hoe staat het met de muziek? vroeg mevrouw Dekema?

— Pianospelen kan zij en zij zingt heel lief, zei mevrouw Van Galen.

— En de fraaie handwerken?

— Nu, zij is wel van een en ander op de hoogte, ofschoon ik geloof meer met de nuttige dan met de fraaie.

— Echt Amerikaansch, zeide de overste; die Amerikanen zijn vóór alles practische lui. Naaien en breien, dat kan je te pas komen, zeggen zij, borduren daarentegen . . . .

— Hoho! zei mevrouw Dekema, spreek geen kwaad van borduren, man; je bent toch maar wat in je schik met de pantoffels, die ik voor je geborduurd heb en je boeken-omslag, en . . . .

— Nu, ja, zóó bedoel ik het niet, zei de overste. Ik wil er mede zeggen: „wat het zwaarste is moet het zwaarste wegen,” en dan gaan *nuttige* kundigheden ontegensprekelijk voor bij *fraaie*.

— We zullen ze geen van beiden verwaarloozen, zei mevrouw Van Galen. Zij is gelukkig nog jong genoeg om den tijd te hebben veel te leeren en wat zou zoo'n meisje zich niet spoedig vervelen, als zij geen geregelde bezigheid had. Maar, om tot een besluit te komen: Zullen wij hier gemakkelijk iemand vinden, die haar Fransche les kan geven, liefst aan huis?

— Wel zeker, zei de overste. Er zijn onderwijzers genoeg hier. Wacht, laat ik er den Instituteur te gelijk over spreken.

— Ja, dat is goed. En dan de muziek?

— Daar weet hij ook wel iemand voor.

— En de nuttige en fraaie handwerken?

— Wel, zei mevrouw Dekema, als je denkt, dat *ik* het kan doen, Marie, dan wil ik haar met genoeg les geven in de fraaie.

— Het is aan niemand beter toevertrouwd, zei mevrouw Van Galen lachend, en dan neem ik de nuttige voor mijne rekening.

— Hm, mompelde de overste, en zoo doende schiet er voor mij niets over.

— Zeker wel, riep mevrouw Van Galen uit. Jij onderwijst haar in de kennis van het behandelen van pluimgedierte.

Allen lachten.

— Enfin, het is in ieder geval wat! zei de overste lachend. Het doet mij, oude kerel, genoeg, dat ik niet heelemaal onnut ben . . . .

— Maar, man! riep zijne vrouw bestraffend uit . . . .

— Stil, 't is maar gekheid, zei de overste. Dus dat is afgepraat. Onze aan land gespoelde aangenomen dochter . . . .

— Aan land *gebracht*, zei mevrouw Van Galen, in een reddingboot, hoor!

— Goed dan, onze aan land *gebrachte* vreemdelinge zal dus, volgens alle regelen der beschaving, hare opvoeding voltooien. Willen wij nu eens den tuin rondwandelen?

— Graag, zeiden de dames.

En zoo was spoedig alles in orde. Acht dagen later waren de jongens op school en deden de onderwijzeressen in de Fransche taal en die in de muziek hare intrede op „Insulinde”, om de laatste hand te leggen aan Elsje's opvoeding.

HOOFDSTUK XVI.

Gerard had zijn acht dagen vacantie op „Insulinde” besteed om een verblijf voor zijn vogels in te richten. Zooals oom hem beloofd had, kon hij beschikken over een gedeelte der stallen. Het was een oude koestal, die niet gebruikt werd, een meter of vier lang en drie breed en hoog. De helft van den bodem, die geheel uit steenen bestond, was een paar voet lager dan de andere helft. Dat was de plaats, waar vroeger de koeien stonden. Dit lagere gedeelte werd met zand aangevuld en op dezelfde hoogte gebracht als het andere deel, de muren een paar malen gewit en langs de wanden en de zoldering takken en nestkastjes aangebracht. In het midden werd een groote zinken bak geplaatst, een oude bak van een waschtafel, welke tante nog op zolder had staan en in het midden daarvan werd een aarden schotel, met water gevuld, neergezet. De ruimte daaromheen vulde Gerard op met graszoden, welke hij om de paar dagen ver-

verschte en het was een lust, te zien, hoe de vogels zich in dit nieuwe verblijf gevoelden, hoe zij in den schotel zich baadden, hoe zij van het versche gras pikten en in het dikke zand een zandbad namen.

Er was echter weinig licht in dezen stal, want het eenige raampje was zoo'n klein half rond ding dat genoeg licht doorliet voor een koeienstal, maar niet voor eene volière.

Janus, die Gerard in de geheele inrichting had geholpen, had op een goeden dag, toen de jongens reeds op school waren, een goed idee gekregen. Hij had er den overste over gesproken en deze had, na onderzoek en overleg met Janus, er zijne goedkeuring aan gehecht en op den eerstvolgenden Maandag zag men des middags het rijtuigje van de markt terugkomen, beladen met eene groote rol gegalvaniseerd vlechtwerk, van zulke fijne mazen, dat er zelfs geen muis door kon. Den volgenden dag kocht Janus eenige breede latten en begon toen in de turfschuur in alle stilte te werken. Dit geheimzinnige werk duurde de geheele week en tegen den tijd dat de jongens 's avonds thuiskwamen, sloot Janus de turfschuur zorgvuldig en stak den sleutel in zijn zak.

Toen het weer Maandag was, keek Janus zijn werk nog eens na, dat uit eenige groote ramen van vlechtwerk bestond, nam bij de koestal nog eenmaal de maat, teekende op den grond daarbuiten een langwerpige vierkant en scheen voldaan.

Des Dinsdags was Gerard jarig en op dien dag

hadden de jongens vakantie en zou men met het rijtuig een tochtje gaan maken naar de Loenensche bosschen en watervallen. Janus ging dien morgen niet mede, omdat er voor allen geen plaats was, zei de overste en hij mende zelf. Het speet de jongens wel, dat juist Janus, die van allerlei met hen meedeed, niet van de partij was, maar tegen oom's besluit viel niet veel te zeggen.

Nauwelijks echter was het rijtuigje weg, of Janus, die het met een loozen glimlach op het gezicht had staan nakijken, wenkte een man, die met een gereedschapskist en een kleinen jongen bij zich juist verscheen en haastte zich toen naar de schuur. Daar werden de ramen van vlechtwerk voor den dag gehaald en bij den koestal gebracht en toog men aan het werk.

Binnen weinige uren had dit drietal daar buiten aan den koestal eene *buiten*-volière gebouwd van de ramen, welke Janus in alle stilte in de turfschuur had gemaakt. Als een hooge kippenren, met schuin aflopend dak, stond het daar, met een traliedeur als toegang. Toen werd de bodem in orde gebracht, gelijk gemaakt en aangestampt, met zand schelpgruis en grint bestrooid, een paar doode boompjes met flinke takken er in gezet en op het allerlaatst de groote zware houten staldeur, die het licht verhinderde binnen te dringen, uit hare hengsels genomen en daarvoor in de plaats een traliedeur geplaatst.

— Nou geloof ik, dat het klaar is, zei de timmerman.

— Da's mooi in orde gekomen, zei Janus, wien het zweet tappelings langs het gelaat liep.

— Nou, zei de timmerman, al zeg 'k 't zelf, Janus, je hebt eer van je werk. Die ramen zijn goed gemaakt, hoor, en vooral dat in 't verstek werken, zie je, dat verstaat niet iedereen.

— Ja, ja, ik ken nog wel een beetje van mijn oud vak, zei Janus.

— O, ben je er bij geweest, zei de timmerman lachend. Zie je, ik wou ook al zeggen. . .

— Ja, vóór 'k in dienst ging, zei Janus, maar nou moet de staldeur open.

Hij zette de nu getraliede staldeur open op een haakje vast en kwam toen uit de volière.

In een oogenblik waren alle vogels naar buiten gevlogen en tjilpend van de pret, vlogen zij in de buiten-volière rond.

— 't Is allemachtig aardig toch, zoo iets, merkte de timmerman aan.

— Ja, en de jonker heeft er zoo'n razende schik in, zei Janus. Wat zal hij kijken als hij thuis komt.

— Nou, dat geloof ik! lachte de timmerman. En hij leit zoo mooi, net op 't zuiden. Ze hebben bijkans den heelen dag de zon er in.

Hij stopte zijn pijpje, de jongen nam de gereedschapsbak op den schouder en zij vertrokken.

Janus bleef nog een poosje bij de volière staan kijken met een vergenoegd gezicht en verschrikt sprong hij op, toen hij het wagentje over het kiezel-pad hoorde aankomen.

— Is 't al zóó laat? mompelde hij.

Het was ongeveer vier uur. De jongens hadden veel pret gehad van het uitstapje. Zij hadden in de bosschen rondgedwaald, de watervallen bekeken, de oorsprong der beek opgezocht, in het logement „de Eikenboom”, waar men had ontbeten, nog wat in den tuin gespeeld en nu kwamen zij vroolijk terug, dankbaar voor het genotene.

— Als ik nu mijn nieuwe vogels eens in de volière bracht, zei Gerard opeens, terwijl de overste zijn bittertje inschonk.

— Dat is een goed idée, merkte de overste op; zij zitten in die kleine kooi wel wat benauwd. Kom, dan gaan wij allemaal mee, maar niet vooruithollen, hoor, jongens!

Hij had de dames een wenk gegeven en allen stonden op. Gerard nam de kooi, waarin een paar van die fraaie groene grasparkieten zaten, die hij dien morgen als verjaarsgeschenk van zijne Ma had gekregen, en allen wandelden naar het koetshuis, de jongens natuurlijk voorop. Janus had gezorgd, dat hij in de nabijheid met iets bezig was.

De koestal was om den hoek van het gebouw gelegen, zoodat men er van het huis af het gezicht niet op had. Men moest eerst den hoek om, maar toen de jongens om dien hoek kwamen, bleven zij plotseling stokstijf staan en keken met stomme verbazing naar die *buitenvolière*, die als het ware uit den grond was verzezen.

— Goede hemel, Ma! riep Gerard eindelijk.

— Wat is het, jongen? vroeg mevrouw lachend.

— Wie heeft *dat* gedaan?

— Neen maar, kijk eens!

Onder dergelijke uitroepen sprongen de jongens vooruit.

— Dat is nu het verjaargeschenk van oom en tante, Gerard, zei mevrouw.

— O, oom, tante! riep Gerard uit, zich omwendend en oom en tante de hand drukkend, wat een verrassing!

— Ja, ja, dat is te zeggen, zei de overste, Janus heeft er het meeste aan gedaan. Ik heb alleen de kosten betaald, maar *het werk* heeft *hij* gedaan.

Nu sprong Gerard op Janus toe, die tevreden lachend daar stond, en schudde hem de hand dat het een aard had. Toen maakte hij van louter pret een bokkesprong, waarvoor men den bedaarden Gerard niet in staat zou hebben geacht.

En nu moest Janus vertellen hoe hij dat zoo in het geheim had kunnen doen, en er kwam geen eind aan het genot, tot de overste zijn vrees te kennen gaf, dat zijn bittertje koud zou worden, eene bemerking, die de dames lachend deed terugkeeren naar de veranda.

De jongens bleven echter nog lang recht genieten van deze verrassing.

Handwritten mark

HOOFDSTUK XVII. *Handwritten mark*

Het was Zondag en overal heerschte de diepste stilte. In den tuin van „Insulinde” en in het bosch klonk het heerlijke gezang der nachtegalen, het melodieuze gefluit der lijsters en het levendige gezang van het roodborstje. Af en toe zag men in de richting der kersenboomen een in de zonneschittering goudkleurig schijnenden vogel vliegen, met snelle vlucht. Het was de wielewaal, door het volk eigenaardig goudmerel genoemd, wiens nest in het bosch aan een gevorkten tak hing te schommelen, een nest, dat Gerard in het najaar, als de jongen zouden zijn uitgevlogen, hoopte buit te maken voor zijne verzameling.

Eensklaps begon de klok van de kleine dorpskerk te luiden, eerst één slag, toen nog een, daarna twee elkaar snel opvolgende en toen ging het onafgebroken voort, een aangenaam concert in de heerschende stilte.

Op den weg begon het levendig te worden en

de familie, die onder de veranda zat te ontbijten, keek naar de beleefd groetende boeren en boerinnen, die allen voorbij het buiten kwamen.

Op het pad voor de veranda liep de pauw heen en weer, telkens stilstaande om de stukjes brood op te pikken, welke de overste haar toewierp. In de veranda naast zijne meesteres zat Wolf en keek met afgunstige oogen elk stukje na, dat voor de pauw bestemd was, ofschoon hij van Elsje en de jongens ruim zijn aandeel kreeg.

In de beek snaterden de eenden en op de met kort gras begroeide oevers lieten de ganzen hun trompettend, schel geluid hooren, terwijl de zwanen, statig en kalm, stil op de oppervlakte lagen, zachtjes met hunne pooten het water bewegend.

Een oude boer, die langs den weg kwam, groette beleefd en bleef een paar pas verder staan. Hij keek omhoog naar de toppen der boomen, deed een paar passen in eene andere richting, keek weer en mompelde toen: „Wel verdraaid!”

— Wat zou die man zien? vroeg Wim.

— Een vogel zeker, zei Gerard.

— Jij denkt altijd aan vogels, zei Wim.

De overste, opmerkzaam geworden, legde zijn courant neer en keek over zijn gouden lorgnet naar den boer.

De man stond steeds naar de hoogte te kijken.

— Stil eens, zeide de overste, wat hoor ik toch?

Allen zwegen en luisterden een oogenblik.

— Wel niets, man, zei mevrouw Dekema.

— Jawel, ik hoor wat, hield de overste vol.

— Ik hoor ook niets, zei mevrouw Van Galen.

— Jawel, riep Wim, wat een raar geluid is dat!

— Gonzen, nietwaar? zei de overste.

— Ja, juist, gonzen, zei Wim, een aanhoudend sterk gegons, net alsof er een paar groote bromvliegen in de veranda brommen.

De anderen luisterden en hoorden het nu ook.

— Wat drommel is dat dan toch? zei de overste naar buiten tredend. Wel, Burgers, wat is er aan de hand?

— Mergen overste, riep de man, die nog altijd op dezelfde plek stond, bieën, overste, een heule zwarm!

— O, bijen, zei de Overste. Waar zijn zij?

— Hier in de boomen, overste, kijk, daar krek boven me.

De overste liep, gevolgd door de jongens en Elsje, op de plaats toe waar Burgers stond.

Hoog in de takken der slanke rechte beuken bespeurde men een zwarte plek, zoo groot als een hoofd, waaromheen tal van bijen zwermden, die zich aan dien bal vast schenen te grijpen en weer los lieten. Het aanhoudende gegons liet geen twijfel over: het was een zwerm bijen.

— Kijk eens, jongens, zei de overste, dat is iets wat jelui nog nooit gezien hebt.

— Wat is dat zwarte dan, die bal? vroeg Gerard.

— Allemaal bieën, zei de boer, 't Is een zwarm. 't Zou jammer zijn ze zoo te laten gaan en als de overste het toestaat, dan neem ik ze met.

— Wat mij betreft, ga je gang, zei de overste, maar hoe wil je dat doen? Toch niet ze in je zakdoek knooien?

— Nee, overste, zei de boer lachend, 'k haal eene bienenkorf en m'n zeun.

— Nu, ga je gang dan maar.

De boer ging den weg weer terug en kwam kort daarna aan met zijn zeun, een kerel van een dertig jaar ongeveer en nog een jongeren zoon, die een bijenkorf droegen, een lang dun maar sterk touw en een langen stok.

Inmiddels ging de kerk uit en de kerkgangers, welke dien weg langs kwamen, bleven natuurlijk aan gene zijde van de sloot staan kijken.

Geholpen door broer en vader bond de jonge boer zich nu een fijn gazen bijenmasker voor, hetwelk stevig werd vastgemaakt, opdat het onderweg niet zou los geraken, toen werd het touw aan de onderzijde van den korf bevestigd, zoodat hij 't onderst boven hing en de klimpartij begon.

Onze jongens, die nieuwsgierig hadden toegekeken, verwonderden zich over niets zoozeer dan hoe die boer zoo kalm te werk ging. Met de grootste bedaardheid werden alle toebereidselen gemaakt, geen de minste overhaasting of zenuwachtigheid was daarbij te bespeuren, evenmin als vrees voor de bijen, en toen de boer begon den boom te beklimmen, dachten zij, dat hij nooit in dien dikken, hemelhoogen beuk zou komen.

Maar hadden zij te Helder „Jantjes” zien klimmen,

deze boer deed niet voor hen onder. Langzaam maar zeker vorderde hij, had in betrekkelijk korten tijd de eerste dikke takken bereikt en bleef daar even rondzien, hoe hij verder moest gaan. Toen hij hoog genoeg was naar zijne meening, wierp zijn broeder hem handig het uiteinde van het touw toe en de bijenjager begon nu den korf op te hijschen, daarna wierp hij het touw over een tak vlak onder de klomp bijen daarboven hem en heesch toen den korf zoo op, dat deze 't onderst boven, dus met de opening vlak onder den klomp bijen kwam te hangen.

Onze boer zat thans of liever stond zóó hoog in den beuk, dat de dames een rilling over de leden ging bij de gedachte aan een mogelijken val. Maar de bijenjager hield zich stevig met de eene hand vast en begon met de andere te schudden.

Opeens liet de klomp bijen zich los en plofte in den korf.

— Vieren, vieren! riep de bijenjager.

Zij, die beneden de lijn vasthielden, vierden en de korf zakte snel.

Zoodra hij bij den grond was, werd er een zak over geworpen en de korf daarmee dicht gebonden.

De buit was binnen, de bijenjager klom uit den boom, ontdeed zich van zijn masker en trok zijn jas weer aan. Men bedankte den overste, alsof men den bijenzwerm van hem had gekregen en verheugd toog men huiswaarts.

— Die heeft alweer een goejen Zondag, hoorde men een paar der toeschouwers mompelen.

HOOFDSTUK XVIII.

In Juli was het kermis in een der naaste plaatsen en langs „*Insulinde*” zag men nu dagelijks allerlei kermisvolk trekken. Soms overnachtten geheele troepen met hunne wagens op de buitenwegen, dikwijls in de nabijheid van „*Insulinde*”, en dat was voor Janus een drukke tijd, want dan moest hij dubbel waken.

— Dat volkie is niet te vertrouwen, weet je, zei hij tot de jongens. Als ze in het bosch een vetten kalkoen kunnen stelen, zullen ze 't niet laten, en als ze een eend of een gans dood kunnen slaan evenmin. Dus blijft er niet veel over dan maar druk te surveilleeren. En dan komt er nog die gluipert bij, die Bas, die zou dit net zoo'n mooie gelegenheid vinden om zijn slag te slaan en het dan op rekening van dat kermisvolk te zetten. 't Is intusschen een gelukje, dat wij Wolf hebben, want die is goed waaksch en als die nu 's nachts buiten mocht slapen . . . .

— Wel, waarom niet, zei Elsje, die dit gesprek, hetwelk Janus met de jongens voerde, had aangehoord, 't is zomer en hij kan nu best buiten slapen.

— Ja, freule, zei Janus, het behoeft ook den geheelen nacht niet. Kijk, ik bedoel maar zoo, dat hij buiten blijft, zie je, en als ik dan de ronde ga doen, dat hij dan met me mee gaat. Als ik dan een kommetje koffie ga drinken, kan hij mee bij mij en hij kan ook in een van de stallen liggen, die ik daar open laat staan.

— Ga gerust je gang, Janus, zoo dikwijls je hem noodig hebt, zei Elsje.

— Maar dan moet je ons ook eens medenemen, zei Wim, niet waar, Hein?

— Best, jonkers, als de Overste het maar goed vindt, zei Janus.

Het verzoek werd gedaan en in gunstige overweging genomen door mevrouw Van Galen en den Overste en 's avonds kreeg Wim verlof Janus tegen elf uur, als hij zijne eerste ronde deed, te vergezellen. Hein was ook van de partij, maar Gerard had geen lust. In oom's leesbibliotheek had hij een paar deelen van een oud Duitsch tijdschrift gevonden, waarin eenige opstellen over kamervogels stonden en deze lectuur was hem meer waard dan een uitstapje in den donker.

Ons drietal, Janus, Wim en Hein, togen dus op weg, voorafgegaan door Wolf.

De hond stak, zoodra hij buiten kwam, zijn kop

in de hoogte, snoof de lucht op en scheen alles richtig te vinden. Hij liep kalm voor hen uit het pad door den moestuin langs de stallen op, tot hij opeens met een woedend geblaf in de richting van eene schutting voortvloog.

Wim en Hein schrikten en bleven staan.

— Da's niks, zei Janus, een kat, anders niks, jonkers.

Het was recht donker in den tuin. Elk oogenblik waren de jongens, die aan zoo'n duisternis niet gewoon waren, van het pad af geraakt of liepen tegen de vruchtboomen aan.

— Vlak achter mij blijven, zei Janus, vlak achter mij, jonkers.

— Hu! riep Wim opeens, toen een groot donker voorwerp plotseling als het ware langs hem heen stooft, toen ronddraaide en weer vooruit vloog.

— Da's Wolf maar, jonker, anders niet.

Wim's hart had een oogenblik bijna stil gestaan van schrik. Nu haalde hij weer gerust adem en volgde de anderen.

— Ziezoo, hier zijn we in 't bosch, zei Janus, denk om het hek.

De oud-soldaat ging in die tastbare duisternis zoo zeker voorwaarts, alsof het dag was. Hij deed het boschhek open en sloot het weder achter hen. Toen volgde men de breede paden van het bosch, langs den buitenkant.

— Nou kan je eens een idée krijgen wat het zoo in de Oost is, zei Janus, als je in zoo'n stikdonker

op post staat in een vijandelijke streek en je weet dan dat je elk oogenblik door zoo'n Atjeher bij je keel kan worden gepakt. Die kerels sluipen zoo onhoorbaar nader, dat je het gras of liever de alang-alang niet eens ziet bewegen. Bliksemsnel springen ze op en geven je een por.

De jongens luisterden met ingehouden adem.

— Ik heb 't wel gehad, dat ik zoo'n struik of zoo iets voor me zag en als je daar dan zoo lang op gekeken hebt, dan lijkt het net of zoo'n ding een anderen vorm krijgt, zoodat ik eindelijk er met mijn bajonet eens flink in stak. Want je denkt dan natuurlijk altijd liever wat te vroeg dan te laat. Maar dan was 't niks, hoor. Zóó, aan deze zij, en dat is de straat, daar is niks. Nu de andere.

Zij liepen nu de landzijde langs onder voortdurend stooten tegen boomtakken en nu en dan over den hoogerden grasrand struikelend. Janus lachte en de jongens, die langzamerhand aan de duisternis begonnen te gewennen en beter rond zich konden zien, kregen een meer geruststellend gevoel; doch als een eekhoorn, opgeschrikt door die late wandelaars, door de takken wegsprong of een opgejaagde vogel de bladeren in beweging bracht, schrikten zij nog wel.

— Laten wij nu een poosje hier gaan zitten, zei Janus, zien jelui de bank wel, jonkers? Wacht, hier zijt ge er.

De jongens lieten zich ieder aan een zijde van Janus op de bank neder.

— Daar begint de nachtegaal nog, zei Janus. Dat is toch de moeite waard, hè, zulk gezang.

Allen luisterden en zoo zaten zij een poosje zwijgend, toen zij opeens schrikten door een vreeselijken gil, die hun door merg en been drong.

Wolf sprong als razend op en snelde voort, naar het achtereinde van het bosch, terwijl hij een woevend geblaf aanhief.

— Wat is *dat* nou? riep Janus, dat vat ik niet! Wim en Hein waren opgesprongen.

Daar klonk hetzelfde geluid weer, nu gevolgd door een kort afgebroken geluid, dat op schaterlachen geleek.

De jongens kregen een gevoel, alsof men hun koud water over den rug goot, en voor het eerst in hun leven gevoelden zij dat kriuwelend, niet te beschrijven gevoel in de hoofdhuid, onder het haar, dat gevoel alsof elk haartje rechtop gaat staan en zich voortdurend beweegt.

— Alle duivels, daar moet ik 't mijne van hebben! riep Janus uit. Blijven jelui hier maar stil zitten, jonkers, 'k ben dadelijk terug.

En voort vloog hij in de richting, waar Wolf opnieuw zijn verwoed geblaf deed hooren.

Wim en Hein bleven stom van schrik en aan alle leden bevend op de bank achter. Zij hadden wel willen roepen, dat Janus niet weg moest gaan, maar valsche schaamte, vrees voor bang te worden aanzien, weerhield hen.

Nu hoorden zij de stem van Janus.

— Wat is er Wolf, wat is er, vroeg hij, stil, koest!

De hond hield stil en nu hoorden de jongens in de nachtelijke stilte en op grooter afstand dan zij daareven de stem van Janus hadden gehoord, een grove stem, die zeide:

— Wil je stil zijn of de stok komt, hoor!

Daarop klonk een zonderling geluid alsof er met iets van metaal werd gerammeld en het werd stil.

In spanning wachtten zij de terugkomst van Janus af.

Goddank, daar drong Wolf reeds door het hout, dwars door het bosch heen, de takken brekend en vroolijk blaffend. Had de hond dit niet gedaan, dan zouden de jongens zeker opnieuw geschrikt zijn, maar die luide vroolijke stem van Wolf drong hen nu als muziek in de ooren.

— Wolf, Wolf! riep Wim. En de hond kwam met groote sprongen naar hem toe.

— Da's nou toch een casueel geval, zei Janus, zich weer tusschen hen zettend, een geval waar ik maar geen hoogte van kan krijgen.

— Wie sprak daar straks? vroeg Hein.

— Wel, dat was die Bas, z'n boerderij is daar vlak achter. Maar tegen *wie* had de kerel het, *dat* begrijp ik niet. Als hij een hond had, zou ik denken dat . . . Maar een hond maakt zoo'n gek geluid niet. En toch hoorde ik een ketting rammelen, toen hij dreigde met de stok. En hij *heeft* geeneens een hond, die vent!

— Benne jelui niet geschrikt?

— Nou, of ik, zei Wim.

— Ik wist niet wat ik hoorde, zei Hein.

— 't Is ook een vreemd geschreeuw. Eerst dacht ik, dat er van zoo'n kermistroep het een of ander spul met wilde dieren hier ergens gekampeerd was, en als ik dien kerel niet gehoord had, zou ik het ook nog denken.

— Ja, dat zal 't zijn, zei Wim, het een of andere wilde dier.

— Ja, maar die stem van dien kerel dan, zei Janus.

— Je zult je vergist hebben.

— Nee, hield Janus vol, ik ken zijn stem te goed, te goed, jonkers, daar kan ik mij niet in bedriegen. Maar laten we gaan. Wolf is rustig, dus de boel is in orde.

Hij liep nog even langs het gebouwtje, waar de kalkoenen sliepen en overtuigde zich, dat dit wel en deugdelijk, zooals hij opmerkte, op 't nachtslot was, toen wandelden zij naar huis.

HOOFDSTUK XIX.

Wim en Hein waren geen lafaards, maar op dien avond waren zij toch hartelijk blijde, dat zij veilig thuis waren.

— Zoo, zei mevrouw Van Galen, daar zijn de nachtwandelaars . . . . Maar, mijn God, kinderen, wat zien jelui bleek! Wat is er gebeurd?

Allen keken natuurlijk op.

— We zijn ook zoo geschrikt, zei Wim.

En hij begon te vertellen wat er voorgevallen was.

De dames keken den overste aan en deze trok een gezicht, hetwelk duidelijk weergaf, dat hij er niets van begreep.

— Laat Janus eens binnenkomen, zei hij toen.

Janus kwam en vertelde haarfijn alles, maar de overste werd er niet veel wijzer door.

— Daar begrijp ik niets van, mompelde hij. En daar Janus van 't zelfde gevoelen was, vertrok deze weder met Wolf, met het vaste plan sekuur wacht te houden, zooals hij zeide.

Men praatte nog een poosje over 't zonderlinge geval en begaf zich toen te bed. Alleen de overste bleef nog laat in de veranda zitten, want 't was dien dag geducht warm en hij wilde nog op de ronde van middernacht wachten. Toen Janus hem echter rapporteerde: „Alles in orde en niets bizonders,” zocht de overste ook zijn bed op, terwijl Janus de blinden sloot en met Wolf naar buiten ging.

Naast de stallen stond een kleine woning, eigenlijk een gedeelte er van, want het stond door een binnendeur daarmede in verbinding, maar het was er later bijgebouwd en in deze bescheiden woning had Janus zijn bivak opgeslagen. Hij was niet gehuwd en deed zijne kleine huishouding zelf, terwijl hij zijn middageten uit de keuken van „Insulinde” kreeg.

Klein maar gezellig was het hokje waarheen hij Wolf nu medenam. Het geheel bestond uit twee kleine vertrekjes, die met een deur verbinding hadden. Die deur had Janus echter uit de hengsels gelicht, zoodat hij nu, zooals hij het noemde, ook een suite had. In het eene vertrekje was een schoorsteen, in het andere eene bedstede. Voor het eenige raam stond een bruinhouten tafeltje en drie matten stoelen, een kastje en een kleine kist voltooide het ameublement.

Meer aandacht verdienden de witte muren, want van de witte kalklaag was zeer weinig te zien, daar zij van onder tot boven gedecoreerd waren, zooals Janus zeide.

Daar hingen, om met het voornaamste te begin-

nen, een brevet van Janus als meester op alle wapens, een stuk uit een courant, netjes opgeplakt, evenals het eerste in lijst achter glas, zijnde een Dagorder van den kommandant in het Indisch leger, waarin te lezen stond, dat Janus eene eervolle vermelding had gekregen ter zake van zijn dapper gedrag bij de verovering van den Kraton. Daar hingen ook allerlei wapens, van een uitmuntend jachtgeweer tot den klewang der Atjehers toe, krissen, kapmesen, pistolen, revolvers, een heel arsenaal, alles buitgemaakt in den oorlog. En achter al die wapens waren overal platen tegen den muur geplakt met gezichten uit Indië, gevechten, dieren, jachten enz. enz.

Dit deel van zijne woning kon men dan ook voor zijn salon houden, het andere was meer keuken. Daar kookte hij zijn thee en zijn koffie en een apart potje, als hij er lust in had, dáár braadde hij de hazen en de patrijzen welke hij „stroopte”. Want hoeveel deugden Janus ook bezat, deze ééne ondeugd was onuitroeibaar in hem geworteld. Hij had dat medegebracht uit Indië, waar hij, zoolang hij er geweest was, vrij en frank had kunnen jagen, en men mocht praten wat men wilde, strooper bleef hij, ondanks wet en veldwachter.

— Zie je, zei hij, als men daarover met hem sprak: Het wild is van Onze Lieve Heer, en iedereen, die het vangen of schieten kan, mag het hebben. Onze Lieve Heer heeft niet gezegd, dat het wild geschapen is voor de groote heeren en daar blijf ik

bij, het is voor iedereen, anders zou het tam zijn en in stal en wei leven.

En deze socialistische beschouwingen kon men hem niet uit het hoofd praten. Hij stroopte er dus lustig op los, spijt veldwachter en wet, en snapte menig haasje en konijn, menige korhoen en patrijs.

Maar Janus was zelfs in zijn stroopen eerlijk. Hij zou nimmer een stuk wild schieten, als hij geen trek in een boutje had; hij zou nimmer stroopen om de opbrengst van de jacht te gelde te maken bij wildhandelaars of particulieren. Wel daarentegen gebruikte hij zijn geweer om er de arme huisgezinnen van boerenarbeiders eene verrassing mede te bezorgen. Als in den winter de hazen talrijk waren en de kool opaten, welke de menschen met veel zorg en moeite hadden geteeld, dan was er maar één woord noodig om Janus het veldje of tuintje te wijzen waar de kool zoo geplunderd werd en den volgenden nacht velden de nimmer falende schoten van Janus een paar der dieven, en dan kon de bewoner, als hij wilde, het geschotene ophalen, Janus raakte er niet aan. In het bosch schoot hij alleen het wild, dat hij voor zich of voor arme menschen noodig had, en het moest met Kerstmis al vreemd loopen, wilde Janus niet een korhoen in den pot hebben en wilde hij verscheidene arme gezinnen niet verblijden met een Kerstbout.

De Overste had wel zoo iets van Janus' zwak gemerkt, maar liet hem zijn gang gaan. Oogluikend liet hij het toe, zich niet geroepen achtende om het

Janus te verbieden. Hij had dikwijls genoeg daarginds in het verre Indië zijn leven gewaagd voor Vaderland en Koning, om hem zoo'n kleine overtreding te vergeven.

Toen Janus licht had ontstoken, stopte hij een pijp, schonk zich een groot glas bier in en begaf zich toen met een der stoelen naar buiten. Daar zette hij dezen naast de deur neer, haalde zijn glas bier en na dit in het kozijn van het raam te hebben gezet, ging hij zitten dampen, den stoel achterover tegen den muur gezet, zoodat de voorpooten een eind van den grond verwijderd waren.

Wolf, die al deze toebereidselen had aangezien, begreep nu, dat Janus daar bleef zitten en strekte zich op het pad uit, met den kop op de voorpooten. Als hij eenig verdacht geluid hoorde, lichtte hij even den kop op, luisterde en keek rond. Soms bromde hij, maar in de meeste gevallen vond hij het niet der moeite waard om op te staan.

Om één uur deed Janus voor de derde maal de ronde, maar alles was rustig; geen verdacht geluid deed zich hooren; om twee uur vernam hij datzelfde zonderlinge geluid, dat op het rammelen van een hondenketting geleek, en hij besloot zich den volgenden dag eens te overtuigen, of Bas ook soms een hond had aangeschaft. Dat moest het geval wel zijn, anders kon hij zich dat vreemde geluid niet verklaren.

— En nu ga ik slapen, zei Janus. In het Oosten

begon het al grauw te worden, de duisternis week langzaam maar zeker voor den naderenden dag en nu was er volstrekt geen reden meer om op te blijven. Hij legde Wolf in den stal, die uitkwam in zijne woning, liet de deur daarvan open, zoodat Wolf in en uit kon gaan naar verkiezing, en legde zich toen ter ruste, in het volle bewustzijn zijn plicht te hebben gedaan.

HOOFDSTUK XX.

Op de doorreis naar de kermis was er een beesten- en paardenspel aangekomen, dat op korten afstand van „*Insulinde*” bivakkeerde. De jongens vernamen dit des morgens vroeg van Janus en zij zoowel als Janus vergaten door dit nieuws het voorval van den vorigen avond, en daar het Zaterdag was, hadden zij vrij en wilden terstond op weg naar het kamp. Maar mevrouw van Galen besliste, dat zij eerst hun huiswerk moesten maken, dan bleef er nog tijd genoeg over om uit te gaan.

Wim mopperde en stelde voor het 's avonds of des Zondags te maken.

— Neen, Wim, zei mevrouw. Als wij van avond met dit warme weer buiten zitten, ben je blij als je niet in huis behoeft te blijven om te werken, maar ook buiten kan komen, en wat morgen betreft, je weet wel, dat ik gaarne heb, dat jelui je Zondag vrij hebben. Dat beestenspel loopt niet weg en als je nu vlug aan het werk gaat en flink doorwerkt, ben

je vóór twaalven klaar. Dan kunnen jelui na de koffie uitgaan.

Gerard was in de werkkamer reeds begonnen en Hein volgde hem. Wim ging er met een verstoord gezicht eindelijk ook heen, want hij begreep dat het hem toch niet hielp.

— Dat beroerde werk! riep hij uit, terwijl hij zijn boeken met een smak op de tafel smeeft, zoodat de inktkokers opsprongen.

— Dat kon je wel laten, merkte Hein aan.

— Dat beroerde werk moet *jou* officier maken, zei Gerard, maar je moest wat minder drukte maken.

— Zoo, zei Wim tergend, moet ik jou soms vragen wat ik doen mag?

— Dat niet, zei Gerard, maar je moet een ander niet hinderen.

— Ik hinder je niet!

— Dat doe je wèl, door je boeken zoo neer te smijten, dat de inkt uit de potten vliegt!

— De inkt uit de potten; een paar droppeltjes, bromde Wim. Jij bent ook zoo'n eeuwige blokker.

— Da's mijn zaak, zei Gerard. En jij deed beter niet zulken onzin te tappen als „dat beroerde werk.” Je weet immers dat je er zonder dat werk niet kunt komen.

— Als een professor gesproken, zei Wim plagend.

Gerard antwoordde niet, maar verdiepte zich in zijn werk.

Wim sloeg boek en schrift open en begon na herhaalde indompelingen van zijn pen te schrijven.

Hij had echter nog geen twee regels geschreven, toen hij ophield.

— Wat is conspuer? vroeg hij.

— Conspuer? vroeg Hein. Ja, wacht eens...

— Uitjouwen, zei Gerard.

— Dat klopt, zei Wim en ging weer voort.

Een poosje bleef het stil; men hoorde alleen het gekras der pennen en af en toe het gebrom van een groote vlieg, die in de kamer langs het raam danste.

— Dat vervelende beest, zei Wim, opstaande en naar het raam gaande.

— Wat kan je dat nu toch schelen, zei Gerard.

— Zij hindert me, zei Wim, de vlieg grijpend.

Hij drukte haar dood en wierp haar het raam uit.

— Alweer een moord op je geweten, zei Hein.

— Werk toch, zei Gerard.

— Wel zeker, ik zal het jou vragen, zei Wim verachtelijk.

— Vervelende vent, zei Gerard, van middag zit je hier nog als wij klaar zijn en dan kunnen we op jou wachten.

— Ga dan maar vooruit, zei Wim, die nu eenmaal uit zijn humeur was, dan behoef je op mij niet te wachten.

— Waarom maak je dan ook je werk niet af? Als je net doet als wij, zijn we allen vóór twaalven klaar.

Wim zei niets en zette nu beter door.

— Wat is liasse ook weer? vroeg hij een oogenblik later.

— Een bundel aaneengeregen papier, zei Gerard kortaf.

— Dat is onmogelijk.

— Nu, dan weet jij het beter, zei Gerard, veter beteekent het ook.

— Had dat dan dadelijk gezegd, zei Wim knorrig.

— Nu nog mooier, zei Gerard, leer jij je woordjes beter, dan behoef je niet te vragen telkens!

— Telkens, net tweemaal, zei Wim.

— Nou, werk maar door!

Wim keek Hein aan, die stil lachte en duidde met een hoofdwenk op Gerard.

Weer werd het stil.

— Weten jelui, dat er zoo'n mooi meisje bij dat beestenspel is? vroeg Wim opeens.

Gerard antwoordde niet. Hein keek op en zei:

— Zoo?

— Ja, ik heb 't van Janus gehoord; 't moet een beeld van een kind zijn.

— 't Zal wat zijn, zei Gerard.

— Nou, wat weet jij daarvan?

— Ik, niets. Maar ik heb er niet veel idee van.

— Dat zullen we van middag zien, zei Hein bedaard en hij hervatte zijn werk.

— Wat is ook weer problematique, zei Wim een poosje later, nadenkend naar het behangsel kijkend.

— Twijfelachtig, zei Hein. Ik zou de dictionnaire maar naast mij leggen, als ik jou was.

— Dank je, zóó is 't veel gemakkelijker.

— Werk nou door, vermaande Gerard.

Wim bromde iets onverstaanbaars, maar hervatte zijn werk.

Gerard en Hein sloegen bijna gelijktijdig hun thémaboek dicht.

— Zijn jelui al klaar?

— Met ons Fransch, ja, zei Gerard.

— Ik wou dat 'k 't ook kon zeggen.

— Schiet dan ook op, zei Hein. Je zit maar te luisteren.

Gerard gaf hem een wenk om niet verder te gaan en Hein begreep hem.

— Schiet jij op, zei Wim nijdig.

Maar Hein antwoordde niet. Hij en Gerard werkten hard door en onwillekeurig werd Wim daardoor geïnspireerd en bepaalde zijn aandacht ook beter bij zijn werk.

— Welk onderwerp heb jij gekozen? vroeg Hein een poosje later aan Gerard, toen hij zag, dat deze met zijn opstel klaar was.

— „Het Buitenleven”, zei Gerard, en jij?

— „Een stormachtige dag”, zei Hein.

— Een herinnering aan je eerste zeereis? vroeg Gerard.

— Neen, die laatst te Helder, toen het schip van Elsje gestrand was. Wat neem jij, Wim?

— „Een avond in 't bosch”, zei Wim lachend.

— Gisterenavond, zei Hein, hu! ik ril nog als ik er aan denk.

— Nou, ik was ook niet erg op mijn gemak, zei Wim, die nu zachtjes aan weer in zijn humeur was

geraakt; ik wil je eerlijk bekennen, dat ik rilde bij dat akelige geluid.

— Wat was dat dan toch? vroeg Gerard. Het spijt mij nu dat ik er niet bij ben geweest.

— Je hebt er niets mee verspeeld, zei Hein, maar 't was een afschuwelijk geluid; ik heb nooit zoo iets gehoord.

— En Janus begrijpt ook niet wat 't kan zijn, zei Gerard, het is toch vreemd. Als *wij* het nu niet kenden, dat zou ik nog kunnen vatten, maar *hij*, die zoo met allerlei geluiden vertrouwd moet zijn. En jelui hoorden ook een ketting rammelen?

— Ja, duidelijk, zei Wim, maar.... wat drommel!

— Wat is het? vroeg Gerard.

— Wat moet ik nu in mijn opstel zetten over dat geluid?

— Hoe heb je het?

— „Eensklaps weerklonk een verschrikkelijk gegil door de nachtelijke stilte,” las Wim, „een afschuwelijk geluid, dat met geen pen te beschrijven is....” Maar wat moet ik daarvan nu verder zeggen?

— Wel, zet waarvan men tot heden den oorsprong niet heeft kunnen ontdekken.

— Dat is toch te gek, zei Wim.

— Nu ja, maar we weten het immers geen van allen.

— Och, 't is immers toch maar om den stijl te doen met zoo'n opstel, zei Gerard, kom, maak maar voort, het is al twaalf geslagen, straks worden we geroepen voor de koffie.

Wim bromde nog iets, maar schreef snel voort.

HOOFDSTUK XXI.

Half twee sloeg de klok op „Insulinde”, toen de drie vrienden het brugje van de buitenplaats achter in het bosch overgingen en het lichte ding met een zwaai terugdraaiden.

Door lommerrijke lanen met reusachtige beuken beplant wandelden zij voort, tot zij aan een plek heide kwamen langs den weg, waar de lui van het paardenspel zich hadden neergezet. De zes groote gele wagens waren op de manier der Transvaalsche boeren in een groot vierkant geplaatst, een dozijn paarden graasden op de heide en een gemengd gezelschap bewoog zich rondom de wagens. Uit sommige met tralieraampjes voorziene wagens klonken vreemde geluiden, gebrul, geknor, gegil en geblaf vermengd met een soort geluid, dat het midden hield tusschen gillen en schaterlachen.

— Is dat het wat jelui vannacht hoorden? vroeg Gerard opeens.

Wim en Hein bleven staan en luisterden.

— Neen, zei Hein.

— Neen, ik geloof het niet.

— Het zal wel, zei Gerard, dat geluid ken ik, dat is van hyena's en ik denk dat jelui dit gisteren avond hebt gehoord.

— Zeker ben ik er niet van, zei Wim.

— Neen, zei Hein, dat was 't niet, maar daarom wil ik niet beweren, dat het niet van deze beesten afkomstig was, want gisteren avond kunnen zij al hier geweest zijn en dat wisten wij niet.

— Dat is zoo, zei Wim, nu heb ik ten minste een goed slot voor mijn opstel. Maar waar zou dat meisje nu zijn?

Alsof zij, wie die vraag gold, het verstaan had, trad een ongeveer veertien-jarig meisje uit een der wagens. Zij daalde het drie treden hooge trapje af, de oogen op de jongens gevestigd. Zij was inderdaad mooi genoeg om de uitspraak van Janus te bevestigen. Een rijkdom van kastanjebruin haar omlijstte haar mooi gezichtje, dat een warme zeer licht bruine tint had. Het rood katoenen jurkje kleedde haar uitstekend en het schotsche schortje met kruisbanden over de schouders stond daarbij heel aardig; kokette schoentjes met rosetten op den voet en kleurige zwart en rood geringde kousen voltooiden de kleeding.

Voor een zoo jong kind was zij wel wat vrij; men kon dit op rekening van het beroep stellen, maar minder vergeerlijk waren de kokette manieren van dit kind, dat reeds de manieren van een huwbaar meisje had.

Onze drie vrienden hadden echter nog geen ondervinding op dit punt opgedaan. Zij vonden het meisje verrukkelijk lief en aardig en toen zij vrijmoedig met hen een gesprek aanknoopte, waren zij opgetogen over de manier waarop zij hun alles mededeelde en voor zoover het mogelijk was liet zien.

— Wanneer zijn jelui hier aangekomen? vroeg Gerard, nadat zij de paarden bewonderd hadden en het gekrijsch der hyena's weder zijn oor trof.

— Van morgen vroeg, was het antwoord.

— Dus gisteravond was je hier nog niet?

— Neen, wij hebben vannacht doorgereisd en hebben bij het aanbreken van den dag hier halt gehouden, om een paar dagen uit te rusten. De trekpaarden krijgen anders zoo'n pak aan, weet je.

— Dan kan het toch niet geweest zijn, Wim, zei Gerard.

Maar Wim hoorde hem niet. Het meisje hield zijne aandacht geheel bezig.

— Hoe heet je? vroeg hij haar zacht.

— Cora, was het antwoord, dat vergezeld ging van een blik, die Wim een blos op wangen joeg. En u?

— Willem, zei Wim, die zich op dat oogenblik eigenlijk schaamde over zijn zeer gewonen naam.

— Guillaume, lispelde het slimme ding lachend.

Wim lachte ook en keek haar eens goed in de mooie donkere oogen.

— Rijdt ge ook mede? vroeg Hein.

— Ja, *dat* is mijn paard, die vos daar met die witte

staart en manen, zeide zij. Abdallah, kom eens hier!

Het fraaie paard lichtte den kop op, liet een zacht gehinnik hooren en draafde op zijne meesteres toe. Op een bijna onmerkbaar teeken van hare hand boog het dier de knieën en den kop ter aarde en bleef zoo liggen.

— Heb je niets bij je voor hem? vroeg Cora aan Wim.

— Neen, niets, zei Wim spijtig, die op dat oogenblik zonder nadenken een jaar van zijn leven zou gegeven hebben, als hij een klontje suiker of een appel had gehad. Maar, hernam hij, morgen zal ik zorgen dat hij wat krijgt. Wat wil ik medebrengen?

— Een taartje, zei Gerard lachend.

— Neen, dat zou zonde zijn, zei Cora, een stukje suiker of een appel, nietwaar, Abdallah, taartjes zijn geen kost voor jou, dat zou voor de vrouw beter zijn, voegde zij er schalks lachend aan toe.

Wim knoopte het in zijn oor en Hein ook. Alleen Gerard keek haar op zijn eigenaardige onderzoekende manier aan en glimlachte stil voor zich heen.

— Je kunt gaan, Abdallah, morgen krijg je wat, hoor, als de heeren weer komen.

De „heeren"! De jongens groeiden opeens; zij rezen in hun eigen schatting een heel eind en zelfs Gerard geraakte onder den invloed van dit nog zoo jonge maar reeds zoo uitgeslapen kind.

— Nu, tot morgen, heeren, zei Cora, toen de jongens aanstalten maakten om te vertrekken.

— Dag, Cora, zei Wim, haar de hand toestekend.

Ietwat aarzelend gaf zij de hand aan allen, onder algemeen gelach en een verlegen gezicht van hare zijde.

Toen bleef zij hen staan nakijken. Eens en nog eens en nog eens keken de jongens om, tot zij aan een kromming van den weg waren en toen deed Wim wat geen van allen nog had gedurfd en wat hij in hare nabijheid ook niet gedurfd had: hij zond haar een kushand toe.

— Gek! zei Gerard lachend.

— Zij doet het ook! riep Wim, een bokkensprong makend; zij doet het ook!

— Ja, waarachtig, zei Hein, zij doet het ook.

HOOFDSTUK XXII.

— Wat hebben jelui toch aan de hand? vroeg de Overste lachend, toen de jongens elkaar zaten aan te stooten en blikken van verstandhouding wisselden. Waar zijn jelui heen geweest? Wat heb jelui voor ontmoetingen gehad. Was zij mooi?

Deze laatste vraag van oom deed de jongens verbaasd opzien en bloedrood worden.

— Hoe weet u... begon Wim, maar midden in zijn vraag bleef hij steken.

Gerard en Hein proestten het nu uit.

— Neen, maar heusch, oom, hoe weet u dat? vroeg Gerard nu.

— Ja, dat is *mijn* geheim, ziet ge. Maar je ziet dat ik het weet, hè? Maar nu opgebiecht. Is het een mooi deerntje, zooals men hier zegt.

— Nu, ze mag er best zijn, zei Hein, ietwat verlegen maar zich vermannend.

— Bravo! riep de Overste, toen een algemeen gelach op deze ontboezeming volgde. Hoe heet ze?

— Cora, flapte Wim er uit. En ze heeft een paard. Neen Ma, *dat* moest u zien. Zij riep het dier, een prachtige goudvos met sneeuw witte staart en manen, en hij kwam dadelijk en knielde voor haar.

— Maar van wie is er nu eigenlijk sprake? vroeg mevrouw Van Galen verbaasd.

— Welaan, zeide de Overste theatraal, ik zal dan het geheim ontsluiëren. Je weet dat deze drie spitsboeven naar het kamp van het paardenspel wilden gaan kijken, nietwaar? Nu heeft die Janus, die oude fuselier, die blijkt voor zulke vagebonden nog een gevaarlijke leidsman te zijn, hun in vertrouwen, van morgen, op hun nuchtere maag nogwel, medegedeeld dat er in dat paardenspel of in dat kamp dan zoo'n mooi meisje was.

— Verbeeld je! riepen mevrouw van Galen en tante Dekema als in één adem uit.

Elsje lachte luid.

— En daar zijn nu deze veelbelovende spruiten op uit gestapt, zeide de Overste. Toevallig wandel ik van morgen, terwijl zij in de werkkamer zijn, buiten en zij denken er niet aan, dat het raam openstaat. Al zijn de jaloeziën neergelaten, toch versta-je alles. En zoo hoor ik dan dezen spitshoef (op Wim wijzend) zijnen gezellen de mededeeling doen, dat er zoo'n mooi meisje in de buurt is. Alsof zij verbehoeven te gaan om een mooi meisje te zien, aldus eindigde de Overste met een blik op Elsje.

— Bravo! Bravo! riep Gerard en met hem Wim en Hein op hun beurt.

Elsje kreeg een kleur als bloed, maar lachte mede.

— Heb ik ooit zoiets gehoord, zei mevrouw Van Galen. En te moeten hooren dat zulke jongens hun moeder en zuster nu al ontrouw worden. Je ziet, Elsje, dat we ons er al op mogen voorbereiden, dat zij ons in den steek laten voor andere dames.

— Ja, ja, zei Elsje, zoo gaat het.

— En hoe lang blijft Cora hier? vroeg de overste.

— Maandag gaan zij heen.

— Gelukkig is de afval dus slechts kort, zei mevrouw Van Galen.

— Gelukkig! zei de overste met een diepen zucht, wat den lachlust nog meer gaande maakte.

— En nu heb ik jelui nog wat anders te vertellen, zei mevrouw Van Galen. Ik heb een brief ontvangen van je Pa, jongens.

— En . . . ? vroeg Wim.

— En Pa vindt het wat goed, dat ik Elsje tot mij genomen heb, zei mevrouw,

— Bravo! riepen de jongens.

— Dat is al driemaal bravo! van middag, zei de overste; ik laat een nieuwe flesch aanrukken.

— Best, zei mevrouw Van Galen, dan lees ik onderwijl den brief voor.

En terwijl de overste inschonk, las mevrouw van Galen hoe de overste te Batavia was aangekomen en onverwijd order had gekregen naar Atjeh te gaan, waar onze troepen moesten worden ondersteund door de zeemacht, bij hunne operaties tegen het afvallige hoofd Toekoe Oemar.

Er werd lang getafeld en onder de thee in de veranda werd het gesprek over den brief voortgezet. De overste had een kaart van Atjeh voor den dag gehaald en wees zijnen belangstellenden toehoorders welk gedeelte van het land door ons bezet was, welken weg Toekoe Oemar had genomen en hoe de troepen nu zouden ageeren, om den verrader in handen te krijgen. Hij wees ook de plaatsen langs de kust aan, waar zij door de marine moesten ondersteund worden, en legde hun uit, hoe dat in zoo'n geval ging; dat de oorlogsschepen met hun verdragend geschut van uit zee de Kampongs eerst bombardeerden en den vijand op een eerbiedigen afstand van het strand hielden, en dat onder die bedrijven de mariniers en matrozen met sloepen naar den wal trekken om te landen.

Dat alles, wat hij zoo dikwijls had bijgewoond, droeg de overste zóó levendig voor, dat het was alsof men er zelf bij tegenwoordig was. De jongens vooral luisterden om zoo te zeggen met open mond.

Vooraf voor Wim waren zulke lessen in het oorlogvoeren, zulke herinneringen uit het stormachtige leven van oom in Indië, als bladen uit een boeiend jongensboek, die hij verslond. En waren allen niet zoo geheel oor geweest, dan zou het nu misschien wel de aandacht hebben getrokken, dat Wim niet zoo oplettend luisterde als anders. De jongen was ongedurig en scheen zijne gedachten bij iets geheel anders te hebben. Ook Hein lette minder op en telkens als de overste even zweeg keken zij op,

met een flauw merkbare hoop, dat het nu uit zou zijn. Maar oom was nu recht op zijn praatstoel en had niet spoedig gedaan.

Gelukkig voor hen bracht Janus de gewenschte uitkomst.

Opeens verscheen hij voor het gezelschap, nam de militaire positie aan en salueerde.

— Wel, fuselier, vroeg de overste. Wat is er aan de hand?

— Bas heeft geen hond, overste.

De overste moest een oogenblik nadenken, vóór hij begreep waarop Janus doelde.

— O, drommels, ja, ja, zóó, hij heeft geen hond. Nu, dat klopt; ik geloof, dat de jongens het geheim wel kunnen oplossen.

— Ja, zei Wim, het zal het geschreeuw van de hyena's in dat beestenspel zijn geweest. O, dat moest je eens hooren, Janus, hoe afschuwelijk.

— En we zijn het er van middag juist over eens geworden, dat het dat *niet* kon zijn, omdat zij gisterenavond nog niet hier waren, zei Gerard, ben je dat nu al vergeten?

— Da's waar ook, zei Wim.

— Neen, Overste, zei Janus, dat is het niet geweest en dan zou er dat gerammel van een ketting toch nog overblijven; dat heb ik in den afgeloopen nacht nog eens gehoord, toen ik de ronde deed.

— Nu, we zullen 't ons maar uit het hoofd zetten, zeide de Overste. Op een goeden dag zal het geheim wel worden opgehelderd.

HOOFDSTUK XXIII.

Janus salueerde en ging heen om de hokken van de kalkoenen in het bosch te sluiten en Wim liep met hem mede. De zon was ondergegaan en de schemering begon in te vallen. Toen hij een half uur later terugkwam, zat Gerard in het gras met Elsje bij den kunstmatigen waterval naar de zwanen te kijken.

— Waar is Hein? vroeg Wim.

— Ik heb hem niet gezien, zei Gerard.

— Ik had hem willen vragen nog een poosje mee te gaan, zei Wim. Ga *jij* soms mee, Ger?

— Neen, zei Gerard, ik blijf liever hier.

Wim noodigde ditmaal niet lang, maar liep naar huis om ook daar naar Hein te vragen. Maar Hein was er niet.

Wim trok even de wenkbrauwen samen, alsof er iets was wat hem hinderde, maar liep langzaam den tuin in, in de richting van het bosch. Bij het hek gekomen, keek hij behoedzaam achterom en niemand

ziende, schreed hij met groote passen door het bosch, ging dit uit en sloeg een landpad naar het dorp in. In de eenige koekbakkerswinkel kocht hij de enkele taartjes, die nog voorhanden waren, en een paar stukken chocolade en liep toen het dorp door naar de heide.

Na een kwartier hoorde hij het gekrijsch der hyena's en het geblaf der wolven, toen bespeurde hij de lichtgele kleur der wagens en het licht, dat uit de raampjes van één dier wagens in de schemering blonk. Hij zag ook den licht opwaarts kringelenden rook uit dien wagen afsteken tegen het donkere loof van het bosch daarachter.

Voorzichtig droeg hij zijn zak met taartjes; uit vrees het brooze goedje te breken, hield hij het op eenigen afstand van zich. Als hij in een kuil op den weg trapte, schrikte hij van den schok, vrezend dat de taartjes fijn mochten gaan.

Zou hij haar nu kunnen spreken? dacht hij. Zou zij wel buiten mogen komen, nu het donker was? Zou zij wel met hem mogen praten? Zou niet een vader of een broer hem misschien een pak slaag geven als hij rondom het kamp sloop?

Al die gedachten verdrongen zich in het hoofd van Wim. Verliefd tot in het diepst van zijn ziel, had hij sedert dat oogenblik, dat hij Cora voor het laatst zag dien middag, er aan gedacht haar alléén te ontmoeten, haar alléén te spreken. Verlegen en bevreesd dat iemand hem zou zien, had het voornemen gebruik te maken van de duisternis al spoedig

wortel in zijn hart geschoten. Waarom zou hij wachten tot morgen? Morgen was het Zondag en dan zou het kamp den geheelen dag omzwermd worden door een bende boerenjongens uit de omliggende gehuchten. Bovendien gevoelde hij, dat hij in den donker veel vrijmoediger zou zijn dan in het volle zonlicht. Hij was derhalve wat blijde, dat Hein er toevallig niet was, waardoor hij de gelegenheid vond, om ongemerkt weg te komen. Waarschijnlijk zou hij Hein wel bij Janus of in huis gevonden hebben, dacht hij, maar zijn lust om hem te zoeken was evenmin groot als die om Gerard lang te nooden mede te gaan.

Hij was nu het kamp van het circus genaderd en keek naar Cora uit. In de open ruimte tusschen de wagens schenen nu de paarden te zijn opgesloten, zeker uit vrees dat zij gedurende den nacht te ver zouden afdwalen. De wolven en hijena's schenen op een eeuwigdurenden voet van oorlog te leven, want hij hoorde onophoudelijk het weerzinwekkend gebrom, geknor en gejank dier beesten, waaraan zich tusschenbeide nog een diep dof gebrom paarde uit een der andere wagens, zeker een beer of zoiets. Uit den wagen, waaruit des middags Cora was gekomen, straalde uit de raampjes en uit de openstaande deur licht, en aan den wagen, die het meest naar den weg was gekeerd, hing een brandende lantaarn.

Wim zag dat alles met een oogopslag en wandelde het geheele kamp op een kleinen afstand rond. Hij gaf dit echter al spoedig op, daar hij bij

elke schrede op dien ongelijken heidebodem dreigde te vallen en zijn zak met taartjes groot gevaar liep zijn gedrukt te worden.

Teruggekeerd bij de voorzijde, begon hij den weg op en neer te loopen en te fluiten.

Misschien hoort zij dat en komt dan buiten, dacht onze minnaar. Maar alleen een hoofd met een dikken donkeren haarbos en lange knevels keek even om den hoek van de deur en verdween toen weder.

Met een geduld, dat men bij Wim in gewone omstandigheden niet had moeten zoeken, bleef hij op en neer loopen, nu eens fluitend, dan weer hoestend, maar zijne geliefde kwam niet.

— Ik kan hier toch niet eeuwig blijven, mompelde hij; ik moet naar huis.

Op dat oogenblik trof een licht geritsel zijn oor. Hij keek op.

Goddank, daar was Cora. Zij kwam van achter een boschje van laag hout, dat langs den weg liep, en waar, zooals hij wist, een aarden walletje met gras begroeid langs liep. Duidelijk zag hij hare ranke gestalte en de lichte kruisbanden van haar schort. Zij was het.

— Cora! riep hij zacht.

Het meisje maakte eene beweging van schrik en toen bespeurde Wim plotseling een anderen jongen vlak bij haar.

Hij bleef ontsteld, verbaasd en tevens verschrikt staan en keek zóó beduusd, dat hij op niets meer acht gaf dan op dien jongen, die bij haar was.

Maar dit duurde slechts een oogenblik en zijne ontsteltenis maakte plaats voor woede, toen hij in dien jongen, die daar dus al dien tijd, dat hij daar op en neer geloopt had, met haar op het walletje had gezeten, Hein herkende.

— Valschaard! dat was al wat hij zeide. En zijn zak met taartjes neergooiend, keerde hij zich om en ging met groote schreden terug.

Hein zei niets. Hij nam de voorzijde van den weg en zoo bleven de vrienden voortgaan. Wim links vooraan, Hein rechts achteraan. Bij het bosch van „Insulinde” sloeg Wim links om en ging het bosch door, terwijl Hein den straatweg volgde.

Wat kookte het in Wim's binnenste. Wat een valsche verraderlijke streek was dat van Hein! De gluipert, om zoo stilletjes uit te knippen en hem vóór te zijn!

Ware hij een kwartiertje vroeger in den bakkerswinkel gekomen, dan zou hij tot de ervaring zijn gekomen, hoe het kwam, dat de taartjes bijna uitverkocht waren; dan had hij er Hein kunnen vinden, die bijna den geheelen beschikbaren voorraad opkocht.

Bleek van woede spoedde Wim zich naar huis. En bij al zijn leelijke woorden aan het adres van Hein, kwam het geen oogenblik bij hem op te denken, dat hij precies hetzelfde had willen doen wat hij in Hein nu zoo veroordeelde.

En terwijl hij, het huis genaderd, op een bank daarbuiten ging zitten, eensdeels om een beetje te

wachten vóór hij naar binnen ging; anderdeels om, als men hem straks mocht zoeken, het te laten voorkomen, alsof hij daar al lang had gezeten; terwijl Hein een deuntje fluitend het hek opendeed, bukte Cora zich over den zak met taartjes, die Wim daareven had neergegoid en peuzelde met smaak de gebakjes op.

— Ze zijn versch ook, mompelde zij, het zou jammer zijn ze oudbakken te laten worden... die dwaze jongens!

HOOFDSTUK XXIV.

— Wat hebben jelui gehad? vroeg Gerard den volgenden dag aan Wim, toen het hem was opgevallen, dat Wim en Hein elkaar uit den weg gingen.

— Niks, zei Wim kortaf.

Gerard haalde zijn schouders op, maar deed een oogenblik later dezelfde vraag aan Hein.

— Niks, zei Hein grinnekend, ik heb hem de loef afgestoken, dat is alles.

— Waarmede de loef afgestoken? vroeg Gerard.

— Met de tooneelprinses, zei Hein, zich omwendend en den tuin inlopend.

— Bedoel je Cora? riep Gerard hem achterna. Hein knikte.

— O, is het dat, zei Gerard. Moeten we er vandaag heen?

— Neen! riep Hein terug.

— Mij goed, mompelde Gerard.

Wim was nog uit zijn humeur. Hij kon zich het voorgevallene van den vorigen avond niet uit het

hoofd stellen. Hij vond nog altijd, dat Hein hem gemeen had behandeld en ook Cora was erg in zijne achting gedaald. Hij begreep, dat er nu niets van het bezoek aan het kamp zou komen en hij wilde er ook niet heen. Hij was te trotsch om nu andermaal het kamp te bezoeken, want tegen Cora zou hij nu toch niet goed kunnen zijn. Hij bracht den morgen door met wandelen in den tuin en ging na den middag een beetje bij Janus praten.

Gerard voegde zich bij het gezelschap in de veranda en onderhield zich met Elsje, toen deze opeens zeide :

— O ja, je moet me nog altijd die vogelnesten laten zien.

— Da's waar ook, riep Gerard uit. Nu, willen we dan nu gaan kijken?

— Moet je dan niet uit? vroeg Elsje.

— Neen, Wim en Hein schijnen wat met elkaar te hebben gehad; zij zijn zoo kwaad als spinnen op elkander en derhalve gaan wij de schoone Cora niet bezoeken.

— Spijt je dat niet?

— Neen, geen zier. Kom, willen we gaan?

— Ja.

Zij stonden op en terwijl Elsje even aan tante (zij noemde mevrouw Van Galen sinds lang op verzoek van deze tante) mededeelde waarheen zij ging, haalde Gerard hunne hoeden uit den gang, want de zon brandde geducht op dien Zondagmiddag.

Spoedig hadden zij de plek bereikt, waar Gerard

haar eerst het nest van den wielewaal wees, dat tusschen het gevorkte uiteinde van een dunnen tak in den wind hing te schommelen. Bij elke vlaag van het toch zoo zachte windje werd het bewogen. Vandaar leidde hij haar een weinig verder het bosch in, waar onder een ouden wilg, die zeer schuin stond, een winterkoninkje een bijna bolrond nest had gebouwd, tusschen het onkruid, dat welig onder den boomstam tierde. Een klein gaatje op zijde in dien mosbal was de eenige opening.

— Aardig, niet waar? zei Gerard.

— Kunstig, zei Elsje. Bij ons in Amerika, hadden we de nesten van de buidelspreeuwen, die zien er net uit als heele lange beursen of zakken, die hingen ook aan de takken of zaten in de hagen.

— O ja, de troepialen, zei Gerard.

Zij waren al pratend het einde van het bosch genaderd en keken door de wijde mazen van het vlechtwerk naar het prachtige, lieflijke panorama, dat zich voor hunne oogen uitbreidde. Overal welig groene en gele velden, waar rogge en tarwe en boekweit elkander in ruwachtige vakken afwisselden en overal boomgroepen en daken van woningen. Vooral heerlijk schoon was dat gezicht op de golvende heuvels. Als duidelijk afgeteekende vakken wisselden licht- en donkergroen, geel en wit (het laatste van de in bloei staande boekweit) zich daar af. Groepjes boomen en struiken onderbraken de anders eentonige lijnen en de strooien daken

der woningen, vuil geelachtig bruin, staken fraai af tegen het donkere loof der boomen.

— Wat is het hier mooi! riep Elsje uit.

— Ja, zei Gerard; dat gezicht hier blijft altijd even mooi. Ga je mee eens naar de boerderij kijken? Elsje knikte.

— Ja, ik wilde de boekweit wel eens van dichtbij zien, zeide zij.

Zij gingen over het draaibrugje langs het smalle pad tusschen de akkers door.

— Kijk eens, korenbloemen en klaprozen tusschen die tarwe.

— Die moet je natuurlijk plukken, zei Gerard lachend.

Elsje lachte en plukte langs den zoom der akkers de fraaie helroode klaprozen en de prachtige blauwe korenbloemen.

Zoo waren zij ongemerkt tot de boerderij van Bas genaderd. De boerderij bestond uit één groot gebouw waarvan het grootste gedeelte stallen en zolder was en slechts een klein gedeelte woning. De stal was naar het bosch van Insulinde gekeerd, zoodat men in de woning niet kon zien of er iemand van de zijde van de buitenplaats naderde. Hetzij nu dat Bas niet thuis was, of dat hij den Zondag binnenshuis doorbracht, niemand deed zich hooren, niemand liet zich zien.

— Het lijkt hier alles wel uitgestorven, zei Gerard, rond zich ziende. Zouden daar in die stallen koeien zijn?

Hij liep naar den stal, waarvan de deur open stond, maar zag niets, dan eene groote ledige holle ruimte met balken en schotten en hoopen hooi en stroo.

— Erg gezellig ziet het er niet uit, merkte Elsje, die naast hem was gekomen, op.

— Wat hoor ik toch, zei Gerard.

Elsje en hij luisterden.

Een vreemd brommend geluid trof hun oor, iets alsof ergens iemand zat te mompelen, eentonig zonder verheffing of daling van stem.

— Het lijkt wel of er hier ergens iemand een gebed op zegt, zei Gerard, rondom zich ziende.

Plotseling sprong Elsje met een kreet van schrik op en Gerard ontstelde eveneens hevig.

Een woeste schreeuw, veel gelijkende op dien van een wild geplaagd dier, klonk hun zóó onverwacht in de ooren, dat het niet te verwonderen was dat zij schrikten en dit schrikinboezemende geluid ging vergezeld van ketengerammel, wat den indruk nog akeliger maakte.

Elsje had Gerard's arm gegrepen en hield dien stevig vast. De grootste angst sprak uit hare trekken. Gerard, die even wit zag als zij, keek verbaasd en zoekend rond.

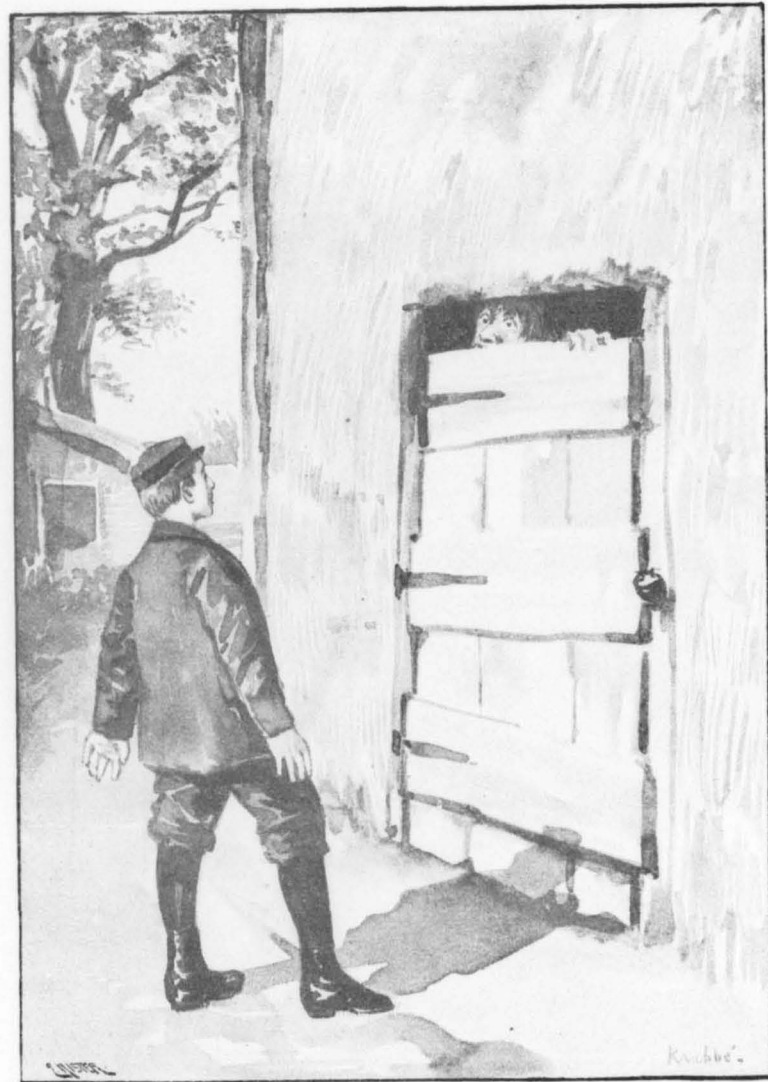
— Dáár, dáár! kreet Elsje opeens, naar den hooiberg naast den stal wijzend, toen liet zij Gerard's arm los en vloog als eene hinde, zoo snel hare voeten haar konden dragen, op het bosch van Insulinde toe.

HOOFDSTUK XXV.

Toen Gerard de richting volgde, waarin Elsje wees, deinsde hij ontzet een paar passen terug, maar het was hem onmogelijk den blik van die plek af te wenden. Hij wilde iets zeggen, maar hij kon geen woord uitbrengen; het was alsof zijn keel dicht was, alsof er iets in geraakt was, dat hem het ademhalen benam.

Want daar vlak voor hem, op geen twee meter afstand, starden een paar woeste menschenoogen hem aan, een paar oogen, die toebehoorden aan een gelaat, dat hij voor een deel zag; een vuil gelaat vol smeren, met donkere haren, die tot op de oogen hingen en er langs in een verwarde massa neerhingen; een gezicht dat door eene, een hand breede opening gluurde boven een soort van ruwe deur welke in den hooiberg voor een gat was aangebracht.

Gerard was niet bevreesd, en hier in Gods vrijen natuur op den vollen dag was het dwaas om bang te zijn, maar hij had toch een heelen tijd noodig om

zijne tegenwoordigheid van geest terug te krijgen. Zijne eerste gedachte was evenals Elsje weg te loopen, en ware het schemer of donker geweest, dan zou hij dit stellig gedaan hebben. Nu echter langzamerhand zich herstellend van den plotselingen schrik, kwam zijn moed terug en zijne aangeboren bedaardheid behaalde de overwinning.

Nog altijd echter stond hij op dezelfde plek. Hij hoorde niet, dat Elsje hem toeriep toch mede te komen; hij zag niet hoe zij hem wenkte, maar trachtte zich rekenschap te geven van hetgeen er rondom hem gebeurde.

Alsof zij een magnetische kracht op hem uitoefenden, werden zijne bliken getrokken naar die twee oogen, die hem hardnekkig zonder een oogenblik van richting te veranderen, aanstaarden. Een, twee malen ontworstelde hij zich aan dien aanblik en liet snel zijn blik over den omtrek gaan. Er was niemand op de boerderij te zien. Een blik achterwaarts overtuigde hem, dat Elsje bij het bosch was bij het brugje, maar hij dacht er nu niet meer aan weg te loopen. Het avontuur, dat Janus met de jongens had gehad, op dien avond, kwam hem voor den geest en hij begreep, dat hij voor de oplossing van het raadsel stond.

Hij mompelde eerst wat en bemerkte dat hij weer kon praten. Toen zeide hij:

— Wie ben je en wat doe je daar?

De oogen rolden woest door het hoofd en er kwam beweging in het geheele gelaat, dat hij nu beter zag.

— Gekke Sientje, klonk het hem tegen.

Er viel Gerard een pak van het hart. Opeens begreep hij, dat hij hier met een krankzinnige te doen had.

— Ben jij gekke Sientje? vroeg hij.

— Ja, zei het mensch.

— En waarom zit je daar?

— Opgesloten, klonk het.

— Door wien?

— Bas, zei de krankzinnige.

— Is Bas je vader?

— Ik geloof mijn moeder, zei de krankzinnige.

Hoe dwaas het antwoord ook was, toch kwam het in Gerard niet op te lachen.

— Waarom ben je daar opgesloten?

— Weet ik het.

— Wou je er graag uit?

— Ja, hij slaat me.

— Zit je hier altijd?

— Ja, al zoo lang, chut ja, een heelen tijd!

Sinds het gesprek aan den gang was, was Gerard weer geheel de oude geworden. Hij had hier met een menschelijk wezen te doen en niet met iets bovennatuurlijks en die ontdekking gaf hem al zijn bedaardheid en zelfvertrouwen terug,

— Zit je vast? vroeg hij verder.

— Ja, aan een ketting, hoor maar!

En de krankzinnige rammelde met haar keten.

— Afschuwelijk! riep Gerard uit.

Het meisje lachte schrill.

— Hé, lach zoo akelig niet, zei Gerard onwillekeurig.

— Neen, hoor, ik zal 't niet doen, zei de krankzinnige, opeens van toon veranderend. Word je er bang van?

— Neen, maar ik vind het akelig.

— Haal je mij er uit? vroeg het meisje vleiend.

Gerard keek slechts even in hare richting, eigenlijk zonder haar te zien; hij dacht na.

— Ja, zei hij, ik zal je er uit brengen, dat beloof ik je, maar zal je dan stil zijn vandaag?

— O, ja, een heeleboel dagen wel, zei de krankzinnige lachend.

Het was een akelige lach, die Gerard deed rillen.

De krankzinnige merkte dit op en voegde er dadelijk bij:

— Nee, hoor, ik zel niet meer lachen, maar help mij dan hier uit.

— Dat zal ik, zei Gerard, maar zal je er dan niets van aan Bas zeggen?

— O, nee hoor, geen zier, hoor. Kè-je begrijpen. Wat zel hij gek kijken as ik er uit ben.

— Dat zal hij zeker, mompelde Gerard.

— Wat zeg je? vroeg het meisje.

— Niets, zei Gerard,

— Je houdt me toch niet voor den gek? vroeg zij dreigend.

— Neen, zeker niet, arm schepsel.

— Geef me de hand er op.

En door de opening boven de deur werd een lange, magere arm gestoken met een vuile hand.

Gerard deed een schrede nader en gaf haar de hand.

— Nou is 't goed, zei ze, as je nou je belofte niet houdt, haalt de duivel je.

— Zoo? zei Gerard lachend.

— Ja, daar mot je niet om lachen, hoor, zei gekke Sientje, met een angstig gezicht.

Op dat oogenblik klonk een gil van de zijde van het bosch. Gerard keek om en bespeurde Elsje, die hem met driftige gebaren wenkte.

— Ja, ik kom! riep hij.

— Nu, Sientje, tot morgen hoor! zei Gerard.

-- Dus vast en zeker?

— Ja, vast en zeker. Vandaag kan 't niet meer.

-- Nee, nee, nou, dat is niks, 'k zit hier warm in het hooi, zei gekke Sientje, grijnslachend.

Gerard keek, vóór hij heenging, nog eens goed naar alles.

De gevangenis van de arme krankzinnige was een in den hooiberg uitgesneden soort van hok, dat voor drie wanden het dikke hooi had, tot grond den aarden bodem en zeker ook hooi. Van voren was het afgesloten door een deur of luik, dat gevat was in een ruw bewerkt kozijn en met een groot hangslot met twee krammen gesloten. Eene handbreede opening gaf de gevangene licht en lucht genoeg om niet te stikken.

Toen hij naar het bosch liep, keek hij eerst nog behoedzaam rond, of hij niemand, en voornamelijk Bas, zag, maar er was niets te bespeuren dan de beide oogen van gekke Sientje, die hem nastaarden. Zij stak nog eenmaal haar vuilen arm door de opening en wuifde met een bosje hooi.

HOOFDSTUK XXVI.

— O, Ger, wat was dat? vroeg Elsje, terwijl zij Gerard's arm stevig vastgreep.

— Een gek meisje, een krankzinnige, die daar zit opgesloten.

— O, hoe verschrikkelijk! riep Elsje uit. Hoe durfde je er te blijven!

— Ja, om je de waarheid te zeggen, was mijn moed ook eerst zoo groot niet, maar ik bleef versteend van schrik staan. Ik geloof niet, dat ik zou hebben *kunnen* loopen. En toen ik weer mijne tegenwoordigheid van geest terugkreeg, begreep ik, dat ik opweg was het geheim van dat nachtelijk geluid te ontdekken, dat Wim, Hein en Janus hadden gehoord.

Hij stapte inmiddels zoo haastig door het bosch, dat Elsje moeite had hem bij te houden, doch het meisje protesteerde niet; zij verlangde evenzeer spoedig thuis te komen als Gerard.

Zij vonden de familie onder de verande bijeen;

Hein en Wim waren er ook, maar hielden zich op een afstand van elkander.

— Wat hebben jelui aan de hand? vroeg de Overste, die de verhoogde kleur hunner wangen en hun haastig naderen terecht aan iets buitengewoons toeschreef.

— Raad eens oom, zei Gerard, wat wij ontdekt hebben. Neen raad u ook maar niet. Wij hebben het geheim ontdekt van dat nachtelijk geluid, dat jelui (zich tot Hein en Wim wendend) zoo heeft doen schrikken.

— Wat?

De beide jongens waren opeens hunne vijandschap vergeten en kwamen naderbij.

— Vooruit er mede, zeide de Overste.

— Wel, u moet weten, wij waren uit het bosch gegaan en zoo terecht gekomen op de boerderij van Bas. En daar vonden wij een krankzinnige, een meisje, opgesloten in een hol in den hooiberg.

— Wat! riep de overste, zijn courant driftig neergooiend, ben je gek, jongen?

— Heusch, oom, 't is zooals ik u zeg.

— Een krankzinnige, houdt die kerel daar een krankzinnige opgesloten? Wel hagel en weer....

Mevrouw Dekema trok den Overste eens bij zijn arm.

— Bedaar toch man, bedaar toch, en laat Ger eens kalm vertellen wat er gebeurd is.

En Gerard vertelde van a tot z al wat er gevallen was.

Toen hij klaar was, zei de Overste:

— En je hebt haar beloofd ze morgen te verlossen? Daar heb je wel aan gedaan, jongen. Maar tot morgen duurt te lang. Wij zullen het heden nog doen. Ik zou geen oog dicht kunnen doen vannacht met de wetenschap, dat daar die ongelukkige gekkend in dat hol zit.

— Maar, man, wat wil je dan doen? vroeg mevrouw.

— Laåt *mij* maar begaan, vrouw, de dag is nog lang.

Wim, loop jij eens naar den stal en zeg, dat Janus inspant, zoo vlug alsof zijn leven er mede gemoeid was. En jelui geen woord er over. Jij, Gerard, gaat onmiddellijk met mij mede naar Apeldoorn. Over een uur zijn wij terug met de politie en dan zullen we dat arme schepsel eens uit haar gevangenis halen. Wel, deze Zondag zal, denk ik, dien gemeenen kerel nog lang heugen.

De Overste verdween om zich te kleeden, want op „Insulinde” liep hij steeds in een gemakkelijk pakje rond en juist toen Janus, een en al verbazing, met het wagentje voorkwam, was de overste ook gereed. Zijn Willemsorde schitterde op zijn gesloten jas en den hoogen hoed hield hij in de hand.

— Overhaast je nu met de warmte niet al te zeer, man, zei mevrouw Dekema bezorgd, en rij achteruit, dan vang je niet zooveel wind.

— Geen nood, vrouw, het is voor een goede zaak, zeide de overste, zijne vrouw een kus gevend. Binnen een uur zijn wij terug.

En voort vloog het rijtuigje, verbaasd nagestaard door de dorpelingen, die niet begrepen waar de overste zoo haastig heen moest.

Maar nog verbaasder keken zij, toen ruim een uur daarna, het wagentje weer terug kwam, gevolgd door twee gesloten rijtuigen. Het wagentje was ledig en in het eerste rijtuig herkenden sommigen, ondanks het snel reed, den overste en den burgemeester, in het tweede zaten, ook volgens sommigen, die hen meenden herkend te hebben, agenten van politie in burgerkleeding.

De veldwachter van de buurt, die voor zijn deur behaaglijk zijn pijp zat te rooken, liet van schrik zijn mooie pijp vallen, toen het eerste rijtuig plotseling stil hield voor zijn deur en hij zich door den burgemeester hoorde zeggen, terstond gewapend op „*Insulinde*” te komen. Hij dacht niet eens meer aan zijn fraaie pijp, want het rijtuig was alweer weg en hij ijldde naar binnen om zich gereed te maken.

En op *Insulinde* had men in het uur, dat verlopen was, over niets anders gepraat dan over het ongelukkige meisje in den hooiberg. Elsje en Gerard werden niet moede te vertellen, hoe zij geschrikt waren en Elsje verhief Gerard werkelijk tot een held, toen zij schilderde hoe hij daar alleen bleef staan, terwijl die verschrikkelijke oogen op hem gevestigd waren en die dorre arm naar hem werd uitgestrekt. En mevrouw van Galen was trotsch op hem.

— Daar komen zij, daar komen zij! riep Wim

opeens, die, toen hij gerucht hoorde, om den hoek van het huis had gekeken, en er zijn twee rijtuigen bij. Hoera, nu gaan wij er op af!

— Stil toch, Wim, 't is of 't een pretje is, zei mevrouw.

— Dat is 't ook, mompelde Wim.

De rijtuigen rolden het erf op. Janus met het ledige wagentje reed in eens door naar den stal, om het paard dadelijk op stal te brengen, de andere hielden voor het huis stil.

HOOFDSTUK XXVII.

Wat zou er toch aan de hand zijn op Insulinde? vroeg men elkander af in het dorp. En de buurvrouwen en buurmannen kwamen bij elkander op de straat en tuurden de rijtuigen na. Men vroeg het aan de vrouw van den veldwachter, maar het goede mensch, dat hoofdschuddend bezig was de overblijfselen van haar mans pijp op te rapen, wist ook niets anders dan dat haar man bevel had gekregen, om dadelijk, en nogal *gewapend*, op Insulinde te komen.

— Daar gaat hij, zeide zij ten slotte, op haar man wijzend, die met de karabijn in de hand, met snelle schreden in de richting van „Insulinde” liep, iets wat de nieuwsgierigen natuurlijk allang gezien hadden.

— Ja, mensch, wat zou er aan de hand zijn? vroeg ieder nieuw aangekomen buur en daar reeds eenige jongens het voorbeeld hadden gegeven, wandelden nu de dorpelingen in troepjes op in de richting van de buitenplaats.

Janus had snel voor het paard gezorgd en klom nu op den bok van de vigilante, waarin de agenten zaten, om den weg te wijzen naar de boerderij van Bas, want men kon natuurlijk niet door het bosch gaan, maar moest den grooten weg nemen, die daarlangs liep.

De dorpelingen kregen spoedig in de gaten, dat de rijtuigen den weg insloegen naar de woning van Bas en nu wilden zij toch ook getuige zijn van hetgeen er voorviel.

— Dat zal van 't stroopen zijn, meenden zij; ze zullen hem komen halen. Hij heeft zeker weer eenden van den overste op den kop getikt. En allen ijlden nu langs den kortsten weg dwars door de akkers heen naar de woning van Bas.

Gerard was met den overste en den burgemeester in het rijtuig medegegaan en Wim en Hein waren, de rijtuigen reeds lang vooruit, door het bosch gehold, waar zij door hun snellen loop de kalkoenen in opstand brachten; de dames met Elsje konden hunne nieuwsgierigheid ook niet bedwingen en volgden de jongens minder haastig.

Zoodra de jongens bespeurden, dat de rijtuigen de woning genaderd waren, ijlden zij er ook heen, terwijl de dames aan den zoom van het bosch bleven staan.

Bas was niet weinig verbaasd over het onverwachte bezoek. Hij werd op een onaangename manier in zijn middagslaapje gestoord en toen hij en zijne vrouw naar buiten kwamen, bleven zij met

open mond staan kijken naar die vier heeren en den veldwachter, maar geen van beiden vermoedde wat er aan de hand was.

— Wel, Bas, zei de burgemeester, wij komen je eens opzoeken, en weet je wel waarom?

— Nee, burgemeester, nee, dat vat ik niet, zei Bas verwonderd.

— Dan zal ik het je zeggen. Er is mij verteld, dat je iemand wederrechtelijk van hare vrijheid hebt beroofd, dat je hier iemand opgesloten houdt, versta je?

— Geen woord van waar, burgemeester, geen woord!

Gerard en de overste stieten een kreet van ergernis uit, maar de burgemeester gaf hun een wenk en zeide:

— Zoo, is daar geen woord van waar? Nu, man, dan zullen we maar eens kijken of je de waarheid spreekt. Jongenheer, wilt ge ons den weg eens wijzen?

Gerard trof een giftige blik van Bas en diens vrouw, toen hij naar voren trad.

— Zoo heit *die* ons dat gebakken! begon de vrouw.

— Zwijg! zei de burgemeester, of je gaat mede.

Het wijf, een echt type van een helleveeg, verschoot van kleur.

— Wel, wel, zou 'k in m'n eigen huis m'n mond motten houwen, zei ze.

En toen trad zij terug en smet de deur met een slag toe, doch toen het gezelschap naar den stal ging, deed zij de deur weer open en volgde op haar kousen.

— Hier, mijnheer, zei Gerard, op de hooiberg wijzend, hier zit zij.

De burgemeester en de overste schrikten, toen zij dat verwilderde bevuilde gezicht met die starende oogen op zich gericht zagen.

— Schandelijk! riep de burgemeester uit,

— Gemeen, gemeen! riep de overste.

En zelfs de agenten, die nogal eens meer iets hadden gezien, dat medelijden inboezemde, konden hun deernis niet verbergen.

— Waar is de sleutel van dit slot? vroeg de burgemeester aan Bas; breng hem dadelijk hier.

Met een nijdig blik op Gerard en den overste liep Bas de schuur in en nam daar een sleutel van een balk, welken hij den veldwachter overreikte.

De veldwachter opende het slot en de deur.

— Je ziet, dat ik woord gehouden heb, Sientje, zei Gerard.

— Ja, maar je moet *gekke* Sientje zeggen, zei de krankzinnige lachend.

Allen verdrongen zich om te zien, toen die deur openging, maar één kreet van afschuw ging op, toen men het inwendige van dit hol zag.

Het was werkelijk een hol, gelijk aan het verblijf van een dier. Voor varkens zou een boer het waarschijnlijk nog te vuil hebben gevonden; want de bodem was allerwege bevuild, nat, glibberig en vies. Een ondragelijke lucht kwam den toeschouwers te gemoet, een lucht, die velen met afschuw het hoofd deed omwenden. En in dit hol, waarin

de overblijfselen van roggebrood en aardappelen vooraan lagen, zag men de gestalte van een ongeveer twintigjarig meisje, rank van gestalte, maar gebogen, doordat het hol geen ruimte bood rechtop te staan. Zij had slechts enkele vodden om het lijf, die ternauwernood haar lichaam bedekten en hare bloote voeten zagen nagenoeg zwart van het vuil. Om een der armen was een hondenhalsband bevestigd, zoo nauw mogelijk aangehaald en daaraan was een zware hondenketting, welks andere einde met een dikken kram aan een paal was bevestigd.

— Schandelijk, schandelijk! mompelde men allerwege.

— Is dit schepsel je dochter? vroeg de burgemeester.

Maar hij kreeg geen antwoord. Bas had zich uit de voeten gemaakt en dat was maar goed ook, want de woede der menigte kende op dit vreeselijke gezicht geen grenzen.

— Er uit met den beul! riepen er een paar en bombardeerden met hunne vuisten op de nu gesloten deuren van stal en huis.

Maar Bas deed wijselijk niet open.

Een steen vloog tegen het kleine raam, zoodat de glasscherven rinkelend op de steenen kletterden. Daarop volgden er meer.

Dat trok de opmerkzaamheid van den burgemeester, die nu de menigte tot kalmte en orde aanmaande en anders dreigde met ontruiming van het erf.

Intusschen hadden de agenten en de veldwachter de hondenhalsband los weten te maken en het meisje

uit hare gevangenis bevrijd. Zij bleef verbaasd staan, toen zij aan de hand der agenten, die haar stevig vasthielden, buiten was gekomen. Achtereenvolgens dwaalden hare oogen over de menigte, over de velden, de boomen, het huis en met welbehagen snoof zij de lucht op. Toen echter kreeg zij eene duizeling en het arme schepsel zou gevallen zijn, als de agenten haar niet vast hadden gehad.

— Als wij nu maar terstond heengingen, zeide de burgemeester. Wij hebben niet gedacht aan een dokter. Over deze bezwijming maak ik mij niet ongerust; dat is van den plotselingen overgang, maar zij kon als zij tot het bewustzijn terugkeerde, wel eens lastig worden. Men weet niet van welken aard hare krankzinnigheid is.

En hij gelastte den agenten haar in het rijtuig te dragen en vliegensvlug het meisje naar het ziekenhuis te brengen. Zij zelf moesten met het rijtuig terugkeeren.

Zoo geschiedde het. Medelijdende vrouwen kwamen met rokken en mantels aandrigen, waarin het half naakte Sientje werd gehuld en toen ging het in gestrekten draf voorwaarts naar Apeldoorn. De menigte ging uiteen en alleen de veldwachter bleef nog op het erf van Bas achter, om een oogje in het zeil te houden, terwijl de burgemeester met den overste naar Insulinde ging om daar de terugkomst der agenten af te wachten.

HOOFDSTUK XXVIII.

— Wat is uw voornemen verder, burgemeester? vroeg de overste, toen zij in de verande van Insulinde hadden plaats genomen en onder het genot van een glas madera en een sigaar het gebeurde bespraken.

— Dien kerel en zijne vrouw in te rekenen, zeide de burgemeester.

— Neemt u ze gevangen? vroeg mevrouw Van Galen.

— Ja, mevrouw, ik ben wel *verplicht* dat te doen en ik verzeker u, dat het voor hunne eigen veiligheid ook het best is. Want de stemming van het volk, dat hebben wij daar straks gezien, nietwaar, overste, is zoo vijandig, dat, als ik ze hier liet, er misschien morgen ochtend geen woning en geen Bas meer zou bestaan.

— U hebt gelijk, zei de overste. Als dat volk hier blijft, zou er geen steen op den andere blijven en ik wil wedden, dat zij den kerel en zijne vrouw zouden lynchen.

— Ik heb er eenigen duidelijk hooren zeggen, dat zij hem wel zouden vinden, zei Gerard.

— U ziet het, mevrouw, om erger te voorkomen, neem ik ze mede, zeide de burgemeester. Maar, onzen jongen vriend moet ik toch een compliment maken over zijne cordaatheid, want ik verzeker u, mevrouw, dat toen ik voor het eerst dat gezicht zag, achter die spleet van de deur, ik geweldig schrikte. Ik zou het mij best hebben kunnen begrijpen, als hij op den loop was gegaan. En nu reken ik ook op u om getuigenis af te leggen, zeide hij, zich tot Gerard wendend, want dit wordt natuurlijk eene rechtzaak.

Gerard kleurde, maar knikte toestemmend.

— Nu word je voor al je goedheid nog met drukte en narigheid beloond, zei mevrouw.

— Maar, Ma, getuigenis af te leggen voor den rechter-commissaris, dat is zoo erg niet.

— Je kan wel zien, dat hij advokaat wil worden, zeide de overste lachend; de advokaat spreekt al uit hem.

— Zoo, zei de burgemeester, moet gij in de rechten studeeren? Nu, dan kunt ge toch zeggen, dat ge al vroeg met de praktijk van het vak hebt kennis gemaakt.

Men geraakte natuurlijk over deze gebeurtenis, die het geheele dorp in beroering had gebracht, niet spoedig uitgepraat en zoo vloog die Zondag om. Toen de agenten, ditmaal in uniform, met het rijtuig terugkwamen, rapporteerden zij, dat het meisje reeds

onder behandeling van de oppasseressen in het ziekenhuis was, die haar het allereerst de hoognoodige reiniging lieten ondergaan. Hun getal was met nog twee agenten versterkt en eene groote menigte was getuige van de gevangenneming van Bas en zijne waardige wederhelft. De ééne ging met twee agenten in het ééne, de andere in het andere rijtuig, en toen vertrok dit echtpaar uit de plaats, waar zij om hunne slechte eigenschappen steeds gehaat en geschuwd waren geweest. De burgemeester maakte gebruik van het wagentje van den overste en Janus reed op dien veelbewogen dag voor de tweede maal naar Apeldoorn.

De afzondering, waarin het gezin van Bas leefde, was oorzaak, dat hij zijne eenige dochter op die manier had kunnen behandelen. Niemand had omgang met hen. Men had de vrij duidelijke bewijzen verkregen, dat de familie voor een groot deel van diefstal leefde, en dat moest, bij het weinige werk dat Bas voor zichzelf verrichtte, wel; want de opbrengst van zijn grond was niet van dien aard, dat hij er van kon leven.

Sientje had men in het gehucht gekend als een veertien of vijftienjarig meisje. Zij was toen reeds wat zonderling en men noemde haar om die reden „gekke Sientje.” Opeens was zij verdwenen, ten minste men zag haar niet meer en algemeen had het geloof zich gevestigd, dat zij door hare ouders in een krankzinnigen-gesticht was gebracht.

Ongeveer vijf jaren had het meisje daar in dien

hooiberg, in dat hol, doorgebracht, echter alleen des zomers. Des winters werd zij op den zolder van de woning opgesloten. En als reden voor die barbaarsche behandeling gaf Bas later bij de terechtzitting op, dat gekke Sientje eens door haar gegil en hare woeste manieren zijn eenige koe in het water had gejaagd, waar het beest den dood had gevonden. Dit was voor de ontaarde menschen reden genoeg geweest, om het meisje voortaan op te sluiten. Op die rechtszitting bleek ook, dat het arme schepsel nimmer andere kleederen kreeg of ooit schoon ondergoed gekregen had. Van eten en drinken werd zij eenmaal per dag voorzien en dat bestond slechts uit wat aardappelen met groenten en een stuk roggebread met een kan water. Had Gerard de ongelukkige niet ontdekt, dan zouden de ontaarde ouders nog jaren lang het beklagenswaardige meisje aldus behandeld hebben, totdat de dood haar uit hare gevangenis zou verlost hebben.

Dit alles en nog veel meer kwam aan het licht gedurende de behandeling van de zaak voor de rechtbank. Bas en zijne vrouw ontgingen de welverdiende straf niet en namen hun intrek in de gevangenis, terwijl Gerard onder de toejuicing van het publiek een compliment kreeg van den rechter, waarmede hij erg tevreden was.

Bas zou zijne woning, als hij later de gevangenis weer mocht verlaten, niet meer betrekken, want nog denzelfden nacht ging die in vlammen op. De veldwachter had met Janus nog tot twaalf uur 's nachts

de wacht gehouden, maar er gebeurde niets, zoodat zij eindelijk naar huis keerden.

Ongeveer twee uur was het, toen men op „Insulinde” uit den slaap werd gewekt door het geklep der brandklok. De woning van Bas stond in brand. Allen op Insulinde stonden op en gingen in het bosch kijken.

Dat deden ook enkele nieuwsgierigen, maar toen de overste eindelijk vroeg of er dan geen spuit kwam, kreeg hij van den veldwachter ten antwoord, dat er niemand was om de spuit te bedienen, zelfs niet om deze uit haar huisje te halen. En zoo brandde de woning van Bas tot den grond toe af, met al wat er in was, en des morgens kon men de zwarte overblijfselen zien, dat was alles wat er over was van de plaats, waar gekke Sientje vijf jaar gevangen had gezeten.

HOOFDSTUK XXIX.

De gedenkwaardige gebeurtenissen van dien Zondag hadden de aandacht van Wim en Heingeheel van het paardenspel en de schoone Cora afgeleid. Dien Zondagavond wachtte zij te vergeefs op haar ridders. Hein had wel wat anders te doen dan taartjes te koopen en liefdesbetrekkingen aan te knopen, en toen des Maandags, tengevolge van den onrustigen nacht, de bewoners van *Insulinde* langer sliepen dan gewoonlijk, een gat in den dag, zooals de overste het noemde, toen trok in de vroegte Cora met de troep, waartoe zij behoorde, voorbij en behoorde de dwaasheid van Hein en Wim tot de geschiedenis.

De jongens waren opeens weder tot elkander gebracht en geen van beiden roerde de zaak meer aan, voor jaren later, toen zij het elkaar schertsend verweten en er hartelijk om lachten.

Voor het zóóver was, zou echter nog een bitter leed hen treffen. Het was October geworden, toen

de overste op een kwaden dag een telegram kreeg, dat zeer uitvoerig was en niets minder behelsde dan de tijding, dat zijn zwager, de kolonel Van Galen, in Indië plotseling aan de cholera was bezweken.

Men kan zich voorstellen met welke gewaarwordingen de overste dit telegram las. Gelukkig voor hem was hij alleen en in zijn eigen kamer, toen het gebracht werd. Hij liet onmiddellijk zijne vrouw verzoeken bij hem te komen, want hij vreesde in den gang of op de trappen mevrouw Van Galen te ontmoeten, en deelde haar het treurige nieuws mede.

— Zeg jij het haar, zeide de oude krijgsman, want je weet dat ik liever mij een kogel door den kop zou jagen dan haar die tijding te brengen. God, God, wat een verschrikkelijk ding.

Mevrouw Dekema kon hare tranen niet weerhouden, maar nam de zware taak op zich; doch toen zij bij hare zuster de kamer binnenkwam, bespeurde mevrouw Van Galen terstond, dat zij de brengster was van slecht nieuws. Zij staarde hare zuster onderzoekend aan en toen deze begon: „Ik heb een treurige tijding voor je, Marie,” viel deze haar terstond in de rede met de woorden: „Zeg het maar, mijn man is overleden”.

Mevrouw Dekema kon slechts knikken, toen ving zij nog de woorden op: „Ik heb het te Helder, toen hij heenging, al gevreesd, dat hij niet terug zou keeren”. Maar toen kon zij juist hare zuster nog voor een val behoeden. Mevrouw Van Galen lag bewusteloos in hare armen.

Het waren treurige dagen, die nu aanbraken op „*Insulinde*”. Mevrouw Van Galen werd ziek en die ziekte was niet gemakkelijk te genezen, daar zij haar oorzaak had in diepe smart. In de anders zoo luidruchtige woning heerschte nu eene opmerkelijke stilte. Stil ging iedereen zijn gang, en, mocht het in de werkkamer der knapen al nu en dan eens een oogenblik luidruchtig worden, terstond werd dat door Gerard onderdrukt met eene waarschuwing aan Wim, die in zijne opvliegende buien meestal daarvan de oorzaak was, of wel de Overste verscheen even aan den ingang van de deur en dan was het gedaan. Hij behoefde zijn oud-militair gezicht slechts even te laten zien om den knapen respect in te boezemen.

Voor alle huisgenooten was het een verschrikkelijk vervelende tijd, want iedereen was treurig gestemd en iedereen miste het opgeruimde gezicht van mevrouw Van Galen, de vroolijke scherts en de opgewekte gesprekken. De jongens maakten stil hun werk of dwaalden, zich vervelend, door den tuin of het bosch of deden, om eenige afleiding te hebben, lange wandelingen in de omstreken.

Eén ding was er bij al het verdriet, wat iedereen dankbaar stemde, en dat was dat Elsje er was. O, wat zegende vooral mevrouw Van Galen en mevrouw Dekema het oogenblik, dat Elsje in huis was gekomen; want wat zou er zonder deze van de zieke zijn geworden? Geen dochter zou meer zorg, grooter toewijding hebben kunnen betoonen dan Elsje in

deze dagen deed. Zij kwam bijna niet buiten de ziekenkamer, lette op alles, volgde de voorschriften van den dokter met de meeste nauwgezetheid op en voorkwam de wenschen van de zieke. Later, toen mevrouw langzaam in beterschap begon toe te nemen, zat zij haar uren voor te lezen of babbelde over voorvallen uit haar vroeger leven in Amerika, en toen er eindelijk een antwoord kwam op den brief, welken Elsje aan haar vader geschreven had, toen had mevrouw Van Galen weder iets wat hare belangstelling gaande maakte en afleiding gaf aan haar zoo diep geschokte gedachten.

Werkelijk was, zooals uit den brief bleek, Elsje's vader naar Klondike gegaan, in de hoop daar fortuin te zullen maken. De brief was geschreven, toen hij dáár te Dawson-City nog maar kort was, maar, zooals hij schreef, was de fortuin hem niet ongunstig geweest, zoodat hij nogal hoop op de toekomst had. Hij bracht zijn oprechten, vurigen dank aan mevrouw Van Galen voor hetgeen zij voor Elsje had gedaan en hoopte, zoodra hij genoeg verdiend had, naar Holland te komen. Een wisseltje van 25 pond, dat in den brief gesloten was, was het overtuigende bewijs, dat het den heer Steinmacher goed ging.

Intusschen was het winter geworden en een echt ouderwetsche nogwel en het liep reeds naar Kerstmis, voor mevrouw Van Galen zóóver hersteld was, dat zij beneden kon komen. Aan den vooravond van het Kerstfeest gevoelde zij zich echter zóó wel, dat zij voor het eerst in de huiskamer kwam;

want nu de jongens al zoo'n stille, akelige St. Nicolaas hadden gehad, wilde mevrouw niet, dat ook het Kerstfeest daaraan gelijk zou zijn.

Zonder luidruchtigheid heerschte er nu toch weder vroolijkheid en opgewektheid. Dankbaar zaten allen des middags aan het Kerstmaal, waarop o. a. een kolossale pudding en een van oom's prachtige kalkoenen prijkte, en toen de overste bij het dessert zijn glas opheffend, op de herstellende zieke dronk en iedereen een aangenaam Kerstfeest wenschte, toen waren allen aangedaan.

En des avonds kwam de verrassing ook voor mevrouw Van Galen, want toen na den maaltijd het gezelschap in de salon thee zou drinken, stond daar een heerlijk mooie Kerstboom te branden en de vlammetjes der talrijke lichtjes flikkerden in al het moois, dat aan de takken hing en op de tafel daaronder lag.

De heer en mevrouw Dekema hadden deze verrassing bereid. Het was in plaats van het St. Nicolaasfeest, dat zij hadden moeten derven.

Voor ieder was er wat, en Elsje, de knappe „pleegzuster”, zooals de overste zeide, inzonderheid ontving een keurige gouden armband, een geschenk, dat haar verlegen maakte, zoo fraai als het was.

— Wat den jongens betreft, zeide oom, zij hebben het verdiend, want gedurende je ziekte, aldus wendde de overste zich tot mevrouw Van Galen, hebben zij flink geblokt. Ik ben er niet zeker van dat de stilte in huis hen niet daartoe bracht, maar

in ieder geval hebben zij hard gewerkt en dat verdient beloond te worden.

Het waren enkel verheugde gezichten, die dien avond rondom den Kerstboom zaten, en zelfs mevrouw Van Galen, al blonk er een traan in haar oog, dankte, bij de herinnering aan hetgeen zij verloren had, toch in stilte nog voor hetgeen haar nog was gebleven.

HOOFDSTUK XXX.

De harde strenge winter bood Janus een heerlijke gelegenheid om te stroopen. Onder de dikke sneeuw konden de hazen, fazanten, korhoenders en konijnen geen voedsel vinden; de herten deden hun maal met hout, d. w. z. de fijne takjes van het jonge hout en als men door de bosschen ging, zag men overal die afgegeten struiken en afgeschilde takken en boompjes, maar voor het kleine wild was het een slechte tijd. Als de jongens op schaatsen over de diep liggende beken tochtjes door de bosschen ondernamen, dan zagen zij de zwarte en grauwe lijstern bol zitten tusschen de wortels der boomen aan den kant der beken; de beesten stierven daar in die verborgen hoekjes bij honderden; patrijzen kropen onder de op den grond hangende en liggende takken van de dennen en krabden den grond daar diep om, ten einde naar insecten te zoeken en de hazen en konijnen hadden zóó'n honger, dat, wie een onomheind groentetuintje had, er

zeker van kon zijn, dat zij er 's nachts, ja zelfs op den dag inkwamen. Velen sneden hun kool maar af en hingen ze op zolder of in den kelder op, liever dan hun moeite beloond te zien met het verlies van alles. Zelfs de korhoenders, anders zoo schuw, drongen tot bij de huizen door, om met de kippen op de boerderijen te eten.

Nacht op nacht was Janus in het veld en Wim brandde van verlangen om hem eens op zoo'n tochtje te vergezellen, maar hij kon daartoe geen vergunning bekomen van zijn moeder noch van zijn oom, en Janus zelf durfde hem, zonder toestemming van den overste, niet medenemen.

Maar dat stroopen liet Wim rust noch duur en eindelijk besloot hij, het kostte wat het wilde, met Janus mede te gaan, en van dat oogenblik af zón hij op eene gelegenheid om ongemerkt weg te komen. Hij wilde dan Janus volgen en op korten afstand van hem dezen gadeslaan.

Op zekeren avond was de familie vroeger dan gewoonlijk te bed gegaan. Gewoonlijk lag het geheele gezin omstreeks half elf reeds te bed, want buiten geldt het vroeg op en vroeg te bed. De jongens stonden om half tien op en gingen naar hun slaapkamer, die zij met hun drieën deelden. Natuurlijk lagen zij dan dikwijls nog een poosje te praten, maar aangezien om zes uur de bel voor de meid reeds luidde, werden zij dan gewoonlijk ook wakker, zoodat zij niet zoo lang wakker lagen als vroeger te Helder, waar zij veel later opstonden.

Op dien avond nu keek Wim naar buiten en zag dat het prachtig weer was. De dikke laag sneeuw, die den grond bedekte, weerkaatste het licht van de maan, die aan een bewolkten hemel prijkte en die het eene oogenblik het landschap in fel wit licht deed glanzen, om het een oogenblik later in diepe duisternis te dompelen. De reusachtige beuken, eiken en acacia's boden een fraai gezicht met hunne met sneeuw beladen takken en de dicht ineengegrooide peren- en appelboomen geleken zilveren bloemruikers van reusachtige afmetingen.

Wat een mooie avond om te stroopen, dacht Wim.

Hij wist, dat Janus omstreeks elf uur uitging, want hij had het hem verteld, dat hij vannacht wat voorraad wilde opdoen voor een paar zieken in het dorp. Hij wist ook waarheen hij zou gaan, daarachter het dorp bij Jansen, een armen tobbert, die met het fokken van tamme konijnen een broodje verdiende. Ten einde gedurende den winter het noodige voedsel voor die dieren te hebben, had hij op een tamelijk groot stuk land kool geplant en nu liep hij gevaar dat de hazen alles opaten. Janus had hem beloofd dien nacht even aan te komen en bij voorbaat had het boertje het geweer van Janus medegenomen, dan behoefde Janus niet met het geweer door het dorp te loopen, wat altijd gevaar kon opleveren.

Als hij nu eens weg kon komen, dacht Wim, het was niet ver af en hij kon ongemerkt wel bij Jansen komen, als hij over het kerkhof ging, dat was tevens

de kortste weg. Thans, nu oom ook vroeg te bedging, was het de beste gelegenheid.

Hein begon te praten, maar Wim zeide, dat hij slaap had en de anderen hielden kort daarna op met hun gesprek.

Wim bleef onbeweeglijk luisteren naar elk geluid dat hij in huis hoorde. Hij hoorde de meiden naar boven gaan, lachend en pratend. Kort daarna hoorde hij, hoe Ma hare kamer opzocht en toen tante. De overste deed het ganglicht uit en hij sloot de deur, zooals altijd, op den boom.

Hoe zou hij het aanleggen om er uit te komen zonder dat Hein of Gerard wakker werden, zonder dat oom iets hoorde of Ma in de kamer daarnaast? Als hij de ramen opendeed, kon hij de blinden gemakkelijk openen en er uit te springen was ook niets waard: het gekste was ramen en blinden dicht te doen en toch niet te sluiten. Dit laatste kon hij van buiten niet en het moest niet ook, daar hij langs denzelfden weg weer terug moest. Eindelijk besloot hij de ramen zoo nauw mogelijk aan te halen en de blinden zachtjes toe te duwen. Deze sloten zoo precies, dat hij dikwijls zijn zakmes tusschen de naad had moeten steken om er een 'neindje open te kunnen krijgen. Indien hij buiten een paar steenen in het kozijn lag, konden zij niet opengaan; hij herinnerde zich een paar steenen bij de stallen te hebben gezien, die zou hij halen.

Hij luisterde: het bleef stil in huis. De klok sloeg half elf en Hein en Gerard schenen te slapen. Hij

richtte zich op en hoorde hen duidelijk snorken.

Nu of nooit, dacht Wim en behoedzaam stond hij op. Voor de leus schonk hij zich nogal hardhandig een glas water in, maar ofschoon hij opzettelijk tegen de waschkom rammelde, werd geen der beide slapers wakker.

Snel kleedde hij zich, opende toen zacht, zeer zacht raam en blinden en wipte er uit. Voorzichtig, net zooals hij het bedacht had, haalde hij de ramen toe en duwde de blinden aan. Zij stonden nu vrij goed vast, maar toch haalde hij de steenen aan den stal en legde die op het kozijn.

Wolf, die terstond uit zijn hok was gekomen, begroette Wim, maar deze legde hem snel het zwijgen op, en toen de hond hem wilde volgen, beval hij hem in zijn hok te gaan.

HOOFDSTUK XXXI.

Voorzichtig maar snel liep Wim den moestuin en het bosch door, toen tusschen de akkers op de kerk toe. Het hek van het kerkhof stond open en hij had dus hier geen moeielijkheid. Daar achter het kerkhof lag de woning van Jansen en links daarvan zijn koolveld, dat zich tot aan den grooten weg naar Arnhem uitstreckte. Hij moest dus het geheele kerkhof over om dan daarachter door de heg te kruipen en zoo bij Jansen te komen.

Toen hij op het kerkhof was gekomen, ging de maan juist schuil achter de wolken en Wim bleef staan om te wachten tot het weer wat lichter zou worden.

Opeens echter hoorde hij tot zijn schrik schreden en stemmen, wel fluisterend en gedempt, maar hij hoorde het duidelijk. Uit vrees door den een of ander hier ontdekt te worden, bukte hij en kroop onder de dicht bij den grond overhangende takken van een ouden den, die vlak bij den ingang van het kerkhof stond.

Toen hij daar veilig zat en zich overtuigd had, dat hij hier onmogelijk bemerkt kon worden, hield hij zich doodstil.

Het is zeker de nachtwaker, die zijn ronde doet, dacht Wim, over een paar minuten zijn zij voorbij en dan kruip ik langs de heg naar achter.

Het gemompel, dat nu en dan afgebroken werd, kwam nader en op de hard bevroren sneeuw kraakten de voetstappen met een eigenaardig piepend geluid.

— Ik denk toch, dat ik het stroopen maar in den steek laat, mompelde Wim, die langzamerhand koud begon te worden, ik ga naar huis, hoor.

Het berouw begon zich te doen gevoelen; hij begon te rillen en kreeg een stijf gevoel in de beenen.

— Ik wou, dat ze maar wat opschoten, dat ik weg kon, mompelde hij, toen de mannen nog maar niet voor den dag kwamen, ongeduldig; en bijna had hij zijn hoofd onder de beschermende takken uitgestoken, waardoor men hem ongetwijfeld bemerkt zou hebben, toen twee mannen het hek van het kerkhof binnentraden.

— Wat nu? zei de een.

— We moeten het kerkhof over, zei de andere. En Wim herkende de stem van den veldwachter.

— Een griezelige boel bij middernacht over zoo'n kerkhof, zeide de andere.

— Ja, brigadier, zeg dat wel, zei de veldwachter.

— Loop heen, kerel, denk je dan dat ik het meen? lachte de brigadier zacht, wat kan mij dat

kerkhof schelen. De dooden stroopen niet, maar de levenden en daarom is 't me te doen.

— Je krijgt hem toch niet, zei de veldwachter.

— Dat zullen we zien, zei de brigadier. Vooruit, jij links en ik rechts. We kruipen door de heg dan kunnen we ineens toeschieten en we sluipen zoo dicht mogelijk bij. Op de witte sneeuw ziet hij ons niet zoo licht.

Wim hield den adem in.

— Ben je wel zeker van je zaak? vroeg de brigadier.

— Of ik, zei de veldwachter. Ik heb zelf gezien, dat Jansen van middag zijn geweer op den kruiwagen had, onder hout verborgen. Ik zag het heel goed, maar ik hield mij natuurlijk van den domme. Sedert kort pas ben ik er achter gekomen, dat hij altijd zijn buks vooruit laat halen. Daarom tref je hem nooit daarmee aan, en . . . .

De rest ging voor Wim verloren, want de mannen spraken zacht op gedempten toon, maar hij had genoeg gehoord. Dat gold Janus, *dat* begreep hij maar al te goed. De brigadier van de veldwacht en de veldwachter loerden op Janus en de eerste was er opzettelijk voor overgekomen.

Als versuft bleef hij op zijne plaats, nog toen de veldwachters zich reeds verwijderd hadden. Hij hoorde, hoe zij zich door de heg wrongen en toen schoot het hem opeens te binnen: Janus moest gewaarschuwd worden.

Weg was het plan om onverwijld naar huis te

gaan. Janus moest gewaarschuwd worden. Maar hoe?

Hij dacht nog een oogenblik na.

Als hij het dorp doorliep, het kerkhof latende liggen, dan kon hij langs een omweg bij de woning van Jansen komen en Janus waarschuwen, maar het was een lange weg, daar hij het dorp geheel door moest en dan nog een eind er buiten een landweg opzoeken. Maar er bleef geen andere keus over, want over of langs het kerkhof kon hij nu niet gaan, nu de veldwachters daarachter op den loer lagen.

Wim was verstijfd van koude, toen hij opstond en onder den boom uitkroop. Behoedzaam sloop hij het hek uit en liep heel, heel zacht naar de overzijde van den weg, waar een sloot was, die nogal laag lag. Daarin liet hij zich behendig zakken en kwam op het ijs terecht. Deze sloot volgde hij, tot hij de eerste huizen van het dorp had bereikt.

Het dorp was als het ware uitgestorven. Niets deed zich hooren dan het geblaf van honden, die hem hoorden of roken, hoe zacht hij ook liep, en in deze onverkwikkelijke eenzaamheid durfde Wim bijna geen adem te halen, durfde hij zijne voeten haast niet neer te zetten. Opzettelijk liep hij op den berm van den weg, waar de sneeuw nog weinig belooopen was, om des te minder gerucht te maken. Hij vreesde elk oogenblik den een of anderen te ontmoeten, die hem zou herkennen en aanspreken, want iedereen zou begrijpen, dat hij op dit uur hier niet mocht zijn. De kraag van zijn jas, die nog nooit

was opgeweest, had hij nu opgezet, zijn pet diep in de oogen getrokken en zoo liep hij voort. En daarbij pijnigde hem de angst, dat hij niet op een flinken draf durfde te gaan, dat hij te laat zou komen om Janus te waarschuwen en dat hij elk oogenblik een schot kon hooren vallen.

Goddank, daar was eindelijk het einde van het dorp. Hij kroop onder den tolboom door en toen, toen zette hij het op een loopen.

Wim stond bekend voor een goed looper, maar in welk een korten tijd hij in dien nacht dien afstand tot de woning van Jansen had afgelegd, dat begreep hij eerst later. Gelukkig dat het land, waar hij dwars over gegaan was om den weg te bekorten, zoo hard bevroren was, anders zou hij er moeilijker doorgekomen zijn.

Met een vaart kwam hij het erf van Jansen opstuiven, met zoo'n vaart en zoo plotseling, dat Janus en Jansen, die samen in het bleekveld op den loer lagen, opsprongen en een kreet van schrik lieten hooren.

— Wat is dat? vroeg Janus, op den knaap toespringend.

Hijgend stond Wim voor hem en kon in het eerst geen woord uitbrengen.

— Heere God, riep Jansen, het is de jonker!

— Wat is er gebeurd? vroeg Janus, verbleekend en niets anders denkend dan dat er op *Insulinde* een ongeluk was gebeurd.

— De veldwachters! bracht Wim eindelijk met

moeite uit, dáár, bij het kerkhof liggen zij op den loer.

— Wat? Is het dat! riep Janus verbaasd uit. Kom, Jansen, in huis, snel, en de luiken dicht. Vooruit, jonker!

Hij duwde Wim de deur in van de schamele woning, Jansen sloot de luiken snel en de deur ook en toen wees Janus Wim een stoel aan.

— Vertel nu eens op, zei Janus; want ik begrijp er geen steek van.

HOOFDSTUK XXXII.

En Wim biechtte eerlijk zijn kwaad op en het avontuur, dat er het gevolg van was geweest.

Toen hij gedaan had, keek Janus Jansen aan en barstte in een schaterlach uit.

— Wat zullen die twee daar vannacht lang op Janus moeten wachten! riep hij schaterend uit. Wel, wel, hij is onbetaalbaar! Als ik denk, hoe ze daar in de sneeuw zitten te bibberen om op Janus te wachten, wel, man, dan is het om te gieren en dat terwijl Janus lekker in zijn bed ligt.

Wim, die onder den invloed van de warmte in het kleine vertrek, waar een groot vuur van houtblokken en heiplaggen brandde, en ook door de verwarming van een kom koffie, weder tot zichzelf was gekomen, lachte nu ook.

— Maar dat neemt niet weg, dat je een aardig stukje hebt uitgehaald, jonker, zei Janus. Het is nu gelukkig afgeloopen en alles is ten beste gekeerd en, . . . hm . . . je hebt me allemachtig veel plezier gedaan,

zie-je, om me te waarschuwen, maar . . . heere mensch, als ze nu maar thuis niet ontdekt hebben, dat je uit ben gegaan. Kom, laten we maar vlug opstappen, want ik zal niet gerust zijn voor je weer veilig binnen ben.

Maar ofschoon Janus zoo sprak, was hij in zijn hart trotsch op den jongen, doch hij begreep, dat hij dat niet zoo mocht laten merken.

Hij nam spoedig afscheid van Jansen en sloeg met flinken stap een naderen weg in tusschen akkers door, welken Wim niet kende en waardoor zij vlak bij Insulinde uitkwamen. Alles was gelukkig rustig en Janus hielp Wim met de meeste behoedzaamheid weer in het raam, duwde de blinden aan, opdat Wim die zou kunnen sluiten en grinnekend begaf Janus zich naar zijne woning, onder voortdurende pret over de poets, welke den veldwachter gebakken was. En wanneer er iemand bij hem ware geweest dien nacht, dan zou hij Janus nog in bed hebben kunnen hooren lachen, terwijl hij diep onder de dekens kruipend de opmerking maakte, dat het toch een koude nacht was om in de sneeuw te zitten wachten op iemand, die lekker onder de wol lag.

Een geheel andere gewaarwording ondervond Wim.

Nauwelijks was hij binnen en had blinden en ramen gesloten, of opeens voelde hij zich bij den keel gepakt; twee handen sloten zich om zijn hals en een hem welbekende stem, die van Hein, beet hem in het oor: — Als je je verweert, worg ik je!

— Ger, Wim, wordt eens wakker! riep hij toen.

Gerard ontwaakte en sprong terstond het bed uit.

— Wat is er, vroeg hij, opmerkzaam gemaakt op het gestommel bij het raam.

— Help mij eens, ik heb een inbreker beet! riep Hein, die moeite had Wim te houden, welke zich natuurlijk heftig verweerde.

Het eerste wat Gerard deed, was snel een lucifer aan te strijken en de kaars aan te steken, toen sprong hij op de worstelenden toe en greep Wim bij den kraag van zijn jas.

— Laat nu maar los en roep Oom, zei Gerard.

Hein liet los en keek naar den inbreker, die op den grond lag en wien Gerard de knie op de borst had gezet.

— Dat zou ik niet doen, Hein, zei Wim, want.... ik ben het.... beroerde kerel.... je had me haast geworgd.

— God in den hemel, ben jij het! riep Gerard uit, Wim loslatend.

— Wim! riep Hein uit.

Beiden keken zóó verbaasd, dat Wim het bijna uitproestte.

— Stil, zei hij, ik zal je alles vertellen. Blaas die kaars uit en kruip in bed.

— Is het raam goed gesloten? vroeg Hein nu.

— Ja en de blinden ook, zei Wim, drommels Hein, wat heb je me geknepen.

Hein lachte.

— Maar waar kom je dan toch vandaan? riep

Gerard uit, die een beetje zenuwachtig was geworden en nu boos werd.

— Stil toch! Moeten Ma of oom het hooren en hier komen? Ik ben mee geweest op stroopen uit, maar wacht nu tot ik mij uitgekleet heb en blaas die kaars uit. Ik zal je alles dadelijk vertellen, maar jelui verklappen niets, hoor!

— Je was 't anders wel waard, mompelde Gerard.

— Nou, lachte Hein, hij heeft al genoeg gehad. Je moet begrijpen, dat ik wakker word door het maanlicht, dat in de kamer schijnt en ik denk: wat drommel, ik weet toch sekuur, dat wij de blinden en de ramen van avond gesloten hebben. Te gelijk zie ik waarachtig, dat de ramen opengaan en dat er iemand binnenkomt. Ik denk natuurlijk niet anders dan dat het een inbreker is, en daar mij niet veel tijd overschoot om te denken hoe ik het aan zou leggen, stapte ik er uit, net toen jij me je rug had toegedraaid en iets zeide tegen iemand daarbuiten, iets wat mij nog meer versterkte in de meening, dat er ingebroken werd. Met wien praatte je dan?

— Met Janus, zei Wim.

— O, zei Hein, nu, en toen dacht ik, als ik hem stevig hij zijn nek pak en Gerard wek om oom te roepen, zal ik hem misschien wel zoolang vast kunnen houden. Toen ik zag, dat hij de blinden sloot, dacht ik: laat ik nog even wachten tot hij klaar is, dan kan zijn vrind buiten hem niet te hulp komen, als hij soms wat hoort.

— Ik ben er dankbaar voor dat je alles zoo stil hebt gedaan, zei Wim; want verbeeld je dat je geschreeuwd had en oom of Ma wakker waren geworden, dan zou er wat voor mij opzitten.

Intusschen was Wim in bed gekropen en vertelde nu den jongens, wat er voorgevallen was, in geuren en kleuren.

— Dat is dan wel goed afgeloopen, zei Hein. Ook leuk dat jij net die veldwachters moest beluisteren. Nou, omdat je Janus gewaarschuwd hebt, zal ik maar zoo edelmoedig zijn het je te vergeven.

— Ja, voor Janus doet het mij ook genoeg, zei Gerard.

— Maar geen woord erover, hoor, zei Wim nogmaals.

— Ben je dwaas, zei Hein. Wie verraadt er zijn kameraad!

— Dat spreekt, zei Gerard. Maar laten we nu gaan slapen.

— Mij goed, zei Hein, wel te ruste.

— Wel te ruste, zei Wim, maar zeg, Hein, op een anderen keer kan je wel wat zachter knijpen, hoor. Ik wed dat ik morgen blauwe plekken heb.

Een kwartier later was alles weder in diepe rust, en de beide veldwachters, verkleumd van de koude, hadden ten slotte de boerderij van Jansen bekropen en ziende, dat er niets aan de hand was, waren zij erg uit hun humeur omstreeks twee uren tehuis gekomen, de een den ander verwijtend, dat hij zich om den tuin had laten leiden.

HOOFDSTUK XXXIII.

De winter ging buiten sneller om dan de jongens ooit gedacht hadden. Daar de wegen gedurende dat seizoen meestal slecht begaanbaar waren, had mevrouw Van Galen voor die maanden voor de jongens een abonnement op den locaaltrein genomen en de jongens gingen nu des morgens omstreeks acht uur met den trein naar Apeldoorn en kwamen omstreeks zes uur 's avonds op dezelfde wijze terug. Tusschen den middag aten zij in het instituut de medegenomen boterhammen op, waarbij zij een glas melk kregen en bleven als het slecht weer was tehuis, terwijl zij bij goed weer een wandeling gingen maken.

Het moest al heel slecht weer zijn als zij tehuis bleven en hun ergste vijand was de regen, die alles doornat maakte en de wegen en paden glibberig en glad.

Op een morgen in de maand April, dat zij in een der coupées tweede klasse waren gestapt, kwam

er een heer binnen, die opgewekt groette en bij hen plaats nam.

Wim lette niet erg op dien heer, ofschoon hij, evenals de anderen, zijn groet beleefd beantwoordde, want hij zat verdiept in de lectuur van zijn boeken. Dat was zijn *gewone* doen, want als hij des avonds zijn schriftelijk werk af had, leerde hij het andere slechts zeer oppervlakkig en was het dan des morgens nagenoeg geheel vergeten. De twintig minuten sporen kwamen hem dan goed te pas, om in een hoekje van de coupée gedoken zijn lessen te leeren. Gerard en Hein hadden hem daarmede al dikwijls geplaagd en hem aangeraden toch op te passen, maar het hielp niet veel. Dikwijls was daarvan het gevolg, dat hij tusschen den middag niet uitmocht en zijn schade moest inhalen. Gerard en Hein gingen dan alleen uit. Een ander gevolg was, dat Wim dikwijls strafwerk mede naar huis kreeg en dan 's avonds zóóveel te doen had, dat hij ternauwernood klaar kon komen. Dan moest hij des morgens in den trein weer zitten leeren.

De heer, die met Gerard en Hein een gesprek had aangeknoopt over de school, was al spoedig met de jongens op den besten voet en zij hadden hem, met hunne gewone oprechtheid, verteld wat zij wenschten te worden.

— Zoo, zoo, advokaat, een mooi vak, zeide de heer, en ambtenaar bij het boschwezen op Java ook. Ik dacht eigenlijk te hooren dat jelui voor Willemsoord of Alkmaar bestemd waren; dat is

indertijd *mijn* ideaal geweest, maar ik heb het niet kunnen bereiken.

En hij loosde een zucht.

— Neen, wij niet, zei Hein, *hij* is daarvoor bestemd, op Wim wijzend.

— Voor Willemsoord? vroeg de heer levendig.

— Ja, zei Hein.

Wim's aandacht werd nu getrokken. Hij keek uit zijn boek op en nam den heer wat nauwkeuriger op.

— Zoo, zeide de heer, de les niet geleerd?

Wim bloosde, en keek weer in zijn boek.

— Zoo ging het mij, helaas ook, zeide de heer, en *daaraan* heb ik het te danken dat ik nu hier zit, inplaats van op een mooi schip de wereld rond te trekken en de eer van onze vlag te helpen ophouden.

En daar de jongens hem nieuwsgierig aankeken, zeide hij:

— Ja, ik was in mijn tijd net zoo'n gastje als jelui. Ik durfde alles en ik kon alles ook *als ik maar wilde*, maar mijn ongeluk was, dat ik maar steeds dacht: „och, ik kom er wel.” Mijn vader had fortuin genoeg om mij goed te laten leeren en daar ik, van dat ik een kleine jongen was af, al lust had gehad om zeeofficier te worden, werd er besloten dat ik naar Willemsoord zou gaan.

— Nu, ik wilde niets liever, en daar mijn vader mij aanvankelijk voor den handel had bestemd, was ik er hem recht dankbaar voor dat hij het toestond. Mijne moeder had daartoe veel bijgedragen; want

ik wist, dat het haar veel moeite had gekost het zóóver te brengen om mijn vader van gedachten te doen veranderen. Toen het dan ook beslist was, herinner ik mij nog heel goed hoe zij mij toevoegde: „Nu, Wim, nu ligt het geheel aan je zelf of je het wordt.”

— Nu, ik leerde aanvankelijk goed, want ik kon het wel, als ik maar wilde, maar na eenigen tijd begon het slabakken weer. Telkens had ik mijn werk niet af, voortdurend moest ik des morgens vroeg opstaan, om hetgeen ik 's avonds niet had gedaan af te maken, en dan kreeg ik strafwerk. Enfin, jelui weten hoe dat gaat. Toen het tijd werd voor het toelatingsexamen, zeide dan ook de instituteur, dat ik niet op kon gaan, want dat ik er niet kon komen.

— Maar ik werkte op mijne moeder en ik dreef het door, dat ik toch op zou gaan; want ik was al niet jong meer en het was het laatste jaar dat ik op kon gaan. Nu werkte ik wel, ja zelfs zóó, dat mijne goede moeder vreesde, dat ik er ziek van zou worden. Maar het was al te laat, ik kon in dien korten tijd de schade niet meer inhalen en... ik zakte.

Hij zweeg een oogenblik en keek met een trek van droefheid en half van boosheid het raampje uit.

— Daar lagen al mijne verwachtingen in duigen, vervolgde hij, en het hielp geen lor of ik nu al harder had willen werken. Als ik nog een jaartje had gehad, dan zou ik zoo geblokt hebben, dat ik nummer één

had gehaald. Maar ik was te oud voor zee-officier zoowel als voor cadet en ik kon er naar fluiten.

— Wel, jongens, ik wil het je wel bekennen, dat ik huilde van spijt en ik trok het mij dan ook zóó aan, dat ik er ziek van werd. „Zenuwkoorts,” zeide de dokter, „een gevolg van zijn afwijzen; de jongen heeft het zich te erg aangetrokken.”

— Nu, mijne goede moeder paste mij op, zooals alleen een moeder dat kan en ik herstelde weer; want ik had een sterk gestel, maar toen ik beter was, kreeg mijn goede moeder het en... ja, *dat was het ergste*; die herstelde niet....

Hij zweeg en de jongens, geheel onder den indruk van dit verhaal, keken zwijgend voor zich.

De trein liet een schrill gefluit hooren en begon langzamer te rijden.

— Beekbergen, zeide de reiziger, ziezoo, ik ben er!

En opstaande zeide hij, zich tot de jongens wendend:

— En daaraan heb ik het te danken, dat mijn geheele leven verwoest is en dat ik op zoo'n doodschenest van een dorp mij zit te vervelen, als eigenaar van een kleine papierfabriek.

— En.... voegde hij er bij.... had ik daarbij nog maar niet het bewustzijn, dat ik mijn goede moeder in het graf heb gebracht, dan ware het nog door te komen, ofschoon 't een gruwelijk vervelend en onnut bestaan is, want ze kunnen op de fabriek best buiten mij. Een plantenleven is het, jongens, een plantenleven, eten en drinken en slapen, daarmee uit.... bonjour jongens, bonjour, als jelui dien

kant uitkomen, te Loenen, kom mij dan maar eens opzoeken . . . alle afleiding is mij welkom, bonjour!

Hij sprong op het perron en verdween achter het kleine station.

Stil zaten de jongens daar. Hein keek tersluiks naar Gerard en deze keek naar Wim, die over zijn boek door het raampje voor zich naar de machine keek, zonder iets te zien.

Toen eenige minuten later de trein Apeldoorn had bereikt, had niemand nog een woord gesproken en zwijgend legden zij ook den korten afstand naar het instituut af.

HOOFDSTUK XXXIV.

Geen van de jongens had een woord over deze ontmoeting gesproken, maar den volgenden Zondag kwamen zij bij hunne wandeling toevallig in den omtrek van de fabriek van den heer Dewald, en herinnerden zich zijne uitnoodiging, want, ofschoon de heer zijn naam niet genoemd had, was het niet moeielijk geweest uit te vinden wie hij was.

De heer Dewald, die een goede veertiger was, zat in de veranda voor zijne woning en las en rookte. Toen hij opkijkend de jongens bemerkte, stond hij terstond op.

— Ha ha, de drie vrienden! riep hij uit, bonjour, jongelui, komen jelui mij eens opzoeken? Daar doet ge wel aan. Zoo, hoe gaat het? kom binnen!

De jongens zetten zich in de veranda neer en de heer Dewald begon druk te praten, nadat hij hun een glas lekker bier had gepresenteerd. Het boek, waarin hij had zitten lezen, was een der werken van Van Rees uit onze koloniale geschiedenis; het was

duidelijk, dat hij het niet voor de eerste maal las, want het hing uit den band en zag er nogal gehanteerd uit.

— Ik heb ze allen. Jelui kent ze zeker wel, die werken van Van Rees, de „Herinneringen van een Indisch officier” enz. Ja, boeken heb ik genoeg; dat is ook alles wat je voor je geld kan genieten. Ik ben een goede klant van Bolle en Gebrs. Cohen. Ga maar eens mede.

Hij ging hen voor in de kamer, die op de veranda uitkwam en toonde hun daar boekenkasten vol romantische lectuur. Marryat, Cooper, Mayne Raid, Hoffmann, Gerstacker, Gabriël Ferrie, Verne, Francis Weyman, Dumas, Ponson du Terrail, Van Balen, zij allen stonden daar netjes gerangschikt naar de schrijvers. De meesten waren compleet.

— Doet u niets anders dan lezen? vroeg Gerard onwillekeurig.

— Ach, wat zou men anders doen, jongeheer? Kijk, dit is een leventje als in een tredmolen. Om je daarvan een voorbeeld te geven. Ik sta 's morgens, winter en zomer, om zeven uur op. Wat zou ik vroeger op doen? Des winters blijf ik soms wel wat langer liggen, dan komt de dag éér om. Ik ontbijt op mijn doode gemak, gebruik om één uur mijn tweede ontbijt en niet zooals allen hier het middageten, eet om vijf uur en dan, ik zeg je de zuivere waarheid, dan ben ik blij, dat de dag weer zóóver om is. Mijn vrouw, die nu naar de kerk is, en ik kijken elkaar aan uit verveling. Er is hier niets dat

je eenige afleiding kan bezorgen; menschen van mijn stand zijn er niet en zoo is er zelfs geen conversatie. Ik lees dus maar om den tijd te dooden. De lange winteravonden zijn het ergst. Als wij dan, na de thee, de courant hebben gelezen, die om acht uur komt, stappen wij om negen uur maar in bed. Des zomers is het nog de beste tijd, dan heb ik in den tuin wat te doen.

De jongens keken een poosje in eenige boeken, welke zij niet kenden, bezichtigden de fabriek en den tuin, de kippen en het varken, de koe en het paard en namen toen afscheid, van den gullen gastheer, die nog een eind met hen opwandelde en hen onderweg op taartjes tracteerde, in den eenigen bakkerswinkel welke in het dorpje bestond.

In gedachten verdiept wandelden de jongens naar huis, en al verdreven weldra andere voorvallen de gedachte aan den heer Dewald, toch was er veel van blijven hangen.

Vooraf Wim was na die kennismaking in den trein reeds erg veranderd. Hij werkte flink; er kwam geen strafwerk meer en het duurde niet lang of hij zat des morgens in de coupé met Gerard en Hein te praten en te lachen en had niet noodig zijn boeken altijd in te zien, kortom hij *werkte*. En dat de ontmoeting met den heer Dewald daarvan de oorzaak was, dat leed geen twijfel; want menigmaal begon hij zelf over hem te praten.

Op zekeren Zaterdagavond werden onze vrienden verrast door een bode, die een briefje bracht van

den heer Dewald, de uitnoodiging behelzende om den volgenden dag bij hem te komen koffiedrinken. Hij had hun gewichtig nieuws mede te deelen, schreef hij, en zij moesten niet weigeren, want daarmede zouden zijne jonge vrienden hem veel verdriet doen.

In de hoogste mate verrast, keken de jongens elkander aan, en nu moest er natuurlijk verteld worden wie die mijnheer Dewald was en hoe zij met hem in kennis gekomen waren. Het einde van de beraadslaging was, dat Ma het goed vond, want de overste kende den heer Dewald als een hoogst respectabel man en de bode vertrok met de belofte dat de jongens gaarne zoude komen.

Natuurlijk liep den geheelen avond het gesprek over hetgeen de heer Dewald toch wel aan de hand mocht hebben, maar de verrassing werd nog grooter, toen den volgenden morgen, omstreeks elf uur, het wagentje van dien heer het buiten op reed en de boodschap kwam of de jonkers medegingen. In ergvroolijke stemming stapten zij in en waren binnen een half uurtje bij hun vaderlijken vriend aangeland, die hen terstond uitnoodigde, alvast aan de welvoorzene tafel plaats te nemen. Mevrouw Dewald was naar Arnhem voor zaken, zeide de heer Dewald geheimzinnig en toen kwam de groote verrassing.

— Ik ga hier vandaan, jongelui, ja, ja, kijk maar niet zoo verwonderd, ik ga naar een stad, naar Arnhem.

— Hoe komt dat zoo ineens? was de algemeene uitroep.

— Wel, ik ben, door de kennismaking met jelui, op dat idee gekomen. Ik zei tot mijne goede vrouw: Hoor eens moeder, moeten wij ons leven nu zoo voortslepen? Je weet ik ben pas even in de veertig en jij bent nog vijf jaar jonger. Laten wij er een eind aan maken, en de rest toch ergens anders doorbrengen. En toen ben ik eens naar Arnhem gegaan en heb met een goeden vriend daar gesproken, en die zei dat ik gelijk had.

— En de fabriek dan? vroeg Gerard.

— O, geen nood, ik heb een meesterknecht, die toch reeds lang alles doet. Die man is zoo oud als ik, en is zijn geheele leven in het vak geweest, die wordt nu directeur en komt hier wonen en wij gaan naar Arnhem. Of ik mijn inkomsten hier verteer of dáár, dat komt op hetzelfde neer. Ik begrijp eigenlijk niet dat ik daarop al niet lang ben gekomen.

— U hebt groot gelijk, zei Gerard.

— Ik wed, dat u daar geheel opleeft, merkte Hein aan. Het doet mij werkelijk genoegen.

— Ja, zei Wim, mij ook. En misschien vindt u daar nog wel een of andere bezigheid naar uw zin.

— *Dat is het juist*, wat den doorslag heeft gegeven! riep de heer Dewald, met een vroolijk gezicht uit. Wat denken jelui dat ik daar word?

— Hoe kunnen wij dat raden, zei Wim.

— Zeg u het maar, zei Hein.

— Ik geef het op, sprak Gerard.

De heer Dewald keek met zegevierende oogen de jongens aan en zeide toen, met iets plechtigs:

— *Ik word daár officier van de schutterij.*

— Wat?

Deze kreet klonk van aller lippen.

— Ja, alles is voorbereid. Ik ga terstond als vrijwilliger bij de schutterij en ga mij dag aan dag oefenen. Zoodra ik dan voldoende op de hoogte ben, word ik snel bevorderd, zoodat ik binnen een jaar luitenant ben. Ik kan het dan nog tot kapitein brengen.

De jongens waren verrast en lieten dat duidelijk merken. Om hem waren zij verheugd over deze uitkomst, maar toen zij na een overvloedig tweede ontbijt te hebben genoten, van den gullen gastheer afscheid namen en naar *Insulinde* wandelden, kwam bij ieder hunner een gevoel van medelijden met den heer Dewald, die eenmaal gehoopt had met eere genoemd te zullen worden in de geschiedboeken van Nederland, die gehoopt had te zullen uitblinken onder de dappere negentiende-eeuwers te land en ter zee, en die nu, als zijn hoogste geluk een officiersplaats bij de schutterij beschouwde, een militaire organisatie, welke door hare volkomen nutteloosheid dreigt uit te sterven.

Voor al op Wim had het verrassende nieuws van den heer Dewald een zoodanigen indruk gemaakt, dat hij voortaan dubbel hard werkte, opdat een dergelijk lot ook hem niet zou treffen.

HOOFDSTUK XXXV.

De zomer kwam in het land en „*Insulinde*” huldde zich opnieuw in groen en bloementooi. Het uitgestrekte buiten vertoonde bijna één reusachtigen ruiker van bloesems en bloemen. Het heerlijke gezang der nachtegalen weerklonk weer uit het bosch, de lijsters en wielewalen floten daartusschen door en het gezang dezer wilde, vrije zangers vermengde zich met het gezang in Gerards volière.

Maar de vogels zagen Gerard minder dan anders en Hein's tuingereedschap werd ook niet meer zoo druk gebruikt, want de jongens hadden het te druk om voor hun toelatingsexamen te werken. De Zondagen wisten zij echter vrij te houden; zij wisten dat mevrouw Van Galen daaraan veel hechtte en sinds mevrouw hen een paar malen had verrast met des Zondags een uitstapje te maken naar eene mooie streek van het land of eene groote stad, zorgden zij er voor, hun werk des Zaterdag af te hebben, om voor het mogelijke geval dat Ma eens uit wilde, mede te kunnen.

Deze maatregel werkte uitstekend. Zoo'n tochtje per spoor en dan het verblijf, bijna den geheelen dag, in eene geheel vreemde stad of in een vreemde streek, bracht allerlei belangwekkends mede. Mevrouw Van Galen zorgde er steeds voor een gids voor de stad of de streek te hebben en dan werden alle bezienswaardigheden bezocht en bekeken. Men lunchte en dineerde in eene restauratie of in hotels of landelijke logementen, en keerde tegen den avond terug, onder de algemeen gaarne afgelegde verklaring, dat men genoten had. Op deze wijze leerden onze drie vrienden op verrassend snelle en daarbij goede manier de kaart van het land kennen en deden eene mate van kennis op, die niet gering te achten was en welke hen in hun volgend leven goed te pas kwam. Dat Elsje bij deze uitstapjes steeds van de partij was, behoeft nauwelijks gezegd.

Intusschen naderde de tijd, dat de jongens hun toelatings-examens zouden doen, een tijd door mevrouw met vrees en beven te gemoet gezien. Hoe dikwijls zij zoo in den loop van het gesprek met Elsje haar vrees te kennen gaf, dat niet alle drie er zouden komen, is niet te beschrijven; want hoewel mevrouw natuurlijk het meest voor Wim vreesde, kon zij omtrent Gerard en Hein ook hare zorg niet altijd onderdrukken. Hein vond zij dat te onverschillig was, en, zooals de overste het noemde, al te „leuk” was. Zij kon dat zelfvertrouwen van haar neefje niet goed begrijpen. Over Gerard had zij de minste zorg. Hij wilde het toelatingsexamen doen

voor eene hoogere klasse van het gymnasium dan aanvankelijk het plan was geweest en was daarvan niet af te brengen. Mevrouw hield, zooals zij tot Elsje zeide, haar hart vast, dat hij nu zoo teleurgesteld zou zijn als hij slechts voor eene lagere klasse kon slagen.

Maar Elsje, die zich al dikwijls zoo flink had getoond, wist mevrouw steeds moed in te spreken. Door haar omgang met de jongens was zij met hunne karakters zoo vertrouwd geraakt, dat zij geloofde dat mevrouw volkomen gerust kon zijn. Wat Gerard betrof, daarvoor stond zij in; die was zóó knap, zóó knap; die blokte zóó; het zat er bij hem zóó muurvast in, pleitte zij, dat mevrouw, als zij onder dat pleiten Elsje's verhoogde kleur bespeurde, niet kon laten te glimlachen en haar met komieke afkeuring hoofdschuddend aankeek. En Hein, nu die leukert bezat zooveel zelfvertrouwen en zooveel gevatheid, die behield altijd zijn tegenwoordigheid van geest zóó, dat mevrouw omtrent hem niet bevreesd behoefde te zijn. Wat Wim betreft, tante moest toch ook zeker wel bekennen dat hij veel veranderd was sinds het laatste half jaar, Wat werkte hij niet flink, tegenwoordig.

— Jawel, jawel, maar er zijn zoo weinig plaatsen bij zoo'n groot aantal sollicitanten, merkte mevrouw dan aan.

— Welnu, hij kan immers nog eens terugkomen, zei Elsje.

Maar ondanks deze geruststellende verzekering

bleef mevrouw in zenuwachtige spanning tot het zoover kwam, dat de eerste, Gerard, opging om zijn toelatings-examen te doen. Het telegram dat hij geslaagd was bracht mevrouw in eene groote opwinding die zich uitte in een tranenvloed, welke aan haar door zenuwen in spanning gebrachte hersens eene ware verademing schonk. Daarop kwam een paar dagen later een dergelijk telegram uit Wageningen, dat Hein toegelaten was op de landbouwschool. Als ook Wim nu nog slaagde. Ach, maar dat zou al te veel geluk zijn! dacht mevrouw.

Toen Wim na het examen terugkwam, werd hij, evenals de anderen, met vragen overstelpt. Eene groote gerustheid voor mevrouw Van Galen was, dat Wim zelf tevreden was over het geleverde werk en het bejammerde dat hij nog een poos moest wachten vóór hij den uitslag wist. Evenwel daaraan was niets te doen en gelaten wachte men, tot het bericht zou komen of Wim geslaagd was of niet. Mevrouw had in de couranten gelezen dat er in de tachtig sollicitanten waren voor 22 plaatsen en als zij daaraan dacht, zonk haar het hart in de schoenen. Het was bijna onmogelijk dat Wim er kwam. Het zou een lot uit de loterij zijn. Maar Elsje, steeds gereed haar moed in te spreken, antwoordde dan dat Wim toch niet anders kon doen dan goed werken. Hij had immers al zijn werk gemaakt en als hij er zelf tevreden over was, moest mevrouw niet wanhopen.

Daar kwam eindelijk de lang verwachte brief.

Mevrouw's vingers beefden, toen zij het couvert openscheurde en toen zij den brief uit den omslag had gehaald, durfde zij hem niet openen.

— Dáár, dáár, zeide zij opeens, lees jij zelf . . . je vonnis.

En zij duwde Wim den brief in de hand.

Deze opende het papier driftig, sloeg een snellen blik op den inhoud en sprong toen op.

— Hoera! ik ben er! schreeuwde hij; No. 10 van de 22, hoera!

Mevrouw Van Galen was op de canapé neergelallen, maar nu trok zij den onstuimigen knaap aan haar hart en weende tranen van vreugde, terwijl zij naar alle zijden hare handen uitstak om de gelukwensen te ontvangen.

— Hm, mompelde de overste, daar staat van middag champagne op, denk ik. Is 't niet vrouw?

— Dat zal waar zijn, zeide mevrouw Dekema.

HOOFDSTUK XXXVI.

Toen Wim aan de gelukwenschen kon ontsnappen, holde hij den tuin in en viel als een bom bij Janus binnen.

— Heere God! riep Janus, wat is er gebeurd?

— Ik ben aangenomen, Janus, ik kom te Willemsoord.

— Is 't waarachtig, nou jonker, wel gefeliciteerd hoor. Wel, wel, dat doet me genoegen. Zoo, zoo, nu word je dus zee-officier.

— Ja, zei Wim met glinsterende oogen, en ik ben no. 10 van de 22.

— Mooi, allemachtig mooi, zei Janus. Nou, zie-je, jonker, omdat je je zoo goed gehouwen heb, wat ik niet gedacht had, nou, zie-je, ik had het m'n eigen al lang voorgenomen. Kijk dan eens, wat ik voor je heb!

Dit zeggende liep hij naar zijn „salon” en trok voorzichtig een witte doek weg, die iets bedekte, dat op de tafel stond.

Voor Wim's verbaasde oogen vertoonde zich een keurig scheepje onder een glazen stolp, het was de miniatuur van een groot fregat, verbazend fijn bewerkt, met al zijn tuig, staand en loopend want, zeilen en al, kortom een waar juweeltje, zooals men hier en daar alleen bij oud-zeelieden vindt, als eene herinnering aan den tijd, toen zij nog de zee doorploegden.

Wim was opgetogen.

— Is dat voor mij? riep hij.

— Ja jonker, dat heb ik in m'n leegen tijd expresselijk voor je gemaakt. Ik heb zes jaar bij de marine gevaren, zie je, en dit scheepje had ik vroeger eens gemaakt en opgetuigd. Later was het onklaar geworden, wat de tuigage betreft, en toen heb ik het in m'n koffer geborgen, en nu laatst heb ik het er weer uit voor den dag gehaald, en in de lange winteravonden heb ik 't opnieuw opgetuigd, een stollepie er bij gemaakt van vijf stukjes glas, en ziedaar dacht ik, als de jonker nu er door komt, krijgt hij 't present.

— 't Is prachtig, prachtig, mompelde Wim, die het fregat niet genoeg kon bewonderen. Mag ik het dadelijk medenemen, Janus?

— Zeker jonker, ga gerust je gang, 't is nu uw eigendom.

Wim stak Janus beide handen toe.

— Daar zal ik nooit van scheiden, waarheen ik ook ga, zeide hij.

Toen nam hij het op en ging er mee heen.

— Pas er op, jonker, 't is geen ijzer hoor! riep Janus hem nog na.

Binnen wekte het cadeau van Janus algemeene bewondering.

— Die Janus, zei mevrouw, terwijl men aan tafel ging, die is mij waarlijk nog vóór geweest, maar jongens ik heb toch ook eene verrassing voor jelui. Hoera! riep Wim.

— Al van te voren aangenomen, zei Hein leuk.

— Ik wil jelui allen beloonen, dat je zoo flink je best hebt gedaan, zei mevrouw Van Galen; want jelui weten niet, hoe gelukkig jelui mij gemaakt hebt. Haar stem begon weer te beven.

— Aandoenlijkheden zijn verboden, sprak de overste met komieken ernst. Eerst geklonken, straks mag je verder spreken, Marie!

De champagne parelde in de glazen.

— Op de voortdurende gezondheid en welvaart van de drie vrienden! zeide de overste.

— Gaarne, zei mevrouw.

Men klonk en dronk, toen Hein opeens begon:

„Drie vrienden, zooals wij zijn,

Zoo vind je er niet veel!”

Allen schoten in den lach.

— Nu de verrassing, zei de overste.

— Wel ik heb zóô bedacht, zei mevrouw. Ik geloof, dat ik jelui geen grooter genoegen kan doen dan een geheele maand van je vacantie ergens te gaan doorbrengen, waar jelui dat het liefste wilt. Nu moet jelui het zelf maar uitmaken.

— Bravo. bravo! riepen de jongens dat is eens een verrassing.

— Dan weet ik wel waarheen wij gaan! riep Gerard.

— Naar den Haag, zei Wim.

— Juist, zei Gerard.

— Zouden wij niet liever Amsterdam nemen? zei Hein, daar is zooveel te zien. Jelui zullen er later nog wel eens komen maar ik niet.

— Amsterdam? zei Gerard. Ja, je hebt gelijk er is daar heel wat te zien, wat ik gaarne zou kennen, maar toch . . . denk eens aan den Haag met Scheveningen.

Mevrouw zag de weifeling.

— Luister eens, zeide zij, ik zal den knoop doorhakken. Wij gaan een maand „en pension” in de residentie en vandaar uit zullen wij een paar dagen besteden om Amsterdam te bezoeken.

— Bon! Uitstekend! Bravo! klonk het van de jongens.

— Dat is dus afgesproken, zei mevrouw.

— Wat zullen *wij* het hier dan stilletjes hebben, vrouw, zei de overste,

— Wel, waarom gaat u niet mede oom? riep Gerard.

— Ik, kinderen?

— Ja, u en tante. Dan zijn wij allen bij elkaar, zei Gerard, want Elsje gaat natuurlijk ook mede, nietwaar, Ma?

— Als zij wil, zei mevrouw, haar lachend aanziende.

— Nu, dat behoeft u niet te vragen, tante, zei Elsje, wat graag natuurlijk.

- Hè ja, oom, doe u dat.
- Ja, tante, ja, ga nu ook eens mede.
- Wat denk je er van, vrouw, vroeg de Overste.
- Kunnen wij zoolang weg? vroeg mevrouw Dekema.
- Waarom niet? Wij kunnen Janus gerust den boel overlaten. En ik wil ook het Haagje wel weer eens zien en al de oude wapenbroeders.
- Dan is het mij goed.

Onder het geestdriftvol bravo en hoera dat de jongens lieten hooren, had niemand gehoord, dat er een rijtuig voor de deur had stil gehouden en dat er gescheld was. Het kloppen van de dienstbode werd overstemd door het gejoel der stemmen en het klinken der glazen. Toen zij de deur opende, bemerkte Elsje het en stond op.

— Iemand voor u freule, zeide de dienstbode zacht.

Elsje stapte de gang in en bespeurde achter de glazen deuren van de vestibule, die gesloten waren, iemand staan, maar kon door het gekleurde en met allerlei figuren versierde glas niet zien wie. Zij opende nieuwsgierig de deur en stiet toen opeens een luide vreugdekreet uit, een kreet die door de gang weerklonk en in de kamer gehoord werd.

Mevrouw Van Galen sprong op en snelde naar voren.

— Wat is dat nu? had zij verwonderd gezegd en ook de overste herhaalde: wat is dat nu? en stond op.

Mevrouw Van Galen's verbazing werd er niet minder op, toen zij Elsje weenend en lachend tegelijk in de armen zag van een bejaard heer in reiscostuum.

Nieuwsgierig liep zij naar de vestibule, keek den heer aan en begreep opeens alles. Dat kon niemand anders zijn dan Elsje's vader. En zoo was het ook.

Inmiddels had de gang zich van lieverlede gevuld met de verbaasde huisgenooten en toen mevrouw Van Galen dit zag, wendde zij zich om en zeide:

— Elsje's vader, de heer Steinmacher, jongens.

— Wat? riepen allen nu uit, Elsje's vader?

— Ja, ja, knikte de heer Steinmacher, zoo zie je. Daar ben ik weer boven water gekomen. En zijn dat nu de jongens? Dag mijnheer, dag mevrouw.

Wel, wel, wat een verrassing, zei de overste lachend, maar laten wij beginnen met naar binnen te gaan, we zitten net aan tafel.

En hij troonde Elsje's vader mede naar binnen.

BESLUIT.

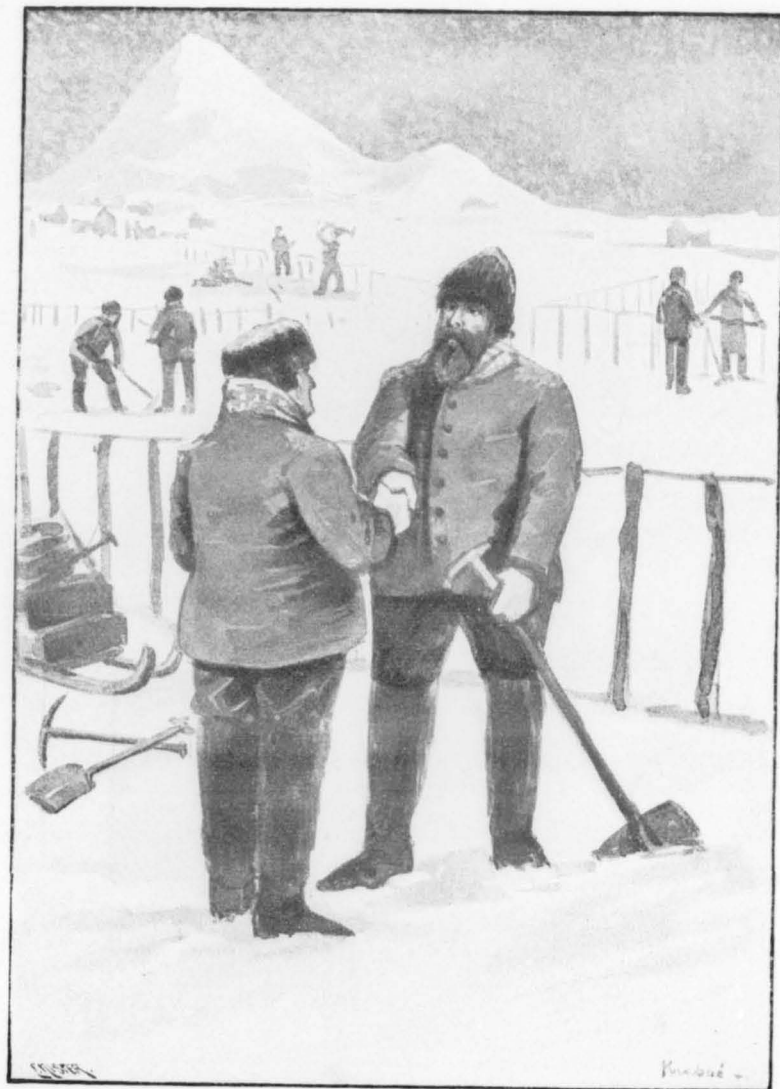

Er was nog nimmer zoo'n feestdag op „Insulinde” geweest als op dien gedenkwaardigen dag. Er kwam haast geen einde aan het diner en de overste liet telkens de champagneflesschen knallen, tot groot vermaak van de jongens.

Niemand dacht aan uitgaan. Toen de thee in de verande was gereed gezet, trok het gezelschap daaraan en Elsje's vader, tusschen haar en mevrouw Van Galen zittend, moest een langdurig verhoor ondergaan.

Het was een heel verhaal wat hij deed. Toen hij vrouw en dochter naar zijne schoonzuster in Hannover had gezonden, had hij zich terstond opweg naar het pas gevonden goudgebied in Klondike be-
geven.

De ellende, dáár geleden, was onbeschrijfelijk en de jongens zaten ademloos te luisteren naar dat verhaal. Hoe men daar koude en honger leed, hoe er geen geneesmiddelen, geen levensmiddelen, geen

geneesheeren waren, en hoe de menschen van honger en ellende stierven te midden van hunne vergaarde schatten. Hij had een compagnieschap aangegaan met een Engelschman, die goudhoudenden grond bezat, maar te ziek was om te werken. Hij werkte en paste zijn kameraad op en zij deelden eerlijk samen. Toen zij ieder voor zich rekenden een aardig vermogen bij elkander te hebben, verkochten zij den grond en maakten van eene gelegenheid om uit dit land van ellende te geraken gebruik en vertrokken ten spoedigste.

En nu, aldus eindigde de heer Steinmacher, nu krijgen ze mij niet meer naar Klondike, voor al het goud ter wereld niet.

* * *

De groote vacantie-reis werd ondernomen (en de jongens genoten heerlijk), acht dagen nadat de heer Steinmacher terug was gekomen en hij zelf ging ook mede. Voor den overste was hij een groote aanwinst en hij wilde er niet van hooren dat zijn plotseling gevonden vriend een eigen woning zou betrekken.

Zoo bleef dan, toen de jongens een tijdje later „*Insulinde*” verlieten, Elsje's vader op het buiten, wat weder eenige vergoeding schonk voor de leegte welke er achterbleef bij het vertrek van de drie vrienden, eene leegte, welke mevrouw van Galen veel meer zou gevoeld hebben, als de heer Stein-

macher niet ware teruggekeerd en zij Elsje niet had gehad.

Nu was het ook, toen de winter aanbrak, een heel gezellig leventje. Elsje's vader was een man, die een erg rusteloze natuur had. Nu haalde hij dit, dan dat overhoop. Elk oogenblik spoorde hij weg naar den Haag of Amsterdam en kwam meestal denzelfden dag weer terug. Nog nimmer waren er zóóveel postpakketten en pakken per trein aan „*Insulinde*” gebracht als nu. Want de heer Steinmacher, die een mooi vermogen vergaard had in Klondike, wilde zich nu ook de weelde veroorloven te koopen waar hij maar zin in had. In ongelooflijk korten tijd was „*Insulinde*” opgevuld als het ware met allerlei kostbaarheden. Iedereen kreeg zijn beurt en eindelijk zei mevrouw van Galen: — Men durft waarlijk bijna niet meer het verlangen naar iets te kennen geven, want hij schijnt al die dingen wel te noteeren, om je er op een goeden dag mede te verrassen. Met al die zonderlingheden had mevrouw van Galen echter zóóveel afleiding, dat zij de scheiding van hare jongens niet half zoo gevoelde.

* * *

Jaren daarna, toen Wim reeds zijn eerste reis als zee-officier deed, toen Hein in Java's wouden waakte voor het aanleggen van aanplantingen of voor het al te zeer uitroeien der schoone en kostbare bosschen, toen Gerard zich als advocaat te

s Gravenhage had gevestigd en reeds van zich deed spreken als een veelbelovend advocaat, na al die jaren was het gezellige kringetje op *Insulinde* nog bijeen en de burenen in den omtrek spraken steeds met achting over die opgewekte, aardige familie van „*Insulinde*” en achtten het een voorrecht eene invitatie te ontvangen voor een „avondje.”

Eén slechts ontbrak aan den gezelligen kring n.l. Elsje, die de vrouw was geworden van Gerard en zich zeer gelukkig gevoelde met haar knappen man. Maar ofschoon gehuwd en ofschoon hij het zeer druk had, bleef Gerard toch altijd deel uitmaken van den kring der „drie vrienden”. Geregeld correspondeerden zij met elkander en de ontvangst van een brief van Wim of Hein was altijd een aangename verrassing voor Gerard en Elsje. Op „*Insulinde*” was het steeds een waar feest als er een brief van hen kwam. Mevrouw Van Galen las die dan voor en het nieuws werd gewikt en gewogen door den overste en zijne vrouw, en het oude Indië kwam hen dan weder te binnen, zooals zij het jaren en jaren lang gekend hadden en zooals zij hadden geleerd er van te houden. En als de goede overste soms niet wist, wat hij des avonds zou doen, dan vroeg hij dikwijls: „Zeg Marie, heb je nog geen brief van een van de drie?”

